

***ZINTEGROWANY WIELOLETNI
PLAN KONTROLI DLA POLSKI***

RAPORT ROCZNY 2019

WARSZAWA, 2020

RAPORT AKCEPTUJĄ:

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja	Podpis
1.	Pan Bogdan Konopka	Główny Lekarz Weterynarii	
2.	Pan Jarosław Pinkas	Główny Inspektor Sanitarny	
3.	Pan Andrzej Chodkowski	Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa	
4.	Pan Andrzej Romaniuk	Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	
5.	Pan Tomasz Chróstny	Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	

SPIS TREŚCI

1.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA.....	4
1.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA	10
1.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA.....	15
1.4. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH.....	16
1.4.1. KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH.....	16
1.5. INSPEKCJA HANDLOWA.....	58
ROZDZIAŁ 2. OGÓLNA ZGODNOŚĆ Z PRZEPISAMI W PRZYPADKU PRZEDSIĘBIORCÓW I PRODUKTÓW.....	62
2.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA	62
2.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA	85
2.2.1. Bezpieczeństwo i higiena żywności	85
2.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA	105
2.4. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH	110
2.5. INSPEKCJA HANDLOWA.....	143
ROZDZIAŁ 3. AUDYTY PRZEPROWADZANE ZGODNIE Z ART. 4 UST. 6 ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 882/2004	169
3.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA	169
3.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA	169
3.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA	170
3.3. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH	170
3.4. INSPEKCJA HANDLOWA.....	172
ROZDZIAŁ 4. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO DZIAŁANIA SŁUŻB KONTROLI URZĘDOWYCH.....	174
4.1. DZIAŁANIA SZKOLENIOWE.....	174
4.1.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA	174
4.1.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA	174
4.1.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA	175
4.1.4. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH.....	175
4.1.5. INSPEKCJA HANDLOWA.....	180
4.2. ZMIANY W ORGANIZACJI LUB ZARZĄDZIE URZĘDÓW WŁAŚCIWYCH.....	180
4.2.1. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO- SPOŻYWCZYCH	180
4.3. NOWE USTAWODAWSTWO	181
4.3.1. INSPEKCJA HANDLOWA.....	181
4.4. KONTROLE WEWNĘTRZNE	182
4.4.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA	182
4.4.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA	182
4.4.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA	183
4.4.4. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH	184
4.5. LABORATORIA URZĘDOWEJ KONTROLI ŻYWNOŚCI.....	186
4.5.1. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA	186
4.5.2. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH.....	186
4.5.3. INSPEKCJA HANDLOWA.....	188
ROZDZIAŁ 5. PODSUMOWANIE OGÓLNEJ SKUTECZNOŚCI SYSTEMU KONTROLI URZĘDOWYCH W POLSCE.....	191

WSTĘP

W raporcie przedstawiono zbiorcze dane uzyskane od organów sprawujących urzędową kontrolę w Polsce. Kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności i sprawowaniu urzędowej kontroli odgrywają dwie Inspekcje: Państwowa Inspekcja Sanitarna i Inspekcja Weterynaryjna.

Dodatkowo uwzględniono dane z pozostałych Inspekcji działających w wąskich, precyzyjnie określonych obszarach tj. Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Handlowej (obecnie kompetencje w strukturach IJHARS), Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Ww. raport sporządzono w oparciu o Decyzję Komisji 2008/654/WE z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie wytycznych dla pomocy państwom członkowskim w sporządzaniu rocznego sprawozdania dotyczącego zintegrowanego wieloletniego krajowego planu kontroli, przewidzianego w rozporządzeniu (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady.

Ponadto w 2020 r. istnieje możliwość raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Niniejszy raport zawiera elementy obydwóch ww. rozporządzeń i stanowi próbę uprządkowania oraz przygotowania danych do raportowania MANCP w 2021 r., zgodnie z nowymi wymogami ww. Rozporządzenia 2019/723.

Niezależnie od przedmiotowego raportu do Komisji Europejskiej przesłano w stosownych terminach inne szczegółowe raporty dot. urzędowej kontroli.

Do sporządzenia ww. raportu wykorzystano dane uzyskane od poszczególnych organów urzędowej kontroli za 2019 r., oficjalne formularze statystyczne (druki MZ-48 „Sprawozdanie z działalności w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku” dział 1, druk GUS RRW-5 „Sprawozdanie z działalności i stanu sanitarnego obiektów w zakresie higieny artykułów żywnościowych pochodzenia zwierzęcego”), dane z realizacji planów pobierania próbek i badania żywności, a także planów kontroli podmiotów prowadzących produkcję i obrót żywnością.

Rozdział 1.

Kontrole urzędowe przeprowadzane zgodnie z Planem w 2019r.

1.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA (IW)

W roku sprawozdawczym ogólnie w IW zaplanowano 46 421 kontroli, z czego przeprowadzono 40 443, co stanowi 87% wykonania planu. Planu nie wykonano ze względu na dodatkowe kontrole doraźne związane z kryzysem w sektorze wołowiny oraz braki kadrowe.

Na 4 710 zatwierdzonych do produkcji żywności przedsiębiorstw, organy Inspekcji Weterynaryjnej skontrolowały 4 329 (91,9%). Jednocześnie, ze 110 443 podmiotów podlegających obowiązkowi rejestracji, terenowe organy Inspekcji Weterynaryjnej skontrolowały 21 686 podmiotów (19,6%).

Ogółem, w 2019 r. organy Inspekcji Weterynaryjnej wykonały 244 761 wszystkich kontroli oraz 32 739 kontroli środków transportu do przewozu żywności.

Najczęściej obserwowanym problemem podczas przeprowadzonych kontroli było niespełnienie wymagań w zakresie dotyczącym:

- stanu pomieszczeń żywnościowych, co zostało stwierdzone w 3 998 podmiotach (3,42%) – niewielka tendencja wzrostowa w porównaniu z rokiem ubiegłym,
- stanu sprzętu i wyposażenia, co zostało stwierdzone w 2 709 podmiotach (1,32%) – niewielka tendencja wzrostowa w porównaniu z rokiem ubiegłym,
- higieny osobistej pracowników i szkoleń, co zostało stwierdzone w 1 585 podmiotach (2,08%) - niewielka tendencja wzrostowa w porównaniu z rokiem ubiegłym,
- systemu HACCP, co zostało stwierdzone w 1511 podmiotach (2,71%) – niewielka tendencja wzrostowa w porównaniu z rokiem ubiegłym,
- jakości wody, co zostało stwierdzone w 1 472 podmiotach (30,16%) – znacząca tendencja wzrostowa w porównaniu z rokiem ubiegłym,
- specyficznych wymagań określonych w rozporządzeniu (WE) nr 853/2004, co zostało stwierdzone w 1143 podmiotach (2,80%) – niewielka tendencja zwykła w porównaniu z rokiem ubiegłym.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Należy tu zauważyć, że w 2019 roku znacząco wzrosła liczba uchybień stwierdzanych w zakresie zagospodarowania odpadów żywnościowych, UPPZ, w tym SRM - o 32,93% oraz w przypadku wymagań dla opakowań i materiałów opakowaniowych – o 42,89%.

Analiza wyników badań mikrobiologicznych wskazuje, że:

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku tusz wołowych, baranich, kozich i końskich wzrosła w porównaniu do 2018 roku, natomiast spadła liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie liczby bakterii tlenowych i Enterobacteriaceae.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku tusz wieprzowych wzrosła w porównaniu do 2018 roku, natomiast spadła liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie bakterii tlenowych i Enterobacteriaceae, a wzrosła w przypadku Salmonella.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku produktów z mięsa innego niż drobiowe spadła w porównaniu do 2018 roku podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie bakterii tlenowych i Listeria monocytogenes.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku mięsa drobiowego i produktów z mięsa drobiowego spadła w porównaniu do 2018 roku, podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie Salmonella.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku mięsa odkostnionego mechanicznie, spadła w porównaniu do 2018 roku, podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie liczby bakterii tlenowych, Salmonella, E.coli, Listeria monocytogenes.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku mięsa mielonego przeznaczone do spożycia na surowo spadła w porównaniu do 2018 roku, podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie liczby bakterii tlenowych.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku mięsa mielonego przeznaczone do spożycia po obróbce termicznej wzrosła w porównaniu do 2018 roku, podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie liczby bakterii tlenowych, E.coli, innych mikroorganizmów.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku surowych wyrobów mięsnych przeznaczonych do spożycia na surowo wzrosła w porównaniu do 2018 roku, natomiast spadła liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie Salmonella, E.coli, Listeria monocytogenes.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku surowych wyrobów mięsnych przeznaczonych do spożycia po obróbce termicznej wzrosła w porównaniu do 2018 roku, natomiast spadła liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie Salmonella i E.coli.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku produktów mięsnych będących żywnością RTE przeznaczoną dla niemowląt lub specjalnego medycznego przeznaczenia była porównywalna z liczbą próbek przebadanych w 2018 roku, jak i wyniki badań.

- Liczba przebadanych partii ogółem w wytapianego tłuszczu zwierzęcego i skwarek oraz żelatyny i kolagenu spadła w porównaniu do 2018 roku, natomiast nie stwierdzono wyników niezgodnych.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku świeżych produktów rybołówstwa wzrosła w porównaniu do 2018 roku, natomiast nie stwierdzono wyników niezgodnych.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku gotowanych skorupiaków i mięczaków spadła w porównaniu do 2018 roku, natomiast wzrosła liczba stwierdzonych wyników niezgodnych.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku przetworzonych produktów rybołówstwa innych niż gotowane skorupiaki i mięczaki wzrosła w porównaniu do 2018 roku, jak i liczba wyników niezgodnych.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku mleka i produktów mlecznych wzrosła w porównaniu do 2018 roku, podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie Listeria monocytogenes, gronków koagulazo-dodatnich, E.coli, Enterobacteriaceae.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku produktów jajecznych spadła w porównaniu do 2018 roku, podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych.

- Liczba przebadanych partii ogółem w przypadku żywności złożonej wzrosła w porównaniu do 2018 roku, podobnie jak liczba stwierdzonych wyników niezgodnych w zakresie Listeria monocytogenes.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 1 Inspekcja Weterynaryjna - kontrole urzędowe podmiotów/zakładów.

1.2 Kontrole urzędowe podmiotów/zakładów		
Zatwierdzone zakłady	Liczba zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Zakłady prowadzące działalność o charakterze ogólnym (chłodnie, zakłady przepakowywania i ponownego pakowania, rynki hurtowe, chłodniowce)	222	459
Mięso domowych zwierząt kopytnych	1402	1269
Mięso drobiu i zajęczaków	782	724
Mięso zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych	16	12
Mięso zwierząt łownych	57	49
Mięso mielone, surowe wyroby mięsne i mięso oddzielone mechanicznie (MOM)	25	24
Produkty mięsne	162	130
Żywe małże	0	0
Produkty rybołówstwa	290	260
Siara, mleko surowe, produkty na bazie siary i przetwory mleczne	1679	1367
Jaja i produkty jajeczne	463	379
Żabie udka i ślimaki	10	7
Wytopione tłuszcze zwierzęce i skwarki	11	11
Poddane obróbce żołądki, pęcherze i jelita	38	34
Żelatyna	8	6
Kolagen	9	6
Wysoko przetworzone: siarczan chondroityny, kwas hialuronowy, inne produkty z hydrolizowanych chrząstek, chitozan, glukozamina, podpuszczka, karuk i aminokwasy (peroksydaza chrzanowa)	0	0
Miód	67	42
Kielki		

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Zarejestrowane podmioty/zakłady	Liczba podmiotów/zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Uprawa roślin		
Chów i hodowla zwierząt	894125	157815
Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana)	Brak danych	Brak danych
Łowiectwo	2064	1307
Rybołówstwo	786	304
Chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów wodnych	3131	1274
Przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw		
Produkcja olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego		
Wytwarzanie produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych		
Produkcja wyrobów piekarskich i mącznych		
Produkcja pozostałych artykułów spożywczych	20563	3779
Produkcja napojów		
Hurt		
Detal		
Transport i gospodarka magazynowa	6465	2037
Działalność usługowa związana z wyżywieniem		
Inne	3184	104
	Liczba zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Zakłady produkujące materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością		

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 2 Kontrole urzędowe wymagające stałej lub regularnej obecności pracowników lub przedstawicieli właściwych organów w obiektach podmiotu.

Kontrole urzędowe wymagające stałej lub regularnej obecności pracowników lub przedstawicieli właściwych organów w obiektach podmiotu			
Rodzaje obiektów podmiotu	Liczba zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych (liczba tusz lub masa w tonach)	Odrzucenia
Mięso domowych zwierząt kopytnych – rzeźnie	654	23557748	36 763
Mięso drobiu i zajęczaków – rzeźnie	177	1406538392	9 030 662
Mięso zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych – rzeźnie	5	252	0
Mięso zwierząt łownych – zakłady obróbki dziczyzny	23	433263	1 163

1.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

Bezpieczeństwo i higiena żywności

Liczba obiektów objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2019 roku

W roku 2019 organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej obejmowały nadzorem **517 412** obiektów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym:

- 121 140 zakładów produkcji żywności, w tym m.in.: 4 804 piekarnie, 3 695 ciastkarni,
- 258 039 obiektów obrotu żywnością, w tym m.in.: 132 380 sklepów spożywczych, 13 700 kiosków spożywczych, 36 797 środków transportu żywności,
- 82 681 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym m.in.: 40 800 zakładów małej gastronomii,
- 48 686 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, w tym m.in.: 1 021 bloków żywienia w szpitalach, 118 kuchni niemowlęcych, 3 154 stołówki w żłobkach i domach małego dziecka, 12 177 stołówek szkolnych, 13 769 stołówek w przedszkolach, 1 700 zakładów usług cateringowych oraz 5 100 innych zakładów żywienia,
- 6 866 wytwórni oraz miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W nadzorowanych zakładach żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzono **254 396** kontroli sanitarnych, w tym **27 029** kontroli interwencyjnych. Wydano **35 325** decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień, w tym **652** decyzje przerwania działalności całego lub części zakładu. Winnych zaniedbań sanitarnych ukarano **21 177** mandatami, na łączną kwotę **4 870 680** PLN.

Opłaty za prowadzenie urzędowych kontroli żywności są nakładane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie opłat za czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach urzędowych kontroli żywności (Dz.U. 2019 poz. 1511).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 3 Państwowa Inspekcja Sanitarna – kontrole urzędowe podmiotów/zakładów.

Zarejestrowane podmioty/zakłady	Liczba podmiotów/zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw	1444	1795
Produkcja olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego	124	145
Wytwarzanie produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych	462	550
Produkcja wyrobów piekarskich i mącznych	9117	11197
Produkcja pozostałych artykułów spożywczych	108536	12369
Produkcja napojów	473	774
Hurt	12589	9124
Detal	165481	106619
Transport i gospodarka magazynowa	36797	8638
Działalność usługowa związana z wyżywieniem	132351	90250
Inne	43172	10330
	Liczba zakładów	
Zakłady produkujące materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością, miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	6866	2605
SUMA	517412	254396

Plany kontrolne Państwowej Inspekcji Sanitarnej

W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności i żywienia jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzały urzędowe kontrole żywności zgodnie z kompetencjami określonymi w *ustawie z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2019r. poz. 1252)* oraz *ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z dnia 14 marca 1985 r. (Dz. U. z 2019r. poz. 59)* w oparciu o rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt.

Kontrole i pobieranie próbek do badań odbywały się zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 882/2004 oraz procedurami kontroli urzędowych wprowadzonymi zarządzeniami Głównego Inspektora Sanitarnego (ostatnia aktualizacja procedur miała miejsce zarządzeniem GIS z dnia 13.12.2019 r.):

- PK/BŻ/01 „Procedura urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością”;
- PP/BŻ/01 „Procedura pobierania próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz próbek sanitarnych”;
- PK/NG/01 „Procedura urzędowej kontroli spełnienia wymagań zdrowotnych przez żywność oraz materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością objęte kontrolą graniczną”.

Zgodnie z procedurą PK/BŻ/01 „Procedura urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością” obiekty sektora spożywczego objęte nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej zostały skategoryzowane według ryzyka z uwzględnieniem kryteriów mikrobiologicznych i chemicznych żywności. Na podstawie oceny ryzyka, przeprowadzonej wg arkusza oceny ryzyka, nadzorowanym obiektom przypisano kategorię ryzyka: wysoką, średnią lub niską. W zależności od przyznanych ocen:

- obiekty o wysokiej kategorii ryzyka kontrolowane były:
- zakłady produkcyjne - nie rzadziej niż co 12 miesięcy;
- zakłady obrotu - nie rzadziej niż raz na 18 miesięcy;
- obiekty o średniej kategorii ryzyka kontrolowane były:

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- zakłady produkcyjne - nie rzadziej niż raz na 18 miesięcy;
- zakłady obrotu - nie rzadziej niż raz na 24 miesiące;
- obiekty o niskiej kategorii ryzyka kontrolowane były:
- zakłady produkcyjne - nie rzadziej niż raz na 24 miesiące;
- zakłady obrotu - nie rzadziej niż raz na 36 miesięcy.

W przypadku podmiotów działających na rynku spożywczym prowadzących produkcję pierwotną oraz dostawy bezpośrednie, których działalność dotyczy produktów o niskim ryzyku mikrobiologicznym, proponowana częstotliwość kontroli mogła zostać zmniejszona i wynosić nie rzadziej niż raz na 66 miesięcy.

Plany kontroli urzędowych przeprowadzanych przez organy PIS uwzględniały również:

- Wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego z roku 2018 r. do planowania i działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2019 roku,
- Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2019 rok.

Ponadto w niektórych jednostkach Państwowej Inspekcji Sanitarnej w poszczególnych województwach funkcjonuje system zarządzania jakością zgodny z normą PN-EN ISO 9001:2015 oraz wymogami normy PN-EN-ISO/IEC 17020:2012 – „Ocena zgodności - Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”. W związku z czym opracowano i wdrażano procedury wewnętrzne i instrukcje robocze dotyczące funkcjonowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które na bieżąco aktualizowano i uzupełniano.

Urzędowe kontrole w obiektach produkcji i obrotu żywnością w poszczególnych województwach w roku 2019 były realizowane na podstawie harmonogramów kontroli opracowanych przez Państwowych Wojewódzkich, Powiatowych i Granicznych Inspektorów Sanitarnych w ramach zasadniczych przedsięwzięć wojewódzkich, powiatowych i granicznych stacji sanitarno-epidemiologicznych na 2019 r. Harmonogramy Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych zostały zatwierdzone przez właściwych Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych oraz uzgodnione z Wojewodami, harmonogramy Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych zostały zatwierdzone przez właściwych Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych oraz uzgodnione ze Starostami, natomiast harmonogramy dla Granicznych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych zostały

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

zatwierdzone przez Państwowych Granicznych Inspektorów– Sanitarnych.

W procesie planowania rocznego w poszczególnych jednostkach PIS uwzględniano następujące elementy:

- rodzaj produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, w tym ocenę jakości zdrowotnej żywności (wyniki badań producenta, wyniki badań próbek pobranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu);
- rodzaj zakładu (produkcja, obrót, żywienie zbiorowe);
- znaczenie zakładu, zasięg produkcji (liczba konsumentów, znaczenie lokalne, regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie np. dla wrażliwych grup konsumentów);
- ocenę stanu sanitarnego za rok 2018 (analiza stwierdzonych niezgodności, rodzaje niezgodności);
- podjęte działania represyjne (mandaty, decyzje);
- prowadzone postępowania administracyjne, terminowość usuwania nieprawidłowości;
- systemy kontroli (GHP, GMP, HACCP) w zakładach;
- interwencje i skargi wnoszone przez konsumentów;
- wyniki urzędowej kontroli i monitoringu żywności,
- informacje nt. poprzednich przypadków niezgodności zgłaszanych w ramach systemu RASFF.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

1.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA

Tabela 4 PIORIN - kontrole urzędowe podmiotów/zakładów.

Kontrole urzędowe podmiotów/zakładów		
Zarejestrowane podmioty/zakłady	Liczba podmiotów/zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Uprawa roślin	52 443	50 130

Tabela 5 Kontrole urzędowe podmiotów/zakładów - przypadki niezgodności.

Przypadki niezgodności				Działania/środki	
Przypadki niespełniania wymogów przez podmioty/zakłady				Administracyjne	Sądowe
Zarejestrowane podmioty/zakłady	Wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych podmiotów/zakładów*	Liczba skontrolowanych podmiotów/zakładów, w których wykryto przypadki niezgodności*		
Zarejestrowane podmioty/zakłady					
Uprawa roślin	Nieprawidłowości wykryto u 203 podmiotów	50 130 podmiotów	Nieprawidłowości wykryto u 203 podmiotów	wykreślenie z rejestru – 15, grzywny - 68, administracyjne kary pieniężne - 28	

1.4. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

1.4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Kontrole planowe

Tematy kontroli planowych określone zostały w *Rocznym ramowym planie kontroli*, opracowywanym na podstawie analizy ryzyka opartej na wynikach kontroli z poprzednich lat, propozycjach zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS oraz wojewódzkie inspektoraty JHARS. Analizę ryzyka przeprowadzono w odniesieniu do artykułów rolno-spożywczych z poszczególnych branż z uwzględnieniem elementów określających jakość handlową, tj. cech organoleptycznych, parametrów fizykochemicznych i znakowania, w których ryzyko naruszenia prawa jest największe. Przeprowadzając w/w analizę uwzględniono przede wszystkim wyniki kontroli realizowanych przez IJHARS w danej branży, a także zwracano uwagę czy stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości, były istotne z punktu widzenia konsumenta i czy mogły mieć negatywny wpływ na interes ekonomiczny konsumenta. Na decyzję o uwzględnieniu określonej grupy produktów w *Rocznym ramowym planie kontroli* miała również wpływ ocena wielkości ich spożycia oraz znaczenie danego produktu w diecie.

W 2019 roku kontrole planowe IJHARS dotyczyły:

1. jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w zakresie zgodności z obowiązującymi przepisami oraz deklaracją producenta, w tym: mięsa (drobiowego i czerwonego), wyrobów mięsnych (m.in. mięsa mielonego i garmażeryjnego, kulinarnego oraz gotowych produktów z mięsa przeznaczonych na grilla lub do pieczenia/podgrzania w piekarniku) i przetworów (m.in. kiełbas przeznaczonych na grilla, drobno i średnio rozdrobnionych), wyrobów garmażeryjnych (m.in. zapiekanek, kanapek, pizz, wyrobów z nadzieniem), napojów spirytusowych (m.in. likierów, wódek, wódek smakowych), przetworów zbożowych (m.in. mąk, kasz, płatków zbożowych i śniadaniowych), piwa, wyrobów winiarskich (m.in. aromatyzowanych napojów winnych owocowych, miodów pitnych, win owocowych, cydrów, win z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terytorium Polski), przetworów owocowych (m.in. dżemów, konfitur, powideł, marmolad, owoców suszonych i kandyzowanych), orzechów i bakalii, przetworów warzywnych pomidorowych (m.in. ketchupów, koncentratów, soków, przecierów, sosów, przetwory w puszkach), kawy, soków

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

i nektarów, oliwy z oliwek, ryb (m.in. mrożonych), ich przetworów (m.in. marynat i konserw) i owoców morza, przetworów mlecznych i wyrobów mlekopodobnych (m.in. napojów fermentowanych, serów, masła, śmietany, produkty w proszku), lodów, tłuszczów do smarowania (m.in. margaryn i mikсів tłuszczowych), jaj (z uwzględnieniem jaj przepiórczych), miodu, świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków;

2. znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych, tj. przekąsek słonych, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych, pieczywa;
3. produktów posiadających chronione nazwy pochodzenia, produktów ekologicznych;
4. certyfikacji chmielu i produktów chmielowych;
5. warunków chowu i tuczu gęsi;
6. certyfikacji wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli;
7. prawidłowości wprowadzania do obrotu i znakowania nawozów, nawozów z oznakowaniem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin;
8. zadań związanych z nadzorem nad klasyfikacją tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP oraz prawidłowością raportowania danych rynkowych dotyczących wołowiny;
9. wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do dwunastu miesięcy;
10. zwalniania z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przetwórstwa spożywczego;
11. zadań związanych z nadzorem nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców uprawnionych do pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych oraz ustalania klas jakości świeżych owoców i warzyw;
12. importowanych artykułów rolno-spożywczych.

Kontrole pozaplanowe

Poza kontrolami planowymi Inspekcja przeprowadziła kontrole doraźne, zlecone w 2019 roku przez Głównego Inspektora JHARS. Tematyka tych kontroli obejmowała:

1. kontrole jakości handlowej oregano,
2. kontrole jakości handlowej świeżych owoców i warzyw (w tym „nowalijek” i surowców do przetwórstwa),
3. kontrole jakości handlowej ziemniaków,
4. kontrole jakości handlowej jaj,

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

5. kontrole jakości handlowej serów sprowadzanych do Polski z innych krajów UE,
6. kontrole jakości handlowej wyrobów seropodobnych,
7. kontrolę jakości handlowej przetworu rybnego produkowanego w ramach RHD,
8. kontrolę jakości handlowej mięsa drobiowego,
9. kontrolę jakości handlowej tłuszczu do smarowania,
10. kontrolę produktów wegańskich oznakowanych jako niezawierających mleka.

Ponadto, w związku z powiadomieniami otrzymanymi w ramach *Systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (RASFF)* z Czech, Danii i Słowacji, Główny Inspektor JHARS zlecił przeprowadzenie kontroli doraźnych, w związku ze stwierdzeniem niedeklarowanych alergenów w wyrobach mięsnych oraz przekroczeniem zawartości glutenu w przetworze rybnym oznakowanym jako bezglutenowy.

W lipcu i czerwcu 2019 roku IJHARS (8 WIJHARS) realizowała działania kontrolne w ramach Skoordynowanego Planu Kontroli ziół i przypraw, którego celem było ustalenie rozpowszechnienia na rynku Unii Europejskiej nielegalnych praktyk w sprzedaży ziół i przypraw oraz odpowiednie monitorowanie podejrzeń o nieuczciwe praktyki. Plan obejmował weryfikację identyfikowalności, sprawdzenie oznakowania, kontrole dokumentów oraz kontrole fizyczne, w tym kontrole laboratoryjne.

W ramach kontroli jakości handlowej Inspekcja JHARS sprawdzała również jakość:

- produktów polskich wprowadzanych do obrotu na rynek czeski i kwestionowanych przez czeskie służby kontrolne, ze względu na brak spełnienia wymagań jakości handlowej (informacje o tych produktach zamieszczone są na stronie internetowej uruchomionej przez Czeskie Ministerstwo Rolnictwa oraz czeską służbę kontroli),
- produktów oznaczonych znakiem *Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ)*,
- wyrobów wprowadzanych do obrotu w ramach rolniczego handlu detalicznego, a także znakowanie artykułów rolno-spożywczych z uwzględnieniem prawidłowości stosowania dobrowolnego oznakowania terminem „*Produkt polski*”.

Kontrole doraźne podjęte z inicjatywy wojewódzkich inspektorów JHARS dotyczyły głównie jakości handlowej: świeżych owoców i warzyw oraz ich przetworów, koncentratów spożywczych, makaronu, wyrobów garmazeryjnych, przetworów: mięsnych, rybnych, mlecznych, zbożowych, pieczywa, jaj, mięsa surowego, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich, kawy, bakalii, lodów, przypraw, napojów bezalkoholowych, herbatek

owocowych i ziołowych, miodu oraz wina i wódki. Ponadto, przeprowadzono kontrole doraźne prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów.

Kontrole IJHARS w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego.

I. Kontrole w zakresie znakowania artykułów rolno-spożywczych – kontrole w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego w znakowaniu produktów nie ekologicznych

a) walka z bezprawnym znakowaniem produktów konwencjonalnych oznaczeniami nawiązującymi do ekologicznej metody produkcji

Znakowanie produktów nie ekologicznych w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego sprawdzono w ramach planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz w ramach 26 kontroli doraźnych w ramach nadzoru w rolnictwie ekologicznym. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących naruszenia wymagań dla rolnictwa ekologicznego, wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 5 pkt b ustawy *o rolnictwie ekologicznym* 5 decyzji administracyjnych wymierzających kary pieniężne na łączną kwotę 16500 zł oraz 1 decyzję na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 4 ustawy *o rolnictwie ekologicznym* na kwotę 1000 zł.

W 2019 r. wojewódzkie inspektoraty JHARS przeprowadziły 146 kontroli w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, w ramach których sprawdzano m.in. czy oznakowanie nawozów lub ww. środków nieprzeznaczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym, zawiera terminy takie jak *ekologiczny*, *bio* lub *eko*, sugerujące możliwość ich stosowania w rolnictwie ekologicznym. W wyniku 1 kontroli stwierdzono nieprawidłowość w zakresie znakowania z powołaniem na rolnictwo ekologiczne i na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. a) ustawy *o rolnictwie ekologicznym* wydano decyzję administracyjną na kwotę 7663 zł.

II. Kontrole u producentów ekologicznych

- **liczba kontroli przeprowadzonych przez WIJHARS w gospodarstwach rolnych prowadzących produkcję metodami ekologicznymi.**

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Kontrole sprawdzające przeprowadzono u 189 producentów ekologicznych w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i nad produkcją ekologiczną (tj. ok. 0,9% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących produkcję żywności metodami ekologicznymi), w tym 17 kontroli nadzorowanych (tj. wykonane przez jednostki certyfikujące pod nadzorem WIJHARS).

Inspektorzy WIJHARS pobrali 63 próbki produktów w ekologicznych gospodarstwach ekologicznych, w celu zbadania obecności niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych w 7 próbkach stwierdzono obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin.

– **liczba kontroli przeprowadzonych przez WIJHARS w przetwórnictwach i u importerów produktów ekologicznych.**

Kontrole sprawdzające przeprowadzono u 44 producentów ekologicznych, w tym 33 producentów wprowadziło działalność w zakresie przetwórstwa, 22 producentów wprowadziło działalność w zakresie wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego, 7 producentów prowadziło działalność w zakresie importu produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich. Przeprowadzono 1 kontrolę nadzorowaną (tj. wykonaną przez jednostkę certyfikującą pod nadzorem inspektorów WIJHARS).

Podczas kontroli WIJHARS pobrały 13 próbek w celu zbadania obecności niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych w 2 próbkach stwierdzono pozostałości niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin.

Szczegółowe informacje dotyczące nadzoru nad produkcją ekologiczną wymagane zgodnie z art. 92f i załączniku XIII B i XIIC do rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008 zawarte są w poniższych tabelach.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 6 Opis systemu kontroli (art. 92f i zał. XIII B do rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008

Kod	Nazwa	Zakres odpowiedzialności	Adres	E-mail	Strona internetowa	Punkt kontaktowy/osoba do kontaktu (nieobligatoryjne)
	Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, w skład której wchodzi: Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz 16 wojewódzkich inspektoratów Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	<p>- nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną:</p> <p>- obejmuje przeprowadzanie audytów i inspekcji w siedzibach upoważnionych przez MRiRW jednostek certyfikujących, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych, pobieranie próbek z surowców oraz z produktów ekologicznych w ramach kontroli sprawdzających.</p> <p>Ponadto Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych:</p> <p>- dopuszcza do swobodnego obrotu we Wspólnocie produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,</p> <p>- gromadzi, przechowuje i przetwarza informacje o producentach w rolnictwie</p>	ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa (GIJHARS)	sekretariat@ijhars.gov.pl	www.ijhars.gov.pl	Małgorzata Waszewska, Dyrektor Biura Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

		<p>ekologicznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpatruje wnioski o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej, - przejmuje uprawnienia jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 90 dni), - informuje producentów żywności ekologicznej, objętych kontrolą przez daną jednostkę certyfikującą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce, - przeprowadza egzaminy na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzi rejestr tych inspektorów. 				
1.b) Zasoby						
Liczba pracowników (w pełnym wymiarze godzin)		10 pracowników Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i 48 inspektorów w Wojewódzkich Inspektoratach Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych wykonujących zadania m.in. w zakresie rolnictwa ekologicznego.				

1.c) Audyty (przeprowadzone w IJHARS – wewnętrzne i zewnętrzne)

1. Audyty wewnętrzne (w zakresie systemu Zarządzania Jakością ISO 9001:2015):

Zagadnienia objęte audytem:

- Zarządzanie infrastrukturą
- Zarządzanie jakością – obszar: nadzór nad dokumentami, nadzór nad niezgodnością, działania korygujące i doskonalące. Sprawozdawczość, aktualizacja przepisów prawnych, zarządzanie systemem antykorupcyjnym i zarządzanie ryzykiem oraz wykorzystanie szans dla procesu.
- Dopuszczanie do obrotu produktów ekologicznych importowanych z krajów trzecich
- Gromadzenie, przechowywanie przetwarzanie i udostępnianie informacji o producentach i produkcji ekologicznej **Audyt zewnętrzny (przeprowadzony przez DEKRA Certification Sp. z o.o., w zakresie systemu Zarządzania Jakością ISO 9001:2015):**

Zagadnienia objęte audytem:

- Realizacja zadań z zakresu rolnictwa ekologicznego (WIJHARS Rzeszów, Lublin)

1.d) Procedury dotyczące produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (należy podać z odniesieniem do aktów prawnych i/lub administracyjnych (numer, data, dziennik urzędowy lub link do strony internetowej, gdzie dokumenty te są dostępne) lub podać krótki opis tych procedur

1. Metody pobierania próbek do badań laboratoryjnych (jeśli nie są specyficzne dla rolnictwa ekologicznego, należy opisać).

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie pobierania próbek roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów do badań na obecność pozostałości środków ochrony roślin (Dz.U. 2013 r., poz. 1549)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. 2003 nr 59 poz. 526 z późn. zm.).

2. Przyznawanie odstępstw lub wyjątków, monitorowanie i nadzór nad ich stosowaniem

Instrukcja BRE-07-IR-01, wydanie 7 *Instrukcja rozpatrywania przez WIJHARS wniosków o odstępstwa od zasad obowiązujących w rolnictwie ekologicznym.*

Celem instrukcji jest określenie jednolitego trybu postępowania przez wojewódzkie inspektoraty jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych podczas rozpatrywania wniosków o wydanie, w drodze decyzji administracyjnej, zgody na odstępstwa od zasad rolnictwa ekologicznego, przewidziane w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 889/2008.

3. Kontrola rynku (w nawiązaniu do planowania kontroli i zastosowane kryteria)

Procedura PG-BRE-02, wydanie 5 z dnia 31.08.2010 r. *Kontrole sprawdzające w zakresie prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące u producentów ekologicznych.* Celem procedury jest określenie jednolitego sposobu sporządzenia programu kontroli sprawdzających i informacji zbiorczych z kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące u producentów ekologicznych.

Porozumienie z dnia 21 grudnia 2009 r. pomiędzy Głównym Inspektorem JHARS, a Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie zasad współpracy przy wykonywaniu kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

4. Działania następcze w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości, włączając sankcje i kary

- ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. *o rolnictwie ekologicznym* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1353)
- ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2178)

5. Nadzór nad jednostkami certyfikującymi

Procedura PG-BRE-01, wydanie 5 z dnia 27.07.2017 r. *Kontrola upoważnionych jednostek certyfikujących*. Celem procedury jest określenie jednolitych zasad realizacji zadań związanych z przeprowadzeniem kontroli (audytów lub inspekcji) upoważnionych jednostek certyfikujących w ramach sprawowanego przez GIJHARS nadzoru nad tymi jednostkami.

6. Przechowywanie i udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym

Procedura PG-BRE-03 *Gromadzenie, przechowywanie, przetwarzanie i udostępnianie danych i informacji o producentach ekologicznych i produkcji ekologicznej*. Celem procedury jest ustalenie trybu postępowania w zakresie gromadzenia, przechowywania i przetwarzania danych i informacji o producentach ekologicznych i produkcji ekologicznej oraz udostępniania tych danych i informacji, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. *o rolnictwie ekologicznym*.

7. Gromadzenie danych o wynikach analiz próbek pobranych od producentów ekologicznych

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 maja 2015 r. *w sprawie laboratoriów urzędowych i referencyjnych oraz zakresu analiz wykonywanych przez te laboratoria* (Dz.U. z 2015 r., poz. 795, ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2015 r. *w sprawie danych dotyczących wyników przeprowadzonych analiz* (Dz.U. z 2015 r., poz. 676, ze zm.).

8. Organizacja i przeprowadzanie egzaminów dla osób ubiegających się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego

Procedura PG-BRE-08, wydanie 7 z dnia 20.01.2020 r. *Organizacja i przeprowadzanie egzaminów dla osób ubiegających się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego*. Celem procedury jest ustalenie jednolitego trybu postępowania podczas organizacji i przeprowadzania egzaminów dla osób ubiegających się o wpis do *Rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego* prowadzonego przez Głównego Inspektora JHARS, w celu zapewnienia prawidłowości postępowania w tym zakresie, zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. *o rolnictwie ekologicznym* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1353) oraz

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 maja 2010 r. w sprawie nabywania uprawnień inspektora rolnictwa ekologicznego (Dz. U. z 2015 r., poz. 742).

2. Opis systemu kontroli

2.a) Prywatne jednostki certyfikujące

W 2019 r. w Polsce w rolnictwie ekologicznym działało 13 jednostek certyfikujących.

W 2019 r. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych wykonywała następujące zadania w zakresie rolnictwa ekologicznego:

- sprawowała nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi,
- sprawowała nadzór nad produkcją ekologiczną,
- dopuszczała do swobodnego obrotu we Wspólnocie produkty rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich,
- gromadziła, przechowywała i przetwarzała informacje o producentach w rolnictwie ekologicznym,
- rozpatrywała wnioski o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
- przeprowadzała egzaminy na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadziła rejestr tych inspektorów.

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych współpracuje przy sprawowaniu nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i nadzoru nad produkcją ekologiczną z Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Polskim Centrum Akredytacji oraz z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Informacje o wynikach audytów przeprowadzonych przez GIJHARS w jednostkach certyfikujących w postaci wniosków pokontrolnych zostały przekazane również do wiadomości Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, GIJHARS przeprowadził w 2019 r. audyty planowe w dwunastu jednostkach certyfikujących, prowadzących działalność w zakresie rolnictwa ekologicznego. W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi uwzględniono wyniki prac krajowej jednostki akredytującej.

**2.b)
Odniesienie
do rejestracji
podmiotów i
do spełnienia
wymagania
dotyczącego
minimum
rocznych
inspekcji**

1. Krótki opis wymagań dotyczących rejestracji, wraz ze wskazaniem strony internetowej, gdzie znajduje się wykaz producentów ekologicznych objętych kontrolą jednostek i zawierających aktualne certyfikaty, zgodnie z art. 92b rozporządzenia 889/2008

Szczegółowy tryb postępowania jednostek certyfikujących w zakresie obejmowania producentów kontrolą w rolnictwie ekologicznym jest uregulowane w obowiązujących w jednostkach procedurach. Podczas regularnych audytów prowadzonych w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi sprawdzana jest m.in. prawidłowość obejmowania producentów kontrolą.

Po otrzymaniu Zgłoszenia podjęcia działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego (zawierającego zgodę na objęcie jego działań systemem kontroli) jednostki przeprowadzają jego weryfikację. Po przyjęciu prawidłowego zgłoszenia jednostka formalnie obejmuje producenta systemem kontroli w rolnictwie ekologicznym. Dzień, w którym nastąpi formalne (udokumentowane) potwierdzenie objęcia producenta systemem

	<p>kontroli, stanowi datę objęcia producenta systemem kontroli. Wytyczna Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie obejmowania producentów systemem kontroli w rolnictwie ekologicznym została przekazana jednostkom pismem znak:GI-BRE-re-4302-1/12. Wykaz stron internetowych jednostek certyfikujących z zamieszczonymi wykazami, obejmującymi dane producentów objętych ich kontrolą, zawierające certyfikaty: www.ekogwarancja.pl www.png.ecofarm.pl www.cobico.pl www.bioekspert.pl www.biocert.pl www.pcbc.gov.pl www.agrobiotest.pl www.tuv.pl www.agroeko.com.pl www.pl.sgs.com https://dqs.pl https://www.bureauveritas.pl/ http://www.kcbic.pl/</p> <p>2. Opis systemu/ustaleń opracowanych w celu zapewnienia wymagania dotyczącego obowiązkowych inspekcji fizycznych wszystkich zarejestrowanych podmiotów co najmniej raz w roku</p> <p>Jednostki certyfikujące przeprowadzają kontrole na podstawie obowiązujących procedur kontroli oraz programów certyfikacji, stanowiących wewnętrzną dokumentację systemową tych jednostek. Procedury Jednostek są opracowane w sposób zapewniający, że wszyscy producenci znajdujący się pod nadzorem są objęci kontrolą planową co najmniej raz w roku. Z kontroli powstają protokoły, na których zaznacza się, czy przeprowadzono kontrolę pełną roczną, kontrolę powtórную, wstępną oraz zapowiedzianą lub niezapowiedzianą. Podczas regularnych audytów prowadzonych w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi sprawdzane jest m.in. czy jednostki działają zgodnie ze standardową procedurą kontroli.</p>
<p>2.c) Opis podejścia opartego na analizie ryzyka</p>	<p>1) kryteria przyjęte przez jednostki certyfikujące w odniesieniu do kontroli u producentów</p> <p>Procedury obowiązujące w Jednostkach certyfikujących są opracowane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego w sposób zapewniający, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wszyscy producenci znajdujący się pod nadzorem są objęci kontrolą planową co najmniej raz w rok, – dodatkowe wyrywkowe wizyty kontrolne są przeprowadzane u co najmniej 10% producentów objętych umową zgodnie z kategorią ryzyka, – co najmniej 10% wszystkich inspekcji i wizyt kontrolnych,

RAPORT ROCZNY 2019

przeprowadzonych przez Jednostkę w danym roku jest niezapowiedzianych.

- liczba próbek, jaką Jednostka pobiera i poddaje analizie co roku, odpowiada co najmniej 5% liczby podmiotów gospodarczych objętych jej kontrolą

Jednostki posiadają udokumentowane procedury i wzory w odniesieniu do analizy ryzyka.

2) kryteria przyjęte przez organ właściwy oceniający funkcjonowanie jednostek certyfikujących (odpowiednie informacje dotyczące analizy ryzyka, takie jak: przegląd działań następczych będących wynikiem wytycznych lub stwierdzonych nieprawidłowości podczas wewnętrznych i zewnętrznych audytów lub działań podjętych w wyniku skarg).

Jednolite zasady realizacji zadań związanych z przeprowadzaniem kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących w ramach sprawowanego nadzoru przez Głównego Inspektora Jakości handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych zostały określone w Procedurze PG-BRE-01 *Kontrola jednostek certyfikujących*. Nadzór jest prowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie rolnictwa ekologicznego, przywołanymi w ww. procedurze.

Audyty jednostek certyfikujących są planowane w rocznym ramowym planie kontroli Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Każda Jednostka certyfikująca powinna zostać objęta audytem planowym raz w roku. Ponadto, inspekcje są realizowane w zależności od potrzeb.

Podczas planowania audytów/inspekcji uwzględnia się w szczególności: obowiązujące przepisy prawa, zakres upoważnienia jednostki, wyniki wcześniejszych kontroli, realizacje działań naprawczych wdrożonych przez jednostkę po poprzedniej kontroli, wyniki kontroli przeprowadzanych przez pracowników WIJHARS u producentów będących pod nadzorem jednostki, liczbę producentów znajdujących się pod kontrolą jednostki, postępowanie jednostki w rozpatrywaniu skarg i zażaleń, wyniki ocen przeprowadzonych w jednostce przez Polskie centrum Akredytacji, wszelkie sygnały dotyczące działań kontrolnych jednostki (skargi, zażalenia, informacje uzyskane od organów administracji lub innych instytucji, osób lub uzyskane bezpośrednio od jednostek certyfikujących).

W 2019 r. upoważnieni pracownicy GIJHARS przeprowadzili audyty 12 jednostek certyfikujących i dwie inspekcje.

Zakres audytów obejmował zbadanie prawidłowości funkcjonowania jednostek certyfikujących, poprzez sprawdzenie:

- 1) czy jednostka działa zgodnie ze standardową procedurą kontroli, o której mowa w art. 27 ust. 6 lit. a rozporządzenia (WE) nr 834/2007,
- 2) czy jednostka certyfikująca posiada wystarczającą liczbę odpowiednio wykwalifikowanych i doświadczonych pracowników zgodnie z art. 27 ust. 5 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 834/2007 oraz

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

	<p>czy przeprowadzono szkolenie dotyczące rodzajów ryzyka mających wpływ na ekologiczny status produktów,</p> <p>3) czy jednostka certyfikująca posiada i stosuje udokumentowane procedury i wzory w odniesieniu do:</p> <p>a) rocznej analizy ryzyka, zgodnie z art. 27 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 834/2007,</p> <p>b) przygotowania strategii doboru próby na podstawie ryzyka, pobierania próbek i badań laboratoryjnych,</p> <p>c) wymiany informacji z innymi jednostkami certyfikującymi i z właściwym organem (GIJHARS),</p> <p>d) wstępnych i sprawdzających wizyt kontrolnych u podmiotów gospodarczych podlegających jej kontroli,</p> <p>e) stosowania wykazu środków, które mają być stosowane w przypadku naruszeń i nieprawidłowości, i podejmowania działań następczych,</p> <p>f) przestrzegania wymogów dotyczących ochrony danych osobowych podmiotów znajdujących się pod jej kontrolą, określonych przez państwa członkowskie, w których dany właściwy organ działa, i zgodnie z dyrektywą 95/46/WE,</p> <p>4) posiadanych środków organizacyjno-technicznych,</p> <p>5) czy wyeliminowane zostały nieprawidłowości przedstawione we wnioskach pokontrolnych z poprzedniego audytu i/lub inspekcji.</p> <p>Dodatkowo podczas audytów były brane pod uwagę wyniki prac krajowej jednostki akredytującej (Polskiego Centrum Akredytacji).</p>
<p>Notyfikacje - (art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007)</p>	<p>Postępowania wyjaśniające, dotyczące notyfikacji zgłaszanych przez państwa członkowskie UE na polskie produkty ekologiczne i notyfikacje zgłaszane przez Polskę (art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007)</p> <p>W 2019 r. w GIJHARS przeprowadzono 27 postępowań wyjaśniających w związku z notyfikacjami dotyczącymi stwierdzenia niezgodności polskich produktów ekologicznych z wymaganiami przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego. Notyfikacje zgłoszone na Polskę przez inne państwa członkowskie UE związane były z wystąpieniem pozostałości środków ochrony roślin, preparatów chwastobójczych, repelentów lub regulatorów wzrostu w produktach. Dwie z notyfikacji związane były z nieprawidłowym oznakowaniem produktu. Notyfikacje te pochodziły z następujących państw członkowskich: Niemiec (14), Francji (5), Wielkiej Brytanii (2) oraz po jednej z Holandii, Belgii, Rumunii, Bułgarii, Hiszpanii i Republiki Czeskiej.</p> <p>W 2019 r. Polska zgłosiła do Komisji Europejskiej łącznie 9 notyfikacji, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 notyfikacji na produkty pochodzące z państw członkowskich UE (Niemcy, Holandia i Grecja), - 4 notyfikacje na produkty pochodzące z państw trzecich (Peru, Ukraina, Rosja, Azerbejdżan). <p>Zainicjowane przez Polskę postępowania wyjaśniające w ramach tych</p>

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

	notyfikacji, dotyczyły pozostałości środków ochrony roślin oraz GMO w produktach ekologicznych sprowadzonych z tych państw do Polski.
Kontrole graniczne produktów ekologicznych	W 2019 r. organy IJHARS zweryfikowały podczas kontroli granicznych 1322 świadectwa kontroli wystawione na produkty ekologiczne importowane z państw trzecich. 3 świadectwa kontroli (COI) otrzymały wniosek - brak możliwości odprawy, a 4 - można odprawić jako zwykłą przesyłkę. Wyniki kontroli zawarte są w systemie TRACES NT.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 7 Lista jednostek certyfikujących

Nazwa jednostki certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym (wg stanu na 31.12.2019)					
	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty z akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich
Ekogwarancja PTRE Sp. z o.o. (PL-EKO-01)	X	X	X	X	X	X
PNG Sp. z o.o. (PL-EKO-02)	X	X	X	X	X	X
Cobico Sp. z o.o. (PL-EKO-03)	X	X	-	-	X	X
Bioekspert Sp. z o.o. (PL-EKO-04)	X	X	-	-	X	X
Biocert Malopolska Sp. z o.o. (PL-EKO-05)	X	X	X	X	X	X
Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. (PL-EKO-06)	X	X	X	X	X	X
Agro Bio Test Sp. z o.o. (PL-EKO-07)	X	-	X	-	X	X
TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o. (PL-EKO-08)	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości Agroeko Sp. z o.o. (PL-EKO-09)	X	X	X	X	X	X
SGS Polska Sp. z o.o. (PL-EKO-10)	X	X	-	-	X	X
DQS Polska Sp. z o.o. (PL-EKO-11)	X	X	-	-	X	X
Bureau Veritas Sp. z o. o. (PL-EKO-12)	X	-	-	-	X	X
Krajowe Centrum Badań i Certyfikacji "Gwarantowana Jakość" Sp. z o.o. (PL-EKO-13)	X	-	-	-	-	-

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

3.b) Zasoby jednostek certyfikujących	<p>W 2019 r. Jednostki certyfikujące zatrudniały inspektorów najczęściej na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia.</p> <p>Wg stanu na dzień 31.12.2019 r. do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego, w zakresie różnych rodzajów specjalizacji do prowadzenia kontroli, prowadzonego przez Głównego Inspektora JHARS było wpisanych 626 inspektorów.</p> <p>Zasoby jednostek certyfikujących są elementem kontroli w ramach nadzoru prowadzonego przez Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.</p>
3.c) Zadania delegowane jednostkom certyfikującym	<p>Jednostki certyfikujące w Polsce zostały upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do prowadzenia kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p>
3.d) Nadzór	<p>Organizacja systemu nadzoru nad jednostkami certyfikującymi</p> <p>W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym, o którym mowa w art. 8 ust. 1 i ust. 2 ustawy o rolnictwie ekologicznym, Główny Inspektor JHARS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadza audyty i inspekcje jednostek certyfikujących, - przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne z przeprowadzonych audytów, - może nakazać jednostkom certyfikującym wykonanie działań naprawczych w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości w ich funkcjonowaniu, - powierza Wojewódzkim Inspektorom JHARS sprawdzenie prawidłowości kontroli wykonanych przez jednostki certyfikujące u producentów ekologicznych, - przeprowadza analizy danych i informacji dostarczanych przez jednostki certyfikujące. <p>Nadzór nad jednostkami certyfikującymi jest sprawowany na zasadach i w sposób określony w art. 27 rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 i w przepisach wydanych na podstawie tego artykułu oraz przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych dotyczących postępowania kontrolnego.</p>
3.e) Działania koordynujące jednostki certyfikujące	<p>Informacja na temat koordynacji zadań jednostek certyfikujących</p> <p>Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych koordynuje działania jednostek certyfikujących m.in. poprzez przekazywanie jednostkom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stanowisk, - wniosków pokontrolnych w celu podjęcia przez nie działań prowadzących do wyeliminowania nieprawidłowości, - innych informacji podczas kwartalnych spotkań organu nadzoru z jednostkami certyfikującymi.
3.c) Szkolenia personelu jednostek certyfikujących	<p>Liczba i rodzaj szkoleń zrealizowanych i planowanych</p> <p>Jednostki certyfikujące regularnie szkolą swoich pracowników, którzy prowadzą kontrolę w zakresie rolnictwa ekologicznego. Wszystkie jednostki przeprowadziły min. 1 szkolenie dla inspektorów rolnictwa</p>

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

prowadzącego kontrole	<p>ekologicznego w roku. Szkolenia obejmują m.in. przeprowadzanie kontroli, aktualizacje przepisów, pobieranie próbek, analizę ryzyka. Obowiązująca ustawa o rolnictwie ekologicznym nakłada na jednostki certyfikujące obowiązek podnoszenia wiedzy inspektorów. Szkolenie personelu jest elementem kontroli w ramach nadzoru prowadzonego przez Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych .</p> <p>Zgodnie z art. 21 ust. 1 oraz art. 28 ust. 4 ustawy o rolnictwie ekologicznym, jednostki certyfikujące od dnia 1 stycznia 2011 r. zobowiązane są do przeprowadzania kontroli wyłącznie za pośrednictwem osób, które zostały wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego, w zakresie rodzajów specjalizacji do prowadzenia kontroli, prowadzonego przez Głównego Inspektora JHARS na stronie internetowej administrowanej przez Inspekcję JHARS. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektor JHARS zorganizował 4 egzaminy, umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego sprawdzenie wiedzy z zakresu wszystkich 6 specjalizacji.</p>
------------------------------	---

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Dane dotyczące produkcji ekologicznej, o których mowa w art. 92f i zał. XIII C do rozporządzenia nr 889/2008

Tabela 8 Informacje dotyczące kontroli u podmiotów gospodarczych

Numer kodu jednostki certyfikującej lub organu kontrolnego	Liczba zarejestrowanych podmiotów w gospodarczych przypadkach na jednostkę certyfikującą lub organ kontrolny ¹	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych						Liczba rocznych inspekcji						Liczba dodatkowych wizyt kontrolnych w oparciu o analizę ryzyka						Liczba inspekcji/wizyt kontrolnych ogółem ² [2],[3]					
		Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksporterzy	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksporterzy	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksporterzy	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksporterzy	Inne podmioty [***]
PL-EKO-01	4636	4347	2	203	20	18	69	4414	2	282	20	18	71	524	0	43	2	2	6	5125	2	325	22	20	77
PL-EKO-02	1017	920	1	57	4	0	30	918	1	55	4	0	29	95	0	9	0	0	5	1013	1	64	4	0	34
PL-EKO-03	1173	1060	0	86	2	0	40	1060	0	86	2	0	40	119	0	15	2	0	21	1221	0	110	4	0	66
PL-EKO-04	855	718	0	89	24	10	130	671	0	119	21	5	117	120	0	16	1	0	2	791	0	135	22	5	119
PL-EKO-05	2266	2483	0	74	5	8	37	2184	0	91	5	7	40	265	0	14	3	2	3	2449	0	105	8	9	43
PL-EKO-06	1717	1779	0	79	11	0	49	1602	0	86	10	0	43	190	0	8	0	0	6	1792	0	94	10	0	49
PL-EKO-07	2563	2287	0	187	17	7	65	2345	0	229	271	7	6	221	0	44	45	0	0	2566	0	273	316	7	6
PL-EKO-08	2733	3035	2	62	4	3	31	2665	1	53	2	2	26	331	1	6	0	0	4	2996	2	59	2	2	30
PL-EKO-09	2864	3118	0	70	11	1	46	2797	0	104	9	2	38	289	0	28	1	0	5	3085	0	132	10	2	43
PL-EKO-10	9	1	0	5	0	0	3	1	0	5	0	0	4	0	0	0	0	0	1	1	0	5	0	0	5
PL-EKO-11	181	148	0	31	5	0	10	134	0	25	4	0	10	10	0	8	0	0	3	144	0	33	4	0	13
PL-EKO-12	132	124	0	12	2	7	8	107	0	28	0	17	8	12	0	4	2	0	0	119	0	32	2	17	8
PL-EKO-13 ⁴	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	20146	20020	5	955	105	54	518	18898	4	1163	348	58	432	2176	1	195	56	4	56	21302	5	1367	404	62	493

¹ liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, wg stanu na 31.12.2019 r. (nie uwzględnia podmiotów, którzy zrezygnowali z działalności w trakcie 2019 r.)

² różnica w liczbie kontroli, a liczbie producentów może wynikać z: a) rezygnacji producenta z działalności jeszcze przed pierwszą kontrolą, b) zmiany jednostki certyfikującej przez producenta, c) rejestracji producenta przez jednostkę certyfikującą pod koniec grudnia 2019 r. (skutkuje to nie przeprowadzeniem kontroli)

³ informacje o niezapowiedzianych kontrolach jednostek certyfikujących: PL-EKO-01 – 10,4%, PL-EKO-02 – 10,8%, PL-EKO-03 – 12,1%, PL-EKO-04 – 11,8%, PL-EKO-05 – 30%, PL-EKO-06 – 11,2%, PL-EKO-07 – 18,6%, PL-EKO-08 – 10,6%, PL-EKO-09 – 12,7%, PL-EKO-10 – 9,1% (11 kontroli w tym 1 niezapowiedziana, stąd nie dało się osiągnąć wartości 10%), PL-EKO-11 – 16,5%, PL-EKO-12 – 14,6%.

⁴ Jednostka certyfikująca otrzymała upoważnienie do przeprowadzania kontroli jednakże w 2019 r. nie posiadała producentów pod kontrolą.

[*] Określenie „producenci rolni” obejmuje wyłącznie producentów rolnych, producentów, którzy są również przetwórcami, producentów, którzy są również importerami, pozostałych producentów nigdzie indziej niesklasyfikowanych.

[**] Określenie „przetwórcy” obejmuje wyłącznie przetwórców, przetwórców, którzy są również importerami, innych przetwórców nigdzie indziej niesklasyfikowanych.

[***] Określenie „inne podmioty” obejmuje handlowców (sprzedawcy hurtowi, sprzedawcy detaliczni), inne podmioty nigdzie indziej niesklasyfikowane.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Numer kodu jednostki certyfikującej lub organu kontrolnego lub nazwa właściwego organu	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych						Liczba zbadanych próbek						Liczba próbek wskazujących na naruszenie rozporządzenia (WE) nr 834/2007 i (WE) nr 1235/2008					
	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy[**]	Importerzy	Eksporтеры	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importerzy	Eksporтеры	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy[**]	Importerzy	Eksporтеры	Inne podmioty [***]
PL-EKO-01	4347	2	203	20	18	69	192	0	51	1	2	4	23	0	4	1	0	1
PL-EKO-02	920	1	57	4	0	30	49	1	4	1	2	4	3	0	3	0	3	4
PL-EKO-03	1060	0	86	2	0	40	71	0	12	2	0	1	4	0	3	0	0	0
PL-EKO-04	718	0	89	24	10	130	55	0	14	0	0	6	22	0	2	0	0	1
PL-EKO-05	2483	0	74	5	8	37	162	0	6	0	1	3	34	0	0	0	0	1
PL-EKO-06	1779	0	79	11	0	49	113	0	10	1	4	2	16	0	0	1	0	0
PL-EKO-07	2287	0	187	17	7	65	103	0	65	8	0	51	9	0	6	1	0	4
PL-EKO-08	3035	2	62	4	3	31	160	0	5	1	1	10	29	0	0	0	1	6
PL-EKO-09	3118	0	70	11	1	46	156	0	22	2	0	8	18	0	1	0	0	1
PL-EKO-10	1	0	5	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-11	148	0	31	5	0	10	14	nd	3	0	0	1	0	nd	0	0	0	0
PL-EKO-12	124	0	12	2	7	8	6	0	3	0	0	0	1	0	1	0	0	0
PL-EKO-13[1]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	20020	5	955	105	54	518	1081	1	196	16	10	90	159	0	20	3	4	18

[*] Określenie „producenci rolni” obejmuje wyłącznie producentów rolnych, producentów, którzy są również przetwórcami, producentów, którzy są również importerami, pozostałych producentów nigdzie indziej niesklasyfikowanych.

[**] Określenie „przetwórcy” obejmuje wyłącznie przetwórców, przetwórców, którzy są również importerami, innych przetwórców nigdzie indziej niesklasyfikowanych.

[***] Określenie „inne podmioty” obejmuje handlowców (sprzedawcy hurtowi, sprzedawcy detaliczni), inne podmioty nigdzie indziej niesklasyfikowane.

¹ Jednostka certyfikująca otrzymała upoważnienie do przeprowadzania kontroli jednakże w 2019 r. nie posiadała producentów pod kontrolą.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Numer kodu jednostki certyfikującej lub organu kontrolnego	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych						Liczba wykrytych nieprawidłowości lub naruszeń [1]						Liczba zastosowanych kar w odniesieniu do partii towarów lub serii produkcyjnej [2]						Liczba zastosowanych kar wobec podmiotu gospodarczego [3]					
	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksportery	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksportery	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksportery	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksportery	Inne podmioty [***]
PL-EKO-01	4347	2	203	20	18	69	3423	0	116	6	7	21	1054	0	10	1	1	2	21	0	0	0	0	0
PL-EKO-02	920	1	57	4	0	30	299	0	33	4	0	7	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-03	1060	0	86	2	0	40	824	0	35	0	0	9	6	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-04	718	0	89	24	10	130	1201	0	66	9	1	57	9	0	4	0	0	3	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-05	2483	0	74	5	8	37	804	0	26	2	2	21	82	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-06	1779	0	79	11	0	49	447	0	1	6	0	3	219	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-07	2287	0	187	17	7	65	1749	0	62	52	0	11	157	0	2	1	0	2	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-08	3035	2	62	4	3	31	1623	0	49	2	3	34	39	0	0	0	0	0	35	0	0	0	0	0
PL-EKO-09	3118	0	70	11	1	46	122	0	5	0	0	0	122	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-10	1	0	5	0	0	3	1	0	13	0	0	7	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-11	148	0	31	5	0	10	38	-	5	0	0	6	0	-	0	0	-	0	0	-	0	0	-	0
PL-EKO-12	124	0	12	2	7	8	159	0	26	0	25	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-13[4]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	20020	5	955	105	54	518	10690	0	437	81	38	191	1690	0	32	3	1	8	56	0	0	0	0	0

[*] Określenie „producenci rolni” obejmuje wyłącznie producentów rolnych, producentów, którzy są również przetwórcami, producentów, którzy są również importerami, pozostałych producentów nigdzie indziej niesklasyfikowanych

[**] Określenie „przetwórcy” obejmuje wyłącznie przetwórców, przetwórców, którzy są również importerami, innych przetwórców nigdzie indziej niesklasyfikowanych.

[***] Określenie „inne podmioty” obejmuje handlowców (sprzedawcy hurtowi, sprzedawcy detaliczni), inne podmioty nigdzie indziej niesklasyfikowane.

[1] Uwzględnia się jedynie naruszenia i nieprawidłowości wywierające wpływ na ekologiczny status produktów lub które zaskutkowały zastosowaniem środka.

[2] W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w odniesieniu do zgodności z wymogami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu organ kontrolny lub jednostka certyfikująca zapewnia, że nie zostaje umieszczone żadne odniesienie do ekologicznej metody produkcji na etykietach i w reklamie całej partii towarów lub serii produkcyjnej, której dotyczy dana nieprawidłowość, jeśli jest to proporcjonalne do znaczenia wymogu, który został naruszony, oraz do charakteru i szczególnych okoliczności towarzyszących nieprawidłowemu postępowaniu (o których mowa w art. 30 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia (WE) nr 834/2007).

[3] W razie poważnego naruszenia lub naruszenia o skutku długotrwałym organ kontrolny lub jednostka certyfikująca zakazuje odnośnemu podmiotowi gospodarczemu obrotu produktami z odniesieniami do ekologicznej metody produkcji na etykietach i w reklamach, w terminie uzgodnionym z właściwym organem państwa członkowskiego (o którym mowa w art. 30 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 834/2007).

[4] Jednostka certyfikująca otrzymała upoważnienie do przeprowadzania kontroli jednakże w 2019 r. nie posiadała producentów pod kontrolą.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 9 Informacje dotyczące nadzoru i audytów

Numer kodu jednostki certyfikującej lub organu kontrolnego	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na jednostkę certyfikującą lub organ kontrolny	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych						Przegląd dokumentów i audyt biur [1] (liczba sprawdzonych akt podmiotów)						Liczba audytów przeglądowych [2]						Liczba obserwacji [3]					
		Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy[**]	Importery	Eksporтеры	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksporтеры	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksporтеры	Inne podmioty [***]	Producenci rolni [*]	Jednostki produkcji zwierząt akwakultury	Przetwórcy [**]	Importery	Eksporтеры	Inne podmioty [***]
PL-EKO-01	4636	4347	2	203	20	18	69	12	0	1	0	0	0	23	0	8	0	0	0	2	0	0	0	0	0
PL-EKO-02	1017	920	1	57	4	0	30	6	0	0	0	0	1	20	0	4	0	0	1	2	0	0	0	0	0
PL-EKO-03	1173	1060	0	86	2	0	40	14	0	1	1	0	0	21	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0
PL-EKO-04	855	718	0	89	24	10	130	10	0	2	0	0	4	15	0	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0
PL-EKO-05	2266	2483	0	74	5	8	37	10	0	0	1	0	0	16	0	5	0	0	0	2	0	0	0	0	0
PL-EKO-06	1717	1779	0	79	11	0	49	15	0	1	1	0	1	20	0	5	0	0	0	0	0	1	0	0	0
PL-EKO-07	2563	2287	0	187	17	7	65	7	0	3	2	0	1	22	0	5	0	0	1	1	0	0	0	0	0
PL-EKO-08	2733	3035	2	62	4	3	31	13	1	1	0	0	0	23	0	1	1	0	1	3	0	0	0	0	0
PL-EKO-09	2864	3118	0	70	11	1	46	10	0	2	2	0	1	19	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0
PL-EKO-10	9	1	0	5	0	0	3	3	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PL-EKO-11	181	148	0	31	5	0	10	8	0	1	0	0	0	7	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
PL-EKO-12	132	124	0	12	2	7	8	3	0	2	1	0	1	3	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
PL-EKO-13 [4]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	20146	20020	5	955	105	54	518	111	1	15	8	0	9	189	0	38	2	0	4	17	0	1	0	0	0

[1] Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, wg stanu na 31.12.2019 r. (nie uwzględnia podmiotów, którzy zrezygnowali z działalności w trakcie 2019 r.)

[*] Określenie „producenci rolni” obejmuje wyłącznie producentów rolnych, producentów, którzy są również przetwórcami, producentów, którzy są również importerami, pozostałych producentów nigdzie indziej niesklasyfikowanych.

[**] Określenie „przetwórcy” obejmuje wyłącznie przetwórców, przetwórców, którzy są również importerami, innych przetwórców nigdzie indziej niesklasyfikowanych.

[***] Określenie „inne podmioty” obejmuje handlowców (sprzedawcy hurtowi, sprzedawcy detaliczni), inne podmioty nigdzie indziej niesklasyfikowane.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

[1] Przegląd dokumentów to przegląd odpowiednich ogólnych dokumentów opisujących strukturę, funkcjonowanie i zarządzanie jakością jednostki certyfikującej. Audyt biur jednostki certyfikującej, w tym sprawdzanie akt podmiotów i weryfikacja postępowania w przypadku niezgodności i skarg, z uwzględnieniem minimalnej częstotliwości kontroli, stosowania podejścia opartego na ryzyku, niezapowiedzianych i sprawdzających wizyt kontrolnych, polityki w zakresie doboru próby i wymiany informacji z innymi jednostkami certyfikującymi i organami kontrolnymi.

[2] Audyt przeglądowy: skontrolowanie podmiotu przez właściwy organ w celu sprawdzenia zgodności z procedurami operacyjnymi jednostki certyfikującej oraz w celu zweryfikowania jej skuteczności.

[3] Obserwacja: obserwacja przez właściwy organ kontroli inspekcji przeprowadzanej przez inspektora jednostki certyfikującej.

[4] Jednostka certyfikująca otrzymała upoważnienie do przeprowadzania kontroli jednakże w 2019 r. nie posiadała producentów pod kontrolą.

Tabela 10 Wnioski dotyczące systemu kontroli w zakresie produkcji ekologicznej

Numer kodu jednostki certyfikującej lub organu kontrolnego	Wycofanie uznania			Działania podjęte w celu zapewnienia skutecznego funkcjonowania systemu kontroli produkcji ekologicznej (wykonanie)
	Tak/Nie	Od dnia (data)	Do dnia (data)	
PL-EKO-01	Nie			<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 25-26.04.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne.</p> <p>Wnioski zawierały wyłącznie spostrzeżenia dotyczące możliwości wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości oraz możliwości doskonalenia funkcjonowania Jednostki w zakresie realizacji zadań w rolnictwie ekologicznym.</p> <p>Działania podjęte przez Jednostkę w związku ze spostrzeżeniami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W celu ujednoczenia działań jednostek w 2019 r. organ nadzoru zorganizował 4 spotkania kwartalne z przedstawicielami jednostek certyfikujących, podczas których omawiano istotne kwestie dotyczące funkcjonowania systemu kontroli.</p>

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

PL-EKO-02	Nie		<p>W 2019 r. przeprowadzono inspekcję jednostki mającą na celu zweryfikowanie prawidłowości wydawania certyfikatów oraz sposobu realizacji wniosków pokontrolnych z audytu przeprowadzonego w 2018 r.</p> <p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 28-29.08.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie przekazania przez Jednostkę do GIJHARS pełnej informacji dotyczącej okoliczności stwierdzenia u producenta ekologicznego substancji niedozwolonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym; • braku podpisu przez osobę odpowiedzialną za daną jednostkę lub jej przedstawiciela na sprawozdanie z kontroli. <p>Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.</p>
------------------	-----	--	---

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

PL-EKO-03	Nie		<p>W 2019 r. przeprowadzono inspekcję jednostki mającą na celu zweryfikowanie prowadzenia przez jednostkę analizy ryzyka w związku z wnioskami pokontrolnymi z audytu w 2018 r.</p> <p>Ponadto, w wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 4-5.06.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydania przez Jednostkę producentowi rozszerzenia certyfikatu niezgodnie z procedurą Jednostki; • przekazania przez Jednostkę producentowi decyzji z nie zamieszczoną informacją o możliwości złożenia odwołania od tej decyzji, co jest niezgodne z procedury Jednostki; • nie przekazania przez Jednostkę do GIJHARS informacji o naruszeniach stwierdzonych u producenta ekologicznego, • nałożenia przez Jednostkę na producenta sankcji niezgodnie z rozporządzeniem MRiRW z 11.05.2016 r. <i>w sprawie rodzajów nieprawidłowości lub naruszeń przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego i minimalnych środków, jakie jednostki certyfikujące są obowiązane zastosować w przypadku stwierdzenia wystąpienia tych nieprawidłowości lub naruszeń w ramach kontroli w rolnictwie ekologicznym,</i> • nie wyeliminowania przez Jednostkę w całości wszystkich nieprawidłowości wskazanych we wnioskach pokontrolnych z poprzedniego audytu. <p>Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskami zostaną zweryfikowane podczas planowej inspekcji w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze</p>
------------------	-----	--	---

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

				<p>z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.</p>
PL-EKO-04	Nie			<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 10-11.12.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • jednego przypadku nieprawidłowego wydania certyfikatu. Dotyczyło to producenta, który na dzień wydania certyfikatu nie spełniał warunku w zakresie uzyskania zezwolenia WIJHARS na stosowanie azotynu sodu w produkcji ekologicznych wędlin, • wydania producentowi certyfikatu dla następujących grup produktów, przy czym termin ważności certyfikatu był podany tylko dla jednej grupy produktów <p>Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

				<p>ekologicznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.</p>
PL-EKO-05	Nie			<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 4-5.09.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski zawierały wyłącznie spostrzeżenia dotyczące możliwości wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości oraz możliwości doskonalenia funkcjonowania Jednostki w zakresie realizacji zadań w rolnictwie ekologicznym.</p> <p>Działania podjęte przez Jednostkę w związku ze stwierdzonymi spostrzeżeniami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.</p>
PL-EKO-06	Nie			<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 23-24.10.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne.</p>

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

			<p>Wniosek dotyczył:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwrócenia się Jednostki do poprzedniej jednostki certyfikującej, o przekazanie informacji o producencie w terminie przekraczającym 14 dni, od daty przyjęcia przez Jednostkę kompletnego wniosku producenta. <p>Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonej nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskiem zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.</p>
PL-EKO-07	Nie		<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 21-22.11.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne.</p> <p>Wnioski dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> przeprowadzenia przez Jednostkę w trzech przypadkach przeglądu procesu certyfikacji i wydania decyzji po upływie terminu procedury Jednostki. przeprowadzenia przez Jednostkę kontroli niezgodnie ze zleceniem. Kontrola została przeprowadzona jako kontrola zapowiedziana, podczas gdy zlecona została kontrola niezapowiedziana. Ponadto w dokumencie „Przegląd

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

				<p>wniosku o kontrolę przedsiębiorstwa/Zlecenie kontroli” nie wypełniono rubryki „Przyczyna niezrealizowania zleconej kontroli niezapowiedzianej”,</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie pobrania próbki podczas kontroli, pomimo wystawionego zlecenia. • przekazania przez Jednostkę dokumentacji dotyczącej kontroli producenta w terminie 2,5 miesiąca po otrzymaniu pierwszego wniosku od jednostki certyfikującej i prawie miesiąc od wyłączenia producenta z systemu kontroli, • nie przekazania przez Jednostkę w wykazie producentów prawidłowej informacji o dacie wyłączenia producenta z systemu kontroli, • nie zrealizowania przez Jednostkę w pełni 1 wniosku pokontrolnego z poprzedniego audytu. <p>Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania</p>
PL-EKO-08	Nie			<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 10-11.07.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski zawierały wyłącznie spostrzeżenia dotyczące</p>

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

			<p>możliwości wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości oraz możliwości doskonalenia funkcjonowania Jednostki w zakresie realizacji zadań w rolnictwie ekologicznym.</p> <p>Działania podjęte przez Jednostkę w związku ze spostrzeżeniami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.</p>
PL-EKO-09	Nie		<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 29-30.10.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieprawidłowego wydania przez Jednostkę certyfikatu na produkt pochodzący z poprzedniego roku. Produkt został dwukrotnie przebadany, a wyniki w obu przypadkach wskazały na zawartość glifosatu w badanych próbkach. Jednostka w sposób prawidłowy cofnęła certyfikat na produkt w 2018 r., a następnie nieprawidłowo wydała certyfikat w 2019 r. Certyfikat uwzględniał produkt z 2018 r, na który Jednostka wcześniej cofnęła certyfikat;

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

			<ul style="list-style-type: none"> niewywiązania się z założeń jednostki określonych „Planie pobierania próbek”, w którym zapisano, że pobierane będą próbki gleby do analiz w kierunku obecności DDT. Jednostka nie pobrała ani jednej takiej próbki w latach 2018-2019, niezgodnie z poczynionymi przez Jednostkę założeniami. Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r. Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego. W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie: <ul style="list-style-type: none"> bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.
PL-EKO-10	Nie		<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 22.02.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> weryfikacji dokumentacji pokontrolnej dotyczącej producenta dokonała ta sama osoba, która uczestniczyła w kontroli, co mogło skutkować brakiem obiektywności przy podejmowaniu decyzji. Nierzetelnego wypełnienia protokołu z kontroli producenta. <p>Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskami zostaną</p>

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

			<p>zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, <p>wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania</p>
PL-EKO-11	Nie		<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 27-28.03.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> • braku możliwości zweryfikowania prawidłowości dokonanych wyliczeń, odnoszących się do przepływu surowca do produkcji produktów ekologicznych, w związku z niejednolitym wypełnianiem dokumentu przez inspektorów przeprowadzających kontrolę, • nie zamieszczenia na stronie internetowej pełnego wykazu producentów ekologicznych objętych kontrolą. Dostępny na stronie internetowej Jednostki wykaz nie uwzględniał producenta, któremu nie został jeszcze wydany certyfikat. <p>Jednostka została zobligowana do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Działania podjęte przez Jednostkę w związku z ww. wnioskami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p>

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

				<p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W celu ujednoczenia działań jednostek w 2019 r. organ nadzoru zorganizował 4 spotkania kwartalne z przedstawicielami jednostek certyfikujących, podczas których omawiano istotne kwestie dotyczące funkcjonowania systemu kontroli.</p>
<p>PL-EKO-12</p>	<p>Nie</p>			<p>W wyniku audytu przeprowadzonego w dniach 3-4.12.2019 r. wydane zostały wnioski pokontrolne. Wnioski zawierały wyłącznie spostrzeżenia dotyczące możliwości wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości oraz możliwości doskonalenia funkcjonowania Jednostki w zakresie realizacji zadań w rolnictwie ekologicznym.</p> <p>Działania podjęte przez Jednostkę w związku ze spostrzeżeniami zostaną zweryfikowane podczas audytu w 2020 r.</p> <p>Ponadto Jednostce były na bieżąco przekazywane ustalenia z kontroli sprawdzających prowadzonych przez WIJHARS w ramach nadzoru nad jednostkami oraz produkcją ekologiczną, dotyczące nieprawidłowości zarówno kontroli przeprowadzonych przez inspektorów jednostek, jak i wynikające z nieprzestrzegania przez producentów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, – wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

				eliminowania.
PL-EKO-13	Nie			<p>Jednostka w 2019 r. nie podsiadła jeszcze żadnych producentów pod kontrolą. W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS organizował raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Celem spotkań kwartalnych było omówienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, – ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych, – wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań co do sposobu ich eliminowania.
Oświadczenie o ogólnej skuteczności systemu kontroli produkcji ekologicznej				
<p>W ramach przeprowadzonych w 2019 r. audytów wszystkich jednostek certyfikujących nie stwierdzono rażących nieprawidłowości, skutkujących koniecznością skierowania do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wniosku o odebranie jednostce w części lub w całości, upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów w rolnictwie ekologicznym.</p> <p>W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor JHARS przekazał jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne w celu podjęcia przez nie działań prowadzących do wyeliminowania nieprawidłowości.</p> <p>W 2019 r. Główny Inspektor JHARS wydał 2 decyzje wymierzające kary pieniężne za przekazanie wykazów, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o rolnictwie ekologicznym, zawierających nieprawdziwe dane i informacje, które mogły istotnie wpływać na pomoc finansową udzieloną dwóm producentom ekologicznym. Jednostka w przypadku obydwu postępowań złożyła wnioski o ponowne rozpatrzenie spraw.</p>				

Kontrole realizowane w ramach systemu chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności

Do końca 2019 r. Komisja Europejska zarejestrowała 42 polskie nazwy. Wśród nich jest 9 chronionych nazw pochodzenia, 23 chronionych oznaczeń geograficznych i 10 gwarantowanych tradycyjnych specjalności. Tym samym, Polska zajmuje 8 miejsce wśród innych państw Unii Europejskiej, pod względem liczby zarejestrowanych nazw jako ChNP, ChOG, GTS.

1. Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 343 z 14.12.2012 r., s. 1), produkty, których nazwy zostały zarejestrowane jako ChNP, ChOG, GTS podlegają kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją, która przeprowadzana jest przed wprowadzeniem produktu do obrotu. W Polsce szczegółowe zasady kontroli oraz podział kompetencji w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 915).

Kontrola zgodności ma na celu sprawdzenie, czy produkt wytwarzany jest zgodnie z wymaganiami specyfikacji. Polega ona na sprawdzeniu stanu faktycznego na miejscu, sprawdzeniu odpowiednich dokumentów (prowadzonych przez producenta rejestrów poszczególnych etapów produkcji) i/lub przeprowadzeniu wywiadu z producentem w celu uzyskania niezbędnych informacji pozwalających na ocenę stanu faktycznego.

Zgodnie z ww. ustawą do kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją wyznaczone są wojewódzkie inspektoraty jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz jednostki certyfikujące upoważnione przez ministra właściwego ds. rynków rolnych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub będących GTS, ze specyfikacją i akredytowane na zgodność z normą PN-EN 17065. Wyboru organu

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

kontrolnego dokonuje producent. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że producenci w większości wypadków, jako organ kontrolny sprawdzający zgodność procesu produkcji ze specyfikacją, wybierają wojewódzkich inspektoratów JHARS.

W przypadku, gdy kontroli dokonuje WIJHARS jest ona przeprowadzana zgodnie z zasadami oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, o której mowa w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2164). W myśl art. 31 ust. 2 ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* „ocena polega na sprawdzeniu, czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta”. Koszty kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją pokrywane są przez producenta. Koszty liczone były na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2015 r. *w sprawie stawek opłat za dojazd do miejsca oceny, czynności związane z dokonaniem oceny, badania laboratoryjne i wydawanie świadectw jakości handlowej oraz sposobu i terminu wnoszenia tych opłat* (Dz. U. z 2015 r. poz. 2328).

W przypadku, gdy kontrola wykaże zgodność procesu produkcji ze specyfikacją, wojewódzki inspektor JHARS wydaje świadectwo jakości.

Jednolite podejście wojewódzkich inspektorów JHARS w kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją zapewniają programy kontroli Głównego Inspektora JHARS oraz „Instrukcja przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktu rolnego lub środka spożywczego ze specyfikacją”.

W przypadku kontroli przeprowadzanych przez jednostki certyfikujące zastosowanie mają procedury jednostki regulujące sposób przeprowadzania, częstotliwość oraz koszty kontroli. Procedury te oceniane są przez Polskie Centrum Akredytacji, a skuteczność kontroli jednostek sprawdzana jest przez organy IJHARS w ramach sprawowanego nadzoru. Jednolity tryb kontroli zgodności ze specyfikacją zapewniają plany kontroli poszczególnych produktów, które opracowywane są przez jednostki, a następnie zatwierdzane przez Głównego Inspektora JHARS, co ma na celu uzyskanie jednolitego podejścia kontrolnego jednostek certyfikujących. Jednostka certyfikująca po zakończeniu kontroli i stwierdzeniu zgodności ze

specyfikacją wydaje certyfikat zgodności. Zakres i częstotliwość kontroli zależą od specyfiki procesu produkcji danego produktu (np. od ilości etapów produkcji, stopnia przetworzenia). W przypadku produktów regionalnych (ChOG, ChNP) kontroluje się przede wszystkim te elementy, które świadczą o związku produktu z regionem. Natomiast w przypadku produktów tradycyjnych (GTS) szczególną uwagę przykładana się do kontroli tych etapów produkcji, z których wynika szczególny charakter i właściwości produktu. Poddanie się kontroli zgodności procesu produkcji produktu ze specyfikacją i otrzymanie świadectwa jakości lub certyfikatu zgodności, upoważnia producenta do używania nazwy zarejestrowanej przez Komisję Europejską jako chroniona nazwa pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub gwarantowana tradycyjna specjalność oraz symbolu właściwego dla systemu jakości.

Liczba świadectw jakości i certyfikatów wydanych na produkty posiadające zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS

W 2019 r., w systemie ChNP, ChOG, GTS ważnych było 858 świadectw jakości i certyfikatów zgodności (tabela poniżej). Część z tych dokumentów została wydana w latach poprzednich na okres dłuższy niż rok, dzięki czemu w 2019 r. były one nadal ważne. Utrzymanie zgodności produktów ze specyfikacją zostało potwierdzone przez kontrole, realizowane w ramach nadzoru nad producentami.

W 2019 r., po przeprowadzeniu kontroli na wniosek producentów, wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 76 świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. Dodatkowo w 2019 r., ważność zachowało 164 świadectw jakości wystawionych w latach wcześniejszych.

W 2019 r. w ramach nadzoru nad producentami wojewódzcy inspektorzy JHARS w Białymstoku i Krakowie wydali 3 decyzje administracyjne, w tym:

- 2 decyzje wymierzające producentom sera korycińskiego swojskiego karę pieniężną w wysokości 800 zł i 600 zł za wprowadzenie do obrotu partii sera korycińskiego swojskiego o nieprawidłowej jakości handlowej (nieprawidłowe oznakowanie),

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- 1 decyzję wymierzającą producentowi obwarzanków krakowskich karę pieniężną w wysokości 500 zł za wprowadzenie do obrotu obwarzanków o nieprawidłowej jakości handlowej (niezgodność ze specyfikacją).

Wojewódzkie inspektoraty JHARS w 2019 r. przeprowadziły kontrole następujących produktów:

- jabłka grójeckie,
- jabłka łuckie,
- kielbasa biała parzona wielkopolska,
- kielbasa lisiecka,
- kołacz śląski,
- krupnioki śląskie,
- miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich,
- obwarzanek krakowski,
- rogal świętomarciński,
- ser koryciński swojski,
- truskawka kaszubska,
- wiśnia nadwiślanka,
- podkarpacki miód spadziowy.

Według stanu na dzień 31.12.2019 r., do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronione nazwy pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenia geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (GTS) ze specyfikacją, upoważnione były cztery jednostki certyfikujące:

- 1) PNG,
- 2) COBICO,
- 3) Biocert Małopolska,
- 4) QA Solutions Sp. z o.o.

W 2019 r. upoważnione jednostki certyfikujące wydały 509 certyfikatów zgodności po przeprowadzeniu kontroli następujących produktów: Dodatkowo w

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

2019 r., ważność zachowało 109 certyfikatów wystawionych przez jednostki certyfikujące na okres dłuższy niż rok.

- fasola wrzawska,
- jabłka grójeckie,
- jabłka łąckie,
- miód drahimski,
- ser koryciński swojski,
- suska sechłońska,
- truskawka kaszubska,
- czosnek galicyjski,
- krupnioki śląskie,
- wiśnia nadwiślanka.

Tabela 11 Liczba ważnych świadectw jakości i certyfikatów zgodności wg stanu na dzień 31 grudnia 2019r.

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw jakości	Liczba certyfikatów zgodności
1	Andruty kaliskie	(ChOG)	2	-
2	Bryndza podhalańska	(ChNP)	9	-
3	Cebularz lubelski	(ChOG)	5	-
4	Chleb prądnicki	(ChOG)	2	-
5	Czosnek galicyjski	(ChOG)	6	-
6	Czwórniak staropolski tradycyjny	(GTS)	0	-
7	Dwójniak staropolski tradycyjny	(GTS)	0	-
8	Fasola korczyńska	(ChOG)	0	-
9	Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca	(ChNP)	-	1
10	Fasola wrzawska	(ChNP)	-	6
11	Heumilch/Haymilk/Latte fieno/Lait de foin/Leche de heno *	(GTS)	-	1
12	Jabłka grójeckie	(ChOG)	6	533
13	Jabłka łąckie	(ChOG)	-	11
14	Jagnięcina podhalańska	(ChOG)	1	-
15	Kabanosy staropolskie	(GTS)	-	1
16	Karp zatorski	(ChNP)	-	1
17	Kiełbasa biała parzona wielkopolska	(ChOG)	11	-
18	Kiełbasa jałowcowa staropolska	(GTS)	-	1
19	Kiełbasa krakowska sucha staropolska	(GTS)	-	1
20	Kiełbasa lisecka	(ChOG)	9	-

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw jakości	Liczba certyfikatów zgodności
21	Kielbasa myśliwska staropolska	(GTS)	-	1
22	Kielbasa piaszczańska	(ChOG)	-	1
23	Kołacz śląski	(ChOG)	15	-
24	Krupnioki śląskie	(ChOG)	2	6
25	Miód drahimski	(ChOG)	-	5
26	Miód kurpiowski	(ChOG)	0	-
27	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	(ChOG)	2	-
28	Miód z Sejneńszczyzny	(ChNP)	3	-
29	Obwarzanek krakowski	(ChOG)	8	1
30	Olej rydzowy tradycyjny	(GTS)	1	-
31	Oscypek	(ChNP)	40	-
32	Pierekaczewnik	(GTS)	2	-
33	Podkarpacki miód spadziowy	(ChNP)	2	-
34	Półtorak staropolski tradycyjny	(GTS)	0	-
35	Redykołka	(ChNP)	3	-
36	Rogal świętomarciński	(ChOG)	104	-
37	Ser koryciński swojski	(ChOG)	8	1
38	Suska sechłńska	(ChOG)	-	9
39	Śliwka szydlowska	(ChOG)	-	0
40	Trójniak staropolski tradycyjny	(GTS)	1	-
41	Truskawka kaszubska	(ChOG)	-	20
42	Wielkopolski ser smażony	(ChOG)	4	-
43	Wiśnia nadwiślanka	(ChNP)	-	12
	SUMA		240	618
	SUMA świadectw jakości i certyfikatów zgodności		858	

* - nazwa zarejestrowana w rejestrze gwarantowanych tradycyjnych specjalności na wniosek austriackiej grupy producentów

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi

Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi prowadzi audyty i inspekcje w ich siedzibach oraz u producentów kontrolowanych przez te jednostki. Ponadto, w celu uzyskania jednolitego podejścia kontrolnego wszystkich upoważnionych jednostek certyfikujących i wojewódzkich inspektoratów JHARS, Główny Inspektor JHARS opiniuje i zatwierdza plany kontroli opracowywane przez jednostki certyfikujące.

Podczas audytów w siedzibie jednostki dokonuje się sprawdzenia, czy upoważniona jednostka certyfikująca:

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji producentów,
- dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny,
- posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne.

Podstawowym celem kontroli u producentów jest sprawdzenie czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zatwierdzonym przez Głównego Inspektora JHARS planem kontroli.

W 2019 r. pracownicy GIJHARS przeprowadzili 2 audyty, w siedzibie jednostek certyfikujących Biocert Małopolska Sp. z o.o. i QA Solutions Sp. z o.o. W toku audytów stwierdzono 1 nieprawidłowość, jednostka certyfikująca wydała certyfikaty zgodności na okres krótszy niż wskazany w obowiązującej procedurze dotyczącej certyfikacji. W ramach audytów poczyniono spostrzeżenia dotyczące możliwości wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości i możliwości doskonalenia funkcjonowania w zakresie realizacji zadań przekazanych upoważnieniem MRiRW. Dotyczyły one m.in. nieprecyzyjnych, niejasnych lub niepełnych zapisów w dokumentacji systemowej oraz niekonsekwentnego podejścia jednostki certyfikującej w odniesieniu do pobierania próbek i interpretowania wyników analiz laboratoryjnych.

Ponadto pracownicy GIJHARS przeprowadzili kontrole sprawdzające u producentów w zakresie prawidłowości kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją zrealizowanych przez upoważnione jednostki certyfikujące. Kontrolami objęci zostali producenci: jabłek grójeckich, jabłek łączkich, krupnioków śląskich i wiśni nadwiślanki.

Podstawowym celem kontroli u producentów było sprawdzenie czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zatwierdzonym przez Głównego Inspektora JHARS planem kontroli.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli do jednostek certyfikujących przekazane zostały ustalenia wraz z zaleceniami, które dotyczyły:

- protokołów z kontroli, które nie powinny zawierać wykluczających się odpowiedzi, a także, z których powinno jednoznacznie wynikać, czy producent spełnia wymogi dotyczące prowadzenia rejestrów, zwłaszcza jeżeli rejestry te są prowadzone na formularzach przeznaczonych dla innych systemów jakości;
- zwrócenia uwagi, aby dokumenty sprzedaży były prawidłowo opisane (na dokumentach tych należy stosować zarejestrowaną nazwę, aby umożliwić śledzenie produktu oraz zapewnić jego identyfikację. Z dokumentów sprzedaży (faktur) powinno wynikać, że przedmiotem zakupu jest produkt posiadający zarejestrowaną nazwę);
- certyfikatów zgodności, które powinny zawierać informacje o planowanej wielkości produkcji, w celu większej przejrzystości systemu i ujednoczeniu podejścia jednostek certyfikujących.

Urzędowe kontrole dotyczące chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych i gwarantowanych tradycyjnych specjalności.

Zgodnie z ustawą z *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* spożywczych do zadań IJHARS należy urzędowa kontrola artykułów rolno-spożywczych posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG lub GTS, która wynika z artykułu 36 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012. Kontrole mające na celu ochronę zarejestrowanych nazw jako ChNP, ChOG, GTS zaplanowane zostały w Rocznym Ramowym Planie Kontroli dla WIJHARS na 2019 r.

W ramach tego zadania realizowane są kontrole w następujących zakresach:

1. Kontrola przestrzegania przez producentów posiadających certyfikaty zgodności lub świadectwa jakości wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy.
2. Kontrola znakowania, która ma na celu wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie znakowanych chronionymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione. Celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed

zawłaszczeniem, imitacją lub aluzją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu.

W 2019 r. inspektorzy IJHARS podczas przeprowadzania kontroli jakości handlowej produktów rolno-spożywczych uwzględniali aspekty związane z rejestracją nazw jako ChNP, ChOG lub GTS, w tym zarówno nazw polskich jak i zagranicznych. W przypadku zidentyfikowania produktu, który oznakowany jest w sposób naruszający przepisy o ochronie zarejestrowanych nazw, wojewódzcy inspektorzy JHARS mogą wydać odpowiednią decyzję oraz karę pieniężną lub złożyć zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Działania mające na celu usprawnienie funkcjonowania systemu ChNP, ChOG, GTS

W ramach działań mających na celu podniesienie efektywności systemu ChNP, ChOG, GTS oraz zwiększenia świadomości, zarówno wśród producentów, jak i konsumentów, podejmowane są m.in następujące inicjatywy:

- spotkania z producentami, podczas których omawiane są zasady kontroli, najczęściej stwierdzane nieprawidłowości, możliwości rozwoju itp.,
- szkolenia dla wojewódzkich inspektoratów JHARS i upoważnionych jednostek certyfikujących, wprowadzanie i doskonalenie procedur, instrukcji, wytycznych ujednolicających podejście kontrolne.

1.5. INSPEKCJA HANDLOWA

Kontrole urzędowe w zakresie jakości handlowej środków spożywczych przeprowadzone na etapie handlu detalicznego.¹

Kontrole zostały przeprowadzone na podstawie art. 3 rozporządzenia (WE) nr 882/2004² (rozporządzenie obowiązywało do 13.12.2019 r.), art. 3 ust. 1 pkt 1, 2, 6 ustawy o Inspekcji Handlowej³ i art. 17 ust. 3 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych⁴. Kontrole zostały przeprowadzone w oparciu o Plan kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2019 zatwierdzony przez Prezesa UOKiK, a także plany własne wojewódzkich inspektoratów IH. Podejmowano także kontrole nieplanowe.

Zakres kontroli obejmował ocenę jakości handlowej żywności⁵, a także sprawdzenie legalności i rzetelności działania przedsiębiorców na rynku detalicznym. Badania w większości realizowanych kontroli były ukierunkowane na sprawdzenie prawidłowości i rzetelności oznakowania opakowań jednostkowych oraz znakowania w miejscu sprzedaży środków spożywczych oferowanych bez opakowań („luzem”), w szczególności w celu ujawnienia zafałszowań środków spożywczych.

Oprócz środków spożywczych kontrolowano prawidłowość oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz prawidłowość i rzetelność oznakowania karmy dla zwierząt towarzyszących.

¹ Organami właściwymi do przeprowadzenia kontroli jakości handlowej środków spożywczych na etapie handlu detalicznego są wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej (IH) kierowanej przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), zaś na etapie produkcji i w imporcie wojewódzkie inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 882/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. U. UE L 165 z 30.4.2004 r., s. 1 z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1668, z późn. zm.).

⁴ Ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2178, z późn. zm.).

⁵ „Jakość handlowa” nie obejmuje wymagań weterynaryjnych, sanitarnych i fitosanitarnych.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

W 2019 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła łącznie 6 766 kontroli (w 2018r. - 7 604 kontroli), w tym 2387 kontroli planowych (w 2018 r. - 1 984) i 4 379 pozaplanowych (w 2018 r. - 5 620).

Realizacja Planu kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2019

Wszystkie kontrole zaplanowane w zakresie środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością zostały zrealizowane. Plan kontroli Inspekcji Handlowej na 2019 r. przewidywał przeprowadzenie 2240 kontroli w 18 tematach. Przeprowadzono 2 387 kontroli, tj. o 9,2 proc. więcej.

Uwzględniając miejsca dystrybucji: 122 kontrole planowe przeprowadzono w hurtowniach, 1445 w placówkach należących do dużych sieci handlowych (magazynach centralnych oraz hiper- i supermarketach), 4134 w sklepach detalicznych nienależących do sieci handlowych, 118 w placówkach prowadzących sprzedaż na odległość, 113 na targowiskach oraz 829 kontroli – w lokalach gastronomicznych oraz 5 w małych zakładach produkcyjnych zaopatrujących bezpośrednio miejscowego konsumenta.

Planowe kontrole w zakresie przestrzegania przepisów prawa żywnościowego przeprowadzone zostały na miejscu w obiektach handlowych. W zakresie tematycznym obejmowały:

- świeże owoce i warzywa oraz ziemniaki oferowane w sieciach handlowych w zakresie jakości handlowej, w tym oznakowania krajem pochodzenia w miejscu sprzedaży,
- produkty rolnictwa ekologicznego w zakresie przestrzegania przepisów o rolnictwie ekologicznym,
- produkty posiadające chronione oznaczenia (ChOG, ChNP, GTS) w zakresie przestrzegania przepisów o systemach jakości,
- tłuszcze do smarowania, nierafinowane oleje roślinne i oliwy z oliwek w zakresie jakości handlowej,
- mięso i przetwory mięsne w szczególności pod kątem dodatków do żywności oraz znakowania krajem pochodzenia,
- ryby i produkty rybne w zakresie weryfikacji deklarowanego składu z

rzeczywistym,

- mleko i produkty mleczne w zakresie weryfikacji deklarowanego składu z rzeczywistym,
- środki spożywcze oferowane luzem, w tym ciasta i wyroby ciastkarskie oznakowanie w miejscu sprzedaży głównie w zakresie składników, w tym alergennych,
- środki spożywcze oferowane przez Internet w zakresie jakości handlowej w tym oznakowania na stronach internetowych,
- środki spożywcze w zakresie rzetelności oznakowania dobrowolnymi informacjami typu: wolny od GMO, bez laktozy, naturalny, bez konserwantów, bez barwników,
- środki spożywcze opatrzone komunikatami " bezglutenowy" lub "o bardzo niskiej zawartości glutenu" w zakresie rzetelności tych informacji,
- przyprawy i zioła (przyprawowe) w zakresie ujawniania zafałszowań (temat realizowany w ramach skoordynowanego planu KE),
- wyroby gastronomiczne, w tym oferujące potrawy kuchni zagranicznych w zakresie weryfikacji składu z rzeczywistym,
- placówki handlowe i usługi gastronomiczne, głównie w rejonach o nasilonym ruchu turystycznym w sezonie letniego wypoczynku w zakresie jakości handlowej w tym znakowania oferowanych dań oraz rzetelności świadczonych usług gastronomicznych,
- zakłady gastronomiczne świadczące usługi cateringowe dla szpitali, domów opieki społecznej, domów dziecka i innego rodzaju finansowanych ze środków publicznych w zakresie rzetelności świadczonych usług, w tym jakości handlowej oferowanych posiłków i prawidłowości ich oznakowania.

Ponadto przeprowadzono planowe kontrole w zakresie legalności i rzetelności przedsiębiorców prowadzących sklepy detaliczne, w trakcie których sprawdzano między innymi aktualność dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia. Podczas kontroli, w szczególności w zakładach gastronomicznych sprawdzano prawidłowość znakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a także używania ich zgodnie z przeznaczeniem. Niezależnie

od powyższe przeprowadzono planową kontrolę karmy dla zwierząt domowych (towarzyszących).

Podczas realizacji 2 387 kontroli wynikających z ww. Planu kontroli Inspekcji Handlowej na 2019 r. w 1224 kontrolach (51,3 proc.) stwierdzono różnego rodzaju nieprawidłowości zarówno mniej jak i bardziej istotne z punktu widzenia interesów konsumentów.

Kontrole pozaplanowe

Kontrole pozaplanowe zajmowały znaczące miejsce w działalności Inspekcji Handlowej stanowiąc 65 proc. kontroli ogółem.

Większość kontroli dotyczyła rynków lokalnych. Były to kontrole o charakterze interwencyjnym, wynikające ze skarg konsumentów lub podmiotów gospodarczych, oraz kontrole podejmowane na podstawie własnego rozeznania inspektoratów o negatywnych zjawiskach występujących na rynkach lokalnych.

Pozaplanowe kontrole wykonywane były również na zlecenie Prezesa UOKiK, w związku z prośbami o interwencję otrzymanymi od organów krajowych (głównie od Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych) lub organów z innych państw członkowskich UE – w ramach reguł ustalonych przepisami tytułu IV „Pomoc i współpraca administracyjna w dziedzinie pasz i żywności” rozporządzenia (WE) nr 882/2004.

Rozdział 2.

Ogólna zgodność z przepisami w przypadku przedsiębiorców i produktów

2.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA

Tabela 12 Kontrole urzędowe produktów/towarów w podziale według zasad horyzontalnych i kategorii żywności

Kontrole urzędowe produktów/towarów w podziale według zasad horyzontalnych i kategorii żywności										
Zasady horyzontalne	Kryteria mikrobiologiczne	Pestycydy w żywności	Zanieczyszczenia w żywności	Pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych w żywności	Etykietowanie, oświadczenia żywieniowe i zdrowotne	Organizmy zmodyfikowane genetycznie (GMO) w żywności	Środki ulepszające (dodatki, enzymy, środki aromatyzujące, substancje pomocnicze w przetwórstwie)	Napromienianie	Zanieczyszczenie wynikające z migracji materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	Inne
Kategorie żywności										
1. Przetwory mleczne	53	120	120	2509				192		
2. Alternatywy dla przetworów mlecznych										
3. Tłuszcze i oleje oraz emulsje tłuszczowe i olejowe	2									
4. Lody spożywcze										
5. Warzywa i owoce										
6. Wyroby cukiernicze										
7. Zboża i produkty zbożowe										
8. Wyroby piekarskie										
9. Mięso świeże	197									
Domowe zwierzęta kopytne*	73	187	545	7930				470		

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

<i>Drób i zajęczaki*</i>	124		355	7471				192		
<i>Zwierzęta dzikie utrzymywane w warunkach fermowych*</i>	Brak danych		32	69						
<i>Zwierzęta łowne*</i>	Brak danych	42	200					116		
10. Mięso mielone, surowe wyroby mięsne i MOM	123									
<i>Mięso mielone*</i>	30									
<i>Surowe wyroby mięsne*</i>	66									
<i>MOM*</i>	27									
11. Produkty mięsne	154									
<i>Poddane obróbce żółdki, pęcherze i jelita*</i>	Brak danych									
<i>Żelatyna, kolagen i peroksydaza chrzanowa*</i>	0									
12. Ryby i produkty rybołówstwa	44	15	240	188				189		
<i>Żywe małże*</i>	0									
<i>Produkty rybołówstwa*</i>	42									
13. Jaja i produkty jajeczne	1	60	50	808				192		
14. Cukry, syropy, miód i słodziki stołowe		50	33	360						
15. Sole, przyprawy, zupy, sosy, sałatki i produkty białkowe										
16. Żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 ⁶	0									

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę, do kontroli masy ciała oraz uchylające dyrektywę Rady 92/52/EWG, dyrektywy Komisji 96/8/WE, 1999/21/WE, 2006/125/WE i 2006/141/WE, dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/39/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 41/2009 i (WE) nr 953/2009 (Dz.U. L 181 z 29.6.2013, s. 35).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

17. Napoje										
<i>Napoje bezalkoholowe*</i>										
<i>Napoje alkoholowe, w tym ich odpowiedniki bezalkoholowe i o niskiej zawartości alkoholu*</i>										
18. Przekąski gotowe do spożycia										
19. Desery z wyłączeniem produktów objętych kategoriami 1, 3 i 4										
20. Suplementy żywnościowe w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁷ , z wyłączeniem suplementów diety dla niemowląt i małych dzieci										
21. Przetworzona żywność nieobjęta kategoriami 1 do 17, z wyłączeniem żywności dla niemowląt i małych dzieci										
22. Inne – żywność nieobjęta kategoriami od 1 do 21			296							
Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością										

1.5 Pole na uwagi*

IW: W tabeli 1.2. zawarte są informacje o stwierdzonych uchybieniach w konkretnych zakresach, a nie o liczbie faktycznych kontroli przeprowadzonych w zakładach z danego sektora. Dodatkowo liczba podmiotów w części zakładów rejestrowanych odzwierciedla liczbę działalności prowadzonych w danym sektorze, a nie faktyczną liczbę podmiotów.

⁷ Dyrektywa 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 czerwca 2002 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do suplementów żywnościowych (Dz.U. L 183 z 12.7.2002, s. 51).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 13 Kontrole urzędowe produktów/towarów w podziale według zasad horyzontalnych i kategorii żywności - przypadki niezgodności

Przypadki niezgodności				Działania/środki	
Przypadki niespełniania wymogów przez podmioty/zakłady				Administracyjne	Sądowe
	Wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych podmiotów/zakładów*	Liczba skontrolowanych podmiotów/zakładów, w których wykryto przypadki niezgodności*		
Zatwierdzone zakłady					
Zakłady prowadzące działalność o charakterze ogólnym (chłodnie, zakłady przepakowywania i ponownego pakowania, rynki hurtowe, chłodniowce)	774	459	Brak danych	711	93
Mięso domowych zwierząt kopytnych	2 029	1 845	Brak danych	3 846	
Mięso drobiu i zajęczaków	782	724	Brak danych	3 539	
Mięso zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych	16	12	Brak danych	34	
Mięso zwierząt łownych	57	49	Brak danych	78	
Mięso mielone, surowe wyroby mięsne i MOM	25	24	Brak danych	37	
Produkty mięsne	162	130	Brak danych	135	
Żywe małże	0	0	Brak danych	0	
Produkty rybołówstwa	290	260	Brak danych	277	
Siara, mleko surowe, produkty na bazie siary i przetwory mleczne	1679	1367	Brak danych	479	
Jaja i produkty jajeczne	463	379	Brak danych	143	
Żabie udka i ślimaki	10	7	Brak danych	4	
Wytopione tłuszcze zwierzęce i skwarki	11	11	Brak danych	8	
Poddane obróbce żołądki, pęcherze i jelita	38	34	Brak danych	37	
Żelatyna	8	6	Brak danych	1	
Kolagen	9	6	Brak danych	4	
Peroksydaza chrzanowa	0	0	Brak danych	0	
Miód	67	42	Brak danych	21	
Kiełki					
Zarejestrowane podmioty/zakłady					

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Uprawa roślin									
Chów i hodowla zwierząt	255396	131123	38029	18942					
Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana)	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych					
Łowiectwo	2064	1307	Brak danych	311					
Rybołówstwo	786	304	Brak danych	25					
Chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów wodnych	86	1211	44	1					
Przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw									
Produkcja olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego									
Wytwarzanie produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych									
Produkcja wyrobów piekarskich i mącznych									
Produkcja pozostałych artykułów spożywczych	20563	7504	Brak danych	6819					
Produkcja napojów									
Hurt									
Detal									
Transport i gospodarka magazynowa	6465	2037	Brak danych	794					
Działalność usługowa związana z wyżywieniem									
Inne	3184	649	Brak danych	459					
Zakłady produkujące materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością									
Przypadki niezgodności w zakresie żywności							Działania/środki		
	Przypadki niezgodności wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych						Administracyjne	Sądowe	
	Kryteri a mikrob iologic zne	Pestycydy w żywności	Zanieczyszczenia w żywności	Pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych w żywności	Etykietowanie, oświadczenia żywnościowe i zdrowotne	Środki ulepszające (dodatki, enzymy, środki aromatyzujące, substancje pomocnicze w przetwórstwie)	Inne		
1. Przetwory mleczne			1	3					
2. Alternatywy dla przetworów									

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

mlecznych									
3. Tłuszcze i oleje oraz emulsje tłuszczowe i olejowe									
4. Lody spożywcze									
5. Warzywa i owoce									
6. Wyroby cukiernicze									
7. Zboża i produkty zbożowe									
8. Wyroby piekarskie									
9. Mięso świeże									
<i>Domowe zwierzęta kopytne*</i>				8					
<i>Drób i zajęczaki*</i>				3					
<i>Zwierzęta dzikie utrzymywane w warunkach fermowych*</i>									
<i>Zwierzęta łowne*</i>			8						
10. Mięso mielone, surowe wyroby mięsne i MOM									
<i>Mięso mielone*</i>									
<i>Surowe wyroby mięsne*</i>									
<i>MOM*</i>									
11. Produkty									

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

mięsne									
<i>Poddane obróbce żołądki, pecherze i jelita*</i>									
<i>Żelatyna, kolagen i peroksydaza chrzanowa*</i>									
12. Ryby i produkty rybołówstwa			3						
<i>Żywe małże*</i>									
<i>Produkty rybołówstwa*</i>									
13. Jaja i produkty jajeczne				4					
14. Cukry, syropy, miód i słodziki stołowe			1	19					
15. Sole, przyprawy, zupy, sosy, sałatki i produkty białkowe									
16. Żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 609/2013									
17. Napoje									
<i>Napoje bezalkoholowe*</i>									
<i>Napoje alkoholowe, w tym ich odpowiedniki bezalkoholowe i o niskiej</i>									

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

<i>zawartości alkoholu*</i>									
18. Przekąski gotowe do spożycia									
19. Desery z wyłączeniem produktów objętych kategoriami 1, 3 i 4									
20. Suplementy żywnościowe w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, z wyłączeniem suplementów diety dla niemowląt i małych dzieci									
21. Przetworzona żywność nieobjęta kategoriami 1 do 17, z wyłączeniem żywności dla niemowląt i małych dzieci			14						
22. Inne – żywność nieobjęta kategoriami od 1 do 21									

3. Pasze i bezpieczeństwo pasz na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji pasz oraz stosowania pasz, w tym przepisy mające na celu zapewnienie uczciwych praktyk handlowych oraz ochronę zdrowia i interesów konsumentów oraz zapewnienie im prawa do informacji

W ramach prowadzonej przez Inspekcję Weterynaryjną urzędowej kontroli pasz w 2019 roku pobrano 17 199 próbek do badań laboratoryjnych. Materiał do badań stanowiły próbki pasz pobierane w ramach urzędowej kontroli z krajowych zakładów paszowych, z produktów importowanych oraz próbki od prywatnych producentów pasz i podmiotów wytwarzających pasze nieprzeznaczone do obrotu. W wyniku przeprowadzonych badań analitycznych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa lub jakości handlowej pasz stwierdzono w 477 przypadkach.

W 2019 roku utrzymano w PUKP badania w kierunku wykrywania obecności środków przeciwdrobnoustrojowych w wodzie. Łącznie pobrano 4 046 próbek wody do pojenia zwierząt, z czego w 80 próbkach stwierdzono obecność substancji przeciwdrobnoustrojowych na bardzo niskim poziomie. Powodem tego był fakt niedostatecznego czyszczenia linii przeznaczonej do pojenia zwierząt. W porównaniu do roku 2018 ilość wyników dodatnich w odniesieniu do wykrywania substancji przeciwbakteryjnych w wodzie zmalała o 18%

Ponadto utrzymał się niski poziom wyników dodatnich badań w kierunku obecności niedozwolonego przetworzonego białka zwierzęcego w paszach przeznaczonych do żywienia zwierząt gospodarskich. W celu wykrycia obecności przetworzonego białka zwierzęcego (pochodzącego od zwierząt lądowych) w materiałach paszowych i mieszankach paszowych w 2019 roku przeprowadzono łącznie 1 728 analiz. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 próbce paszy, co stanowi ok. 0,06%. Od 2012 roku odnotowuje się następujące liczby przypadków dodatnich: 71 w roku 2012, 19 w roku 2013, 6 w roku 2014, 6 w roku 2015, 2 w roku 2016, 5 w roku 2017, 2 w roku 2018 oraz 1 w roku 2019.

W ramach kontroli urzędowej w 2019 roku przeprowadzono również badania laboratoryjne, których celem była ocena stanu mikrobiologicznego pasz. Badania te były prowadzone w kierunku wykrywania obecności pałeczek Salmonella. Zbadano łącznie 3 685 próbek pasz. W wyniku przeprowadzonych badań w 49 próbkach pasz stwierdzono obecność pałeczek Salmonella, co stanowiło 1,3% w tym zakresie nieprawidłowości. Jest to kolejny już spadek względem roku poprzedniego, w którym to procentowy udział wyników dodatnich wynosił 2%.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 14 Pasze i bezpieczeństwo pasz - kontrole urzędowe

Kontrole urzędowe		
W podziale na zakłady	Liczba zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Zakłady zatwierdzone zgodnie z art. 10 rozporządzenia (WE) nr 183/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁸	1540	2497
<i>Producenci surowców zatwierdzeni zgodnie z art. 10 rozporządzenia (WE) nr 183/2005*</i>		
Zakłady zarejestrowane zgodnie z art. 9 rozporządzenia (WE) nr 183/2005, z wyłączeniem produkcji pierwotnej	18633	8873
<i>Producenci surowców zarejestrowani zgodnie z art. 9 rozporządzenia (WE) nr 183/2005 i przestrzegający przepisów załącznika I do tego rozporządzenia*</i>	177068	2841
Podmioty (rolnicy) wykorzystujące pasze	571987	15232
Podmioty zajmujące się produkcją pasz leczniczych i/lub handlem takimi paszami	105	73
Zasady horyzontalne		Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Etykietowanie pasz		7725
Identyfikowalność pasz		Brak zasobów do pozyskania tych danych
Dodatki paszowe (rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁹)		854
Substancje niepożądane w paszach (art. 2 dyrektywy 2002/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ¹⁰)		3634
Zabronione materiały w paszach (załącznik III do rozporządzenia (WE) nr 767/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady ¹¹)		80

⁸ Rozporządzenie (WE) nr 183/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 stycznia 2005 r. ustanawiające wymagania dotyczące higieny pasz (Dz.U. L 35 z 8.2.2005, s. 1).

⁹ Rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt (Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 29).

¹⁰ Dyrektywa 2002/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 maja 2002 r. w sprawie niepożądanych substancji w paszach zwierzęcych (Dz.U. L 140 z 30.5.2002, s. 10).

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wprowadzania na rynek i stosowania pasz, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady i uchylające dyrektywę Rady 79/373/EWG, dyrektywę Komisji 80/511/EWG, dyrektywy Rady 82/471/EWG, 83/228/EWG, 93/74/EWG, 93/113/WE i 96/25/WE oraz decyzję

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Pasze lecznicze (dyrektywa Rady 90/167/EWG ¹²)	84
Pestycydy w paszy	325
GMO w paszy	262

Komisji 2004/217/WE (Dz.U. L 229 z 1.9.2009, s. 1).

¹² Dyrektywa Rady 90/167/EWG z dnia 26 marca 1990 r. ustanawiająca warunki przygotowania, wprowadzania do obrotu i użycia pasz leczniczych we Wspólnocie (Dz.U. L 92 z 7.4.1990, s. 42).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Wymogi dotyczące zdrowia zwierząt

Tabela 15 Wymogi dotyczące zdrowia zwierząt - kontrole urzędowe

Kontrole urzędowe	Liczba gospodarstw/zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych	Liczba zarejestrowanych zwierząt	Liczba zwierząt poddanych kontroli
Identyfikacja i rejestracja bydła	356 267	13 539	(na początku okresu sprawozdawczego lub innej krajowej daty referencyjnej dla statystyk dotyczących zwierząt) 6 430 288	380 191
Identyfikacja i rejestracja owiec i kóz	18 313	694	(na początku roku obejmującego okres sprawozdawczy lub innej krajowej daty referencyjnej dla statystyk dotyczących zwierząt) 325 616	27 164
Zatwierdzone miejsca gromadzenia zwierząt (bydło, owce, kozy, świnie, koniowate)	65	76		
Zatwierdzeni pośrednicy (bydło, owce, kozy, świnie, koniowate)	4127	5583		
Punkty kontroli (rozporządzenie Rady (WE) nr 1255/97 ¹³)	22	36		

¹³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1255/97 z dnia 25 czerwca 1997 r. dotyczące kryteriów wspólnotowych dla punktów kontroli oraz zmieniające plan trasy określony w załączniku do dyrektywy 91/628/EWG (Dz.U. L 174 z 2.7.1997, s. 1).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Zatwierdzone jednostki, instytuty i ośrodki (dyrektywa Rady 92/65/EWG ¹⁴)	71	71	
Zakłady zatwierdzone do unijnego handlu drobiem i jajami wylęgowymi	1473	2077	
Miejsca i stacje kwarantanny ptaków	0	0	
Zatwierdzone zakłady akwakultury:			
<i>Zatwierdzone zakłady akwakultury produkujące ryby*</i>	1582	1601	
<i>Zatwierdzone zakłady akwakultury produkujące żywe małże*</i>	1239	1425	
<i>Zatwierdzone zakłady akwakultury produkujące skorupiaki*</i>	338	173	
Zatwierdzone zakłady przetwórstwa zwierząt akwakultury	5	3	
Centra pozyskiwania nasienia:			
<i>Bydło*</i>	8	11	
<i>Świnie*</i>	22	38	
<i>Owce/kozy*</i>	0	0	
<i>Koniowate*</i>	10	10	
Centra przechowywania nasienia:			
<i>Bydło*</i>	38	124	

¹⁴ Dyrektywa Rady 92/65/EWG z dnia 13 lipca 1992 r. ustanawiająca wymagania dotyczące zdrowia zwierząt regulujące handel i przywóz do Wspólnoty zwierząt, nasienia, komórek jajowych i zarodków nieobjętych wymaganiami dotyczącymi zdrowia zwierząt ustanowionymi w szczególnych zasadach Wspólnoty określonych w załączniku A pkt I do dyrektywy 90/425/EWG (Dz.U. L 268 z 14.9.1992, s. 54).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Owce/kozy*	2	bd	
Koniowate*	16	15	
Zespoły pozyskiwania/produkcji zarodków:			
Bydło*	22	27	
Świnie*	2	-	
Owce/kozy*	1	-	
Koniowate*	6	8	

Tabela 16 Wymogi dotyczące zdrowia zwierząt - przypadki niezgodności

Przypadki niezgodności		Działania/środki							
	Liczba gospodarstw/zakładów, w których stwierdzono przypadki niezgodności	Administracyjne	Sądowe	Ograniczenia przewozu pojedynczych zwierząt		Ograniczenia przewozu wszystkich zwierząt		Zniszczenie zwierząt	
				Zwierzęta objęte sankcjami	Gospodarstwa objęte sankcjami	Zwierzęta objęte sankcjami	Gospodarstwa objęte sankcjami	Zwierzęta objęte sankcjami	Gospodarstwa objęte sankcjami
Identyfikacja i rejestracja bydła	3 162	1 996		Zwierzęta objęte sankcjami	Gospodarstwa objęte sankcjami	Zwierzęta objęte sankcjami	Gospodarstwa objęte sankcjami	Zwierzęta objęte sankcjami	Gospodarstwa objęte sankcjami
				287	69	495	25	1	1
Identyfikacja i rejestracja owiec i kóz	230	8							
Zatwierdzone miejsca gromadzenia zwierząt (bydło, owce, kozy, świnie,	9	3							

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

koniowate)			
Zatwierdzeni pośrednicy (bydło, owce, kozy, świnie, koniowate)	983	345	
Punkty kontroli (rozporządzenie Rady (WE) nr 1255/97)	1	1	
Zatwierdzone jednostki, instytuty i ośrodki (dyrektywa 92/65/EWG)	0	0	
Zakłady zatwierdzone do unijnego handlu drobiem i jajami wylęgowymi	85	24	
Miejsca i stacje kwarantanny ptaków	0	0	
Zatwierdzone zakłady akwakultury:			
<i>Zatwierdzone zakłady akwakultury produkujące ryby*</i>	47	2	
<i>Zatwierdzone zakłady akwakultury produkujące żywe małże*</i>	5	0	
<i>Zatwierdzone zakłady akwakultury produkujące skorupiaki*</i>	0	0	
Zatwierdzone zakłady przetwórstwa zwierząt akwakultury			

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Centra pozyskiwania nasienia:				
<i>Bydło*</i>	1	0		
<i>Świnie*</i>	1	0		
<i>Owce/kozy*</i>	0	0		
<i>Koniowate*</i>	1	0		
Centra przechowywania nasienia:				
<i>Bydło*</i>	3	0		
<i>Owce/kozy*</i>	-	-		
<i>Koniowate*</i>	0	0		
Zespoły pozyskiwania/produkcji zarodków:				
<i>Bydło*</i>	0	0		
<i>Świnie*</i>	-	-		
<i>Owce/kozy*</i>	-	-		
<i>Koniowate*</i>	1	0		
Nieuczciwe lub oszukańcze praktyki				

5. Zapobieganie ryzyku dla zdrowia ludzi i zwierząt stwarzanemu przez produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego i produkty pochodne oraz ograniczanie takiego ryzyka

W ramach urzędowego nadzoru nad ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego (UPPZ) w 2019 roku organy Inspekcji Weterynaryjnej dokonały kontroli zagospodarowania ponad 2,43 mln ton UPPZ, ilość których wzrosła o 5,7% w porównaniu do roku 2018.

W trakcie prowadzonych kontroli podmiotów sektora utylizacyjnego zwracano szczególną uwagę na bezpieczeństwo przy zbieraniu, transporcie, przetwarzaniu, unieszkodliwianiu, użyciu oraz innym zagospodarowaniu UPPZ pod względem minimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych zwierząt, w tym afrykańskiego pomoru świń (ASF) oraz wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI).

Organ Inspekcji Weterynaryjnej każdorazowo w przypadku uzyskania informacji o działalności związanej z zagospodarowaniem UPPZ prowadzonej w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami, podejmowały działania mające na celu zlikwidowanie nielegalnych praktyk oraz nakładały sankcje administracyjne za prowadzenie działalności niezgodnej z prawem.

Tabela 17 Zapobieganie ryzyku dla zdrowia ludzi i zwierząt stwarzanemu przez produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego i produkty pochodne oraz ograniczanie takiego ryzyka - kontrole urzędowe

W podziale na przedsiębiorstwa/zakłady	Liczba przedsiębiorstw/zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Przedsiębiorstwa lub zakłady zatwierdzone zgodnie z art. 24 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 ¹⁵	6168	6 812
Przedsiębiorstwa lub zakłady zarejestrowane zgodnie z art. 23		

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz.U. L 300 z 14.11.2009, s. 1).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

rozporządzenia (WE) nr 1069/2009		
Zasady horyzontalne		Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Etykietowanie i identyfikowalność produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego/produktów pochodnych		9242

Liczba kontroli dotycząca etykietowania i identyfikowalności produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego/produktów pochodnych uwzględnia kontrole przeprowadzone na różnych etapach powstawania, gromadzenia, transportu, operowania i składowania tych produktów. Obejmuje działania prowadzone przez organy Inspekcji Weterynaryjnej polegające na wizualnym sprawdzeniu etykiet umieszczonych na opakowaniach (pojemnikach, kontenerach) zgodnie z wymaganiami określonymi w zał. VIII rozporządzenia Komisji nr 142/2011(7), jak również sprawdzenie rejestrów wysyłek oraz systemów i procedur umożliwiających identyfikację podmiotów biorących udział w obrocie ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego i produktami pochodnymi.

Tabela 18 Zapobieganie ryzyku dla zdrowia ludzi i zwierząt stwarzanemu przez produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego i produkty pochodne oraz ograniczanie takiego ryzyka - przypadki niezgodności

Przypadki niezgodności				Działania/środki	
W podziale na przedsiębiorstwa/zakłady	Wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych przedsiębiorstw/zakładów*	Liczba skontrolowanych przedsiębiorstw/zakładów, w których wykryto przypadki niezgodności*	Administracyjne	Sądowe
Przedsiębiorstwa lub zakłady zatwierdzone zgodnie z art. 24 rozporządzenia (WE) nr 1069/2009	1 362	4557	738	285	7
Przedsiębiorstwa lub zakłady zarejestrowane zgodnie z art. 23 rozporządzenia (WE) nr 1069/2009					
Zasady horyzontalne	Liczba wykrytych przypadków			Administracyjne	Sądowe

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

	niezgodności	stracyjne	
Przypadki niezgodności związanej z produktem: etykietowanie i identyfikowalność produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego/produktów pochodnych:	303	83	2
<i>Kategorie 1 i 2*</i>	Brak zasobów do pozyskania tych danych	Brak zasobów do pozyskania tych danych	
<i>Kategoria 3*</i>	Brak zasobów do pozyskania tych danych	Brak zasobów do pozyskania tych danych	
Przypadki niezgodności związanej z produktem: bezpieczeństwo produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego/produktów pochodnych:	201	34	
<i>Kategorie 1 i 2*</i>	Brak zasobów do pozyskania tych danych	Brak zasobów do pozyskania tych danych	
<i>Kategoria 3*</i>	Brak zasobów do pozyskania tych danych	Brak zasobów do pozyskania tych danych	
Nieuczciwe lub oszukańcze praktyki			
W 2019 roku organy Inspekcji Weterynaryjnej wykryły 15 przypadków nielegalnie prowadzonej działalności w zakresie zagospodarowania UPPZ oraz PP oraz wyeliminowały 13 takich praktyk. W dwóch przypadkach w dalszym ciągu prowadzone są dochodzenia i postępowania administracyjne.			

Wymogi dotyczące dobrostanu zwierząt

W porównaniu do 2018 roku, w 2019 roku wzrosła liczba gospodarstw utrzymujących zwierzęta, skontrolowano więcej podmiotów oraz stwierdzono więcej nieprawidłowości w podmiotach, u których przeprowadzono kontrole.

Tabela 19 Dobrostan zwierząt w gospodarstwach.

Dobrostan zwierząt w gospodarstwach (dyrektywa Rady 98/58/WE ¹⁶)						
Zwierzęta hodowlane (kategoria zwierząt)	Liczba miejsc produkcji	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych	Przypadki niezgodności		Działania/środki	
			Łączna liczba skontrolowanych miejsc produkcji*	Liczba skontrolowanych miejsc produkcji, w których wykryto przypadki niezgodności	Administracyjne	Sądowe
Świnie (w rozumieniu dyrektywy Rady 2008/120/WE ¹⁷)	216550	76866	76866	30217	15666	
Kury niośki (w rozumieniu dyrektywy Rady 1999/74/WE ¹⁸)	1511	879		93	30	
Kurczęta (w rozumieniu dyrektywy Rady 2007/43/WE ¹⁹)	7827	2820		346	63	
Cielęta (w rozumieniu dyrektywy Rady 2008/119/WE ²⁰)						
Inne (wyszczególnić BYDŁO)	363896	33880	bd	6311	964	

¹⁶ Dyrektywa Rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt hodowlanych (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 23)

¹⁷ Dyrektywa Rady 2008/120/WE z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony świń (Dz.U. L 47 z 18.2.2009, s. 5)

¹⁸ Dyrektywa Rady 1999/74/WE z dnia 19 lipca 1999 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony kur niosek (Dz.U. L 203 z 3.8.1999, s. 53).

¹⁹ Dyrektywa Rady 2007/43/WE z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie ustanowienia minimalnych zasad dotyczących ochrony kurcząt utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa (Dz.U. L 182 z 12.7.2007, s. 19).

²⁰ Dyrektywa Rady 2008/119/WE z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt (Dz.U. L 10 z 15.1.2009, s. 7)

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Liczba gospodarstw utrzymujących trzodę chlewną spadła o 49 935 podmiotów, przeprowadzono o 62 444 kontrole więcej oraz stwierdzono o 20 820 nieprawidłowości więcej. Liczba miejsc produkcji brojlerów wzrosła o 1 422 gospodarstwa, przeprowadzono o 1140 kontrole więcej oraz stwierdzono o 163 nieprawidłowości mniej. W 2019 było o 246 gospodarstw utrzymujących kury nioski więcej niż w 2018 roku, przeprowadzono o 300 kontrole więcej oraz stwierdzono o 22 nieprawidłowości więcej. W porównaniu do 2018 roku, w 2019 roku było o 55 514 gospodarstw utrzymujących bydło, skontrolowano 14 967 gospodarstw i stwierdzono o 2 025 nieprawidłowości.

Tabela 20 Dobrostan zwierząt podczas transportu.

Dobrostan zwierząt podczas transportu (rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005 ²¹)									
Ochrona zwierząt podczas transportu (w podziale na gatunki)	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych	Liczba i kategoria przypadków nieprawidłowości						Działania/środki	
		1. Zdolność zwierząt do transportu	2. Praktyka stosowana w zakresie transportu, wielkość powierzchni ładownej, wysokość	3. Środki transportu	4. Woda, pasza, czas przewozu i okresy odpoczynku	5. Dokumenty	6. Inne	Administracyjne	Sądowe
Bydło	54441	241	13	3	14	127	37	4	
Świnie	88979	2	9	8	2	15	14	0	
Owce/kozy	1173	0	0	0	5	0	0	0	
Koniowate	3491	2	1	4	0	1	4	0	
Drób	139806	0	20	23	17	35	25	0	
Inne	2626	0	0	0	0	1	0	0	

Analiza i plan działania na rzecz dobrostanu zwierząt podczas transportu

Analiza głównych nieprawidłowości wykrytych w trakcie niedyskryminacyjnych kontroli.

Kontrole dobrostanu zwierząt podczas transportu przeprowadzane są na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez Inspekcję Weterynaryjną oraz przez Inspekcję Transportu Drogowego. Inspekcja Weterynaryjna przeprowadza następujące kontrole:

²¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz.U. L 3 z 5.1.2005, s. 1)

- w miejscu wyjazdu, jak przewidziano w art. 15 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 oraz po przeprowadzeniu rozładunku zwierząt ze środka transportu w miejscu przeznaczenia, jak również w punktach kontroli;
- po zakończeniu transportu w celu weryfikacji przestrzegania przepisów o czasie trwania podróży i okresach odpoczynku.

Natomiast Inspekcja Transportu Drogowego przeprowadza kontrole w trakcie trwania transportu zwierząt.

Z analizy otrzymanych informacji wynika, że całkowita liczba nieprawidłowości stwierdzonych podczas niedyskryminacyjnych kontroli dobrostanu zwierząt w transporcie w 2019 r. wynosiła 1001 i była wyższa o 159 w porównaniu do roku 2018.

W odniesieniu do poszczególnych kategorii nieprawidłowości, najczęściej stwierdzane uchybienia w 2019 r. dotyczyły dokumentacji. Nieprawidłowości te zostały wykryte w 340 przypadkach, przy czym największa liczba przypadków dotyczyła bydła (170 przypadków). Kolejna grupa nieprawidłowości, stwierdzonych w 300 przypadkach, dotyczyła zdolności do transportu, przy czym w 269 przypadkach uchybienia te dotyczyły bydła, w 28 przypadkach – świń, a w 2 przypadkach – koni i w 1 przypadku owiec. Następne grupy, zbliżone pod względem wielkości, stanowiły nieprawidłowości dotyczące:

- innych uchybień, wykryte w 140 przypadkach;
- praktyki stosowanej w zakresie transportu, przydzielonej przestrzeni i wysokości, wykryte w 93 przypadkach;
- środków transportu, wykryte w 84 przypadkach.

Najrzadziej stwierdzane nieprawidłowości, wykryte w 44 przypadkach, dotyczyły pojenia, karmienia, czasu trwania podróży oraz okresów odpoczynku.

2. Plan działania mający na celu usunięcie nieprawidłowości, o których mowa w punkcie 1.

Plan naprawczy odnoszący się do nieprawidłowości stwierdzonych podczas niedyskryminacyjnych kontroli przeprowadzonych w 2019 r., obejmuje następujące działania:

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- umieszczono na stronie internetowej materiały dotyczące prawidłowego wypełniania dokumentacji transportowej, tak aby były dostępne dla powiatowych lekarzy weterynarii oraz dla przewoźników,
- umieszczono na stronie internetowej studium temperatur JRC, aby był dostępny dla powiatowych lekarzy weterynarii oraz dla przewoźników,
- wprowadzenie do obrotu świadectw zatwierdzenia środków transportu posiadających podział na wiek transportowanych zwierząt,
- wzmożenie kontroli dokumentacji transportowej dla przesyłek wysyłanych do państw trzecich w okresie wysokich temperatur.

W 2019 roku w granicznych inspektoratach weterynarii dokonano 6977 kontroli dobrostanu zwierząt w transporcie, z czego większość dotyczyła zwierząt opuszczających UE (5633). Największa ilość kontroli dotyczyła eksportowanego do krajów trzecich bydła (3377 kontrole). Nieprawidłowości dotyczyły w głównej mierze przekroczenia czasu podróży zwierząt, zapisów w dzienniku podróży. Stwierdzone nieprawidłowości zgłaszane są przez punkt kontaktowy w GIW do odpowiednich władz Państw członkowskich pochodzenia zwierząt. W kolejnych latach, w dalszym ciągu planowane są kontrole dobrostanu wszystkich przesyłek zwierząt opuszczających i przywożonych do UE, a stwierdzane nieprawidłowości zgłaszane, co ma na celu zminimalizowanie ilości nieprawidłowości i zapewnienie najwyższych standardów dobrostanu transportowanych zwierząt.

Dobrostan zwierząt podczas uśmiercania zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania.

Odnośnie nadzoru nad dobrostanem zwierząt podczas uboju w rzeźniach w 2018 r. obowiązywała instrukcja Głównego Lekarza Nr GIWz.420 – 31/13 z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie postępowania przy przeprowadzaniu kontroli w rzeźniach pod względem dobrostanu zwierząt oraz raportowania o przeprowadzonych w tym zakresie kontrolach.

W 2019 roku zaplanowano 910 kontroli w podmiotach.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 21 Nadzór nad dobrostanem zwierząt podczas uboju w rzeźniach

Liczba rzeźni zarejestrowanych na terenie kraju:	801
Liczba rzeźni skontrolowanych na terenie kraju:	731
Liczba kontroli przeprowadzonych w rzeźniach na terenie kraju:	1233
Liczba rzeźni, w których stwierdzono nieprawidłowości na terenie kraju:	175
Liczba rzeźni na terenie powiatu, w których stwierdzono ponownie te same nieprawidłowości	24
Liczba rzeźni poddawanych rekontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości na terenie kraju	53

2.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

2.2.1. Bezpieczeństwo i higiena żywności

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych.

W wielu zakładach stan sanitarny ulega systematycznej poprawie, dzięki coraz większej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących wymagań oraz wdrażaniu i stosowaniu zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), a także wprowadzaniu procedur na podstawie zasad HACCP.

Korzystając z ułatwień przewidzianych przez Komisję Europejską we wdrażaniu procedur HACCP w małych przedsiębiorstwach, w części zakładów spożywczych przestrzeganie zasad GHP i GMP uznano za wystarczające dla kontroli najważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa żywności, co dotyczy zwłaszcza punktów małej gastronomii bazujących na półproduktach i produktach gotowych.

Jednakże, jak co roku, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej stwierdzały pewne niezgodności. Niezgodności te we wszystkich grupach obiektów były rozłożone w czasie, nie miały charakteru cyklicznego, zasadniczo nie obserwowano związku między rodzajem niezgodności, a ich występowaniem w czasie. Wyjątkiem były obiekty

gastronomiczne prowadzące działalność sezonową, w których występowanie niezgodności nasilało się w okresie letnim, co związane było z nasileniem ruchu turystycznego, cieplejszą porą roku, większą liczbą spotkań rodzinnych (święta, przyjęcia, wesela). Duże znaczenie miał również okres urlopowy. Zwiększenie występowania niezgodności zaobserwowano głównie w obiektach małej gastronomii a także miejscach, w których sprzedawano lody z automatu w miejscowościach nadmorskich. Dotyczyły one głównie nieprzestrzegania zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej, braku udokumentowania realizacji systemu opartego na zasadach HACCP oraz niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń.

Przyczyną występowania niezgodności w odniesieniu do placówek szkolno – wychowawczych oraz małych zakładów produkcyjnych było usytuowanie bloków żywienia oraz pomieszczeń produkcyjnych w ww. obiektach, w budynkach funkcjonujących wiele lat, adaptowanych bez możliwości rozbudowy, ograniczających ich przestrzeń roboczą, z nieprawidłowym rozmieszczeniem pomieszczeń, często skutkującym krzyżowaniem się „dróg brudnych i czystych”. W wielu przypadkach poprawa stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń, wyposażenia i sprzętu była związana z istotnymi nakładami finansowymi, których brak przekładał się na wydłużenie terminów realizacji ww. potrzeb.

Trudna sytuacja finansowa zmuszała również niektórych małych producentów, szczególnie z terenów wiejskich, do wstrzymywania inwestycji bądź całkowitej rezygnacji z nich, a także redukcji zatrudnienia, co zwykle skutkowało pogorszeniem się warunków produkcji w zakładzie. Niezgodności w tych miejscach dotyczyły głównie opracowywania oraz wdrażania systemów kontroli wewnętrznej, niskimi kwalifikacjami pracowników, małą dostępnością do szkoleń, brakiem wdrożenia systemu HACCP oraz zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej.

Stosunkowo często zdarzało się, że pracownicy zatrudnieni przy produkcji nie posiadali orzeczeń lekarskich z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych, co stanowi potencjalne źródło przenoszenia chorób zakaźnych, a w konsekwencji może zagrażać zdrowiu i życiu konsumentów.

Niezgodności wynikały również z dużej rotacji personelu, braku szkoleń pracowników, nieznajomości przepisów prawnych dotyczących bezpieczeństwa żywności.

Ponadto wielu przedsiębiorców nie jest w stanie poprawić standardu swoich obiektów zgodnie z wymaganiami sanitarnymi poprzez modernizację zakładu i często rozwiązania stosowane w celu zachowania bezpieczeństwa żywności są prowizoryczne, przeprowadza się tylko doraźne remonty ograniczające się wyłącznie do zaleceń wydawanych przez inspekcję sanitarną. Analiza nieprawidłowości i niezgodności w zakładach produkujących środki spożywcze pozwala stwierdzić, że w pełni wymagania prawa żywnościowego spełniały duże firmy, o uznanej renomie, ukierunkowane na jakość produktu i zadowolenie klienta, wdrażające systemy jakości w każdym obszarze działalności, produkujące duże partie środków spożywczych, gdzie brak dbałości o zapewnienie warunków dla bezpiecznej produkcji mogłoby narazić na szczególnie duże straty finansowe. Najwięcej niezgodności i nieprawidłowości wymagających poprawy stwierdzano w obiektach obrotu żywnością w szczególności w małych sklepach o niewielkiej powierzchni wprowadzających do obrotu szeroki asortyment środków spożywczych, często również artykuły przemysłowe i chemii gospodarczej. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to: niewłaściwy stan sanitarno – techniczny pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia, niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych – niezgodne z deklaracją producenta, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności, brak lub nieprawidłowe znakowanie wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, nieprzestrzeganie procedur opartych na zasadach HACCP, nieprawidłowe przechowywanie i usuwanie odpadów, w tym brak segregacji, brak właściwego zabezpieczenia przed dostępem szkodników.

W związku z nieprawidłowościami stwierdzanymi podczas prowadzenia bieżącego nadzoru sanitarnego wydawano decyzje administracyjne. Z uwagi na niewłaściwe warunki produkcji lub obrotu środkami spożywczymi, które stwarzają zagrożenie dla zdrowia konsumentów wydawano decyzje o unieruchomieniu lub przerwaniu działalności zakładu. Za zły stan sanitarny nakładano mandaty karne, w celu poprawy złego stanu technicznego wydawano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie usterek. W obu przypadkach dokonywano ponownych kontroli sprawdzających. Wnioski o ukaranie dotyczyły również prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów lub o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów, prowadzenia działalności niezgodnie z decyzją zatwierdzającą.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Stan sanitarny zakładów w podziale na grupy obiektów

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych.

Zgodnie z obowiązującym prawem żywnościowym obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności spoczywa na przedsiębiorcach branży spożywczej.

Stan sanitarno-higieniczny obiektów żywności i żywienia, nadzorowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest bardzo zróżnicowany. Działają zarówno obiekty nowoczesne, jak i stare (zwłaszcza w dużych miastach o zwartej zabudowie) oraz obiekty małe (sklepy w rejonach wiejskich) i bardzo duże (typu super i hipermarkety).

Porównanie stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków w latach 2018 - 2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22 Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w latach 2018 - 2019

Lp.	Rodzaj obiektów	% obiektów o złym stanie sanitarnym w latach		Różnica
		2018	2019	
1	Wytwórnice lodów	1,0	2,2	1,2
2	Automaty do lodów	1,0	1,5	0,5
3	Wytwórnice tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych z roślinnymi	2,2	-	-2,2
4	Piekarnie	3,0	3,4	0,4
5	Ciastkarnie	1,9	2,1	0,2

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

6	Przetwórnice owocowo - warzywne i grzybowe	0,8	1,0	0,2
7	Browary i słodownie	1,9	0,9	-1,0
8	Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa	1,3	3,1	1,8
9	Wytwórnice naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i wód stołowych	2,4	1,1	-1,3
10	Zakłady garmazeryjne	1,5	2,5	1,0
11	Zakłady przemysłu zbożowo - młynarskiego	4,9	1,3	-3,6
12	Wytwórnice makaronów	-	1,4	1,4
13	Wytwórnice wyrobów cukierniczych	-	-	-
14	Wytwórnice koncentratów spożywczych	0,9	1,6	0,7
15	Wytwórnice octu, majonezu i musztardy	-	-	-
16	Wytwórnice chrupek, chipsów i prażynek	-	-	-
17	Wytwórnice suplementów diety	-	1,0	1,0
18	Wytwórnice środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego	-	-	-
19	Wytwórnice substancji dodatkowych	-	3,4	3,4
20	Cukrownie	-	-	-
21	Inne wytwórnice żywności	0,4	0,2	-0,2
22	Sklepy spożywcze	2,8	2,9	0,1

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

23	Kioski spożywcze	0,4	0,8	0,4
24	Magazyny hurtowe	1,4	1,6	0,2
25	Obiekty ruchome i tymczasowe	1,6	1,4	-0,2
26	Środki transportu	0,3	-	-0,3
27	Inne obiekty obrotu żywnością	1,1	1,0	-0,1
28	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	2,6	3,0	0,4
29	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	0,4	0,6	0,2
30	Razem (obiekty żywności i żywienia)	2,0	2,2	0,2
31	Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	-	0,8	0,8
32	Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	-	1,8	1,8

Objaśnienia:

- brak przypadków

Na podstawie szczegółowych danych przedstawionych w powyższej tabeli pozytywnie odnotować należy poprawę w stosunku do roku 2018 stanu sanitarnego obiektów z grup:

- wytwórnice tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych z roślinnymi - o 2,2 % (w tych wytwórniach nie stwierdzono obiektów o złym stanie sanitarnym),
- zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego - o 3,6 %,
- wytwórnice naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i wód stołowych - o 1,3 %,

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

– browary i słodownie – o 1,0 %.

Ponadto na podkreślenie zasługuje fakt, iż nie stwierdzono obiektów o złym stanie sanitarnym w grupach wytwórnice:

- wyrobów cukierniczych,
- octu, majonezu i musztardy,
- chrupek, chipsów i prażynek,
- środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego

oraz w grupach:

- cukrownie,
- środki transportu.

W roku 2019 pogorszenie stanu sanitarnego stwierdzono w grupach:

- wytwórnice substancji dodatkowych – o 3,4 % (tj. 1 zakład o niewłaściwym stanie sanitarnym na 29 zakładów ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego),
- miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością – o 1,8 % (tj. 9 zakładów na 494 ocenionych zakładów),
- wytwórnice makaronów – o 1,4 % (tj. 1 zakład o złym stanie sanitarnym na 72 ocenione zakłady),
- wytwórnice lodów – o 1,2 % (tj. 16 zakładów na 723 ocenione zakłady),
- wytwórnice suplementów diety – o 1,0 % (tj. 1 zakład o niewłaściwym stanie sanitarnym na 104 ocenione zakłady).

W pozostałych grupach obiektów nastąpiło minimalne (poniżej 1%) pogorszenie stanu sanitarnego zakładów.

W grupie zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego skontrolowano 26 721 obiektów. Stan sanitarny tych zakładów uległ niewielkiemu pogorszeniu w stosunku do roku poprzedniego. Niezgodny z wymaganiami stan sanitarny stwierdzono w 120 zakładach, co stanowi 0,45 % obiektów skontrolowanych. Na 6 744 skontrolowane stołówki szkolne - 24 oceniono jako niezgodne z obowiązującymi wymaganiami higieniczno-sanitarnymi, co stanowi 0,36 %. Natomiast ze skontrolowanych 5 662 stołówek w przedszkolach – 20 nie spełniało obowiązujących wymagań, co stanowi

0,35 %.

W wielu zakładach stan sanitarny ulega systematycznej poprawie, dzięki coraz większej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących wymagań oraz wdrażaniu i stosowaniu zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), a także wprowadzaniu procedur na podstawie zasad HACCP. W skali całego kraju zasady GHP/GMP wdrożyło 379 964 zakłady. Pozostałe zakłady są w trakcie wdrażania i opracowywania stosownej dokumentacji. Natomiast system HACCP wprowadziło 233 595 nadzorowanych obiektów. Korzystając z ułatwień przewidzianych przez Komisję Europejską we wdrażaniu procedur HACCP w małych przedsiębiorstwach, w części zakładów spożywczych przestrzeganie zasad GHP i GMP uznano za wystarczające dla kontroli najważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa żywności, co dotyczy zwłaszcza punktów małej gastronomii bazujących na półproduktach i produktach gotowych oraz działalności rolników prowadzonych w ramach produkcji pierwotnej, sprzedaży bezpośredniej i rolniczego handlu detalicznego.

3. Wzmoczony nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad zakładami żywienia zbiorowego otwartego w sezonie letnim 2019 r.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Główny Inspektor Sanitarny polecił organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzenie w sezonem letnim 2019 r. wzmoczonych kontroli zakładów żywienia zbiorowego otwartego.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w sezonie letnim 2019 r.:

- nadzorowały 79 757 zakładów żywienia zbiorowego otwartego (tj. restauracji, kawiarni, itp.), w tym 40 601 zakładów małej gastronomii (tj. barów, fast food, itp.),
- skontrolowały 12 518 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, w tym 6 025 zakładów małej gastronomii,
- w zakładach żywienia zbiorowego otwartego ogółem przeprowadzono 13 887 kontroli sanitarnych, w tym 1 099 kontroli interwencyjnych oraz 2 310 rekontroli (tj. kontroli sprawdzających wykonanie zaleceń pokontrolnych lub obowiązków nałożonych decyzjami administracyjnymi),

- w zakładach małej gastronomii przeprowadzono 6 693 kontrole sanitarne, w tym 402 kontrole interwencyjne oraz 894 rekontrole,
- nieprawidłowości stwierdzono w 3 138 zakładach żywienia zbiorowego otwartego, w tym w 1 337 zakładach małej gastronomii,
- w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowano działania – zgodnie z kompetencjami i obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności:
 - ✓ w zakładach żywienia zbiorowego otwartego ogółem nałożono 2 055 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 539 000 PLN za uchybienia higieniczno-sanitarne, w tym w zakładach małej gastronomii 802 mandaty na kwotę 192 700 PLN,
 - ✓ organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały ogółem 3 412 decyzji administracyjnych nakazujących wyeliminowanie nieprawidłowości w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, w tym 61 decyzji o unieruchomieniu obiektu (dla zakładów małej gastronomii wydano odpowiednio 1 817 decyzji nakazujących wyeliminowanie nieprawidłowości, w tym 22 decyzje o unieruchomieniu obiektu),
- w przypadku stwierdzenia w trakcie kontroli naruszenia przez przedsiębiorców przepisów art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2019 r. poz. 1252, ze zm.) Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni skierowali do Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych 91 wniosków o nałożenie kar pieniężnych, w tym 20 wniosków dotyczących zakładów małej gastronomii.

Nieprawidłowości najczęściej stwierdzane w trakcie kontroli:

- brak zachowania czystości pomieszczeń i sprzętu roboczego;
- zły stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia;
- środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości/ terminu przydatności do spożycia;
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (brak ciągłości łańcucha chłodniczego, brak segregacji środków spożywczych);
- brak zachowania identyfikowalności przechowywanych środków spożywczych,
- brak orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych;
- nieprawidłowości dotyczące wdrożenia procedur GHP/ GMP oraz systemu

HACCP;

- niewłaściwe postępowanie przy gromadzeniu i usuwaniu odpadów.

4. Stan sanitarny środków transportu żywności.

W 2019 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowały 7 440 środków transportu żywności, z których wszystkie spełniały wymagania higieniczno-sanitarne.

Zakłady produkujące żywność posiadają na ogół własne środki transportu, na które uzyskały pozytywne decyzje organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Większość obiektów obrotu żywnością dysponuje odpowiednimi środkami transportu, dobrymi technicznie i przeznaczonymi wyłącznie do przewozu artykułów spożywczych. Niektóre zakłady korzystają z usług specjalistycznych firm transportowych.

5. Kontrole urzędowe produktów/towarów w podziale według zasad horyzontalnych i kategorii żywności.

Państwowa Inspekcja Sanitarna corocznie opracowuje jednolity ramowy plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu.

Zawarte w ww. planie liczby próbek stanowią obligatoryjne minimum, które należy zrealizować w 100%. Natomiast przydzielenie od 25% do 30% ponad plan pozostaje w kompetencji właściwego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Ww. rezerwa ok. 25-30% próbek daje możliwość Państwowym Wojewódzkim Inspektorom Sanitarnym wykonania badań w kierunku wybranych parametrów, zgodnie ze specyfiką danego regionu czy też zgodnie z bieżącymi potrzebami – w wybranym zakresie. Ww. pula rezerwowa dotyczy próbek pobieranych:

- w przypadku podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej i możliwości zagrożenia zdrowia,
- w przypadku zatruc, skarg składanych przez konsumentów
- w ramach kontroli i pobierania próbek w tych podmiotach, u których wcześniej stwierdzono przekroczenia (tzw. follow-up inforcement).

Ponadto w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów w wyniku wystąpienia na rynku produktów lub w kierunkach badań nie

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

objętych Planem na dany rok, Plan może ulec zmianie, modyfikacji lub uzupełnieniu w trakcie trwania roku kalendarzowego, w którym obowiązuje.

Państwowa Inspekcja Sanitarna zgodnie z kompetencjami obejmuje urzędową kontrolę i monitoring żywności pochodzenia niezwierzęcego produkowanej i wprowadzanej do obrotu oraz produktów pochodzenia zwierzęcego znajdującego się w handlu detalicznym.

Poniższa tabela dotyczy kontroli żywności i uwzględnia również próbki pobierane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach realizacji „Planu działania na 2019 r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 20.01.2015 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”.

Tabela 23 Kontrole urzędowe produktów/towarów w podziale według zasad horyzontalnych i kategorii żywności w roku 2019.

Zasady horyzontalne/ Kategorie żywności	Kryteria mikrobiologiczne	Pestycydy w żywności	Zanieczyszczenia w żywności	Pozostałość i weterynaryjnych produktów leczniczych w żywności	Etykiety, oświadczenia żywieniowe i zdrowotne	Organizmy zmodyfikowane genetycznie (GMO) w żywności	Środki ulepszające (dodatki, enzymy, środki aromatyzujące, substancje pomocnicze w przetwórstwie)	Napromienianie	Zanieczyszczenie wynikające z migracji materiałów przez naczynia do kontaktu z żywnością	Inne
1. Przetwory mleczne (grupa 04 bez lodów, Foodex A0BXZ)	4206	55	443		3639	1	194	45	0	4091
2. Alternatywy dla przetworów mlecznych										
3. Tłuszcze i oleje oraz emulsje tłuszczowe i olejowe (grupa 17, Foodex A036M grupa główna Wydzielone)	500	84	535		925	3	144	0	0	1176

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

czyste składniki (w tym mineralne lub syntetyczne))										
4. Lody spożywcze Foodex A0C68	4841	0	40		788	0	2	0	0	2708
5. Warzywa i owoce (grupa 10 i 11)	6911	1686	2073		6239	116	952	31	0	9418
6. Wyroby cukiernicze (grupa 06)	11975	0	239		2194	111	416	0	0	9334
7. Zboża i produkty zbożowe (grupa 05)	15	280	1754		1776	234	199	44	0	3058
8. Wyroby piekarskie (brak odrębnej grupy słownik grupa 0509)										
9. Mięso świeże (grupa 01)	7440	46	980		5037	75	349	30	0	7012
<i>Domowe zwierzęta kopytne*</i>										
<i>Drób i zajęczaki*</i>										
<i>Zwierzęta dzikie utrzymywane w warunkach fermowych*</i>										
<i>Zwierzęta łowne*</i>										
10. Mięso mielone, surowe wyroby mięsne i MOM (jw. grupa 01)										
<i>Mięso mielone*</i>										
<i>Surowe wyroby mięsne*</i>										
<i>MOM*</i>										
11. Produkty mięsne (gr 0105 lub gr 0205)										
<i>Poddane obróbce żołądki, pęcherze i jelita*</i>										
<i>Żelatyna, kolagen i peroksydaza chrzanowa*</i>										
12. Ryby i produkty rybołówstwa (grupa 03)	1867	0	622		2138	0	310	16	0	2987
<i>Żywe małże*</i>										
<i>Produkty rybołówstwa*</i>										
13. Jaja i produkty jajeczne (grupa 0206)	1616	50	0		606	0	8	0	0	1025
14. Cukry, syropy, miód i słodziki stołowe (grupa 07)	0	45	77		92	16	0	0	0	90

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

15.	Sole, przyprawy, zupy, sosy, sałatki i produkty białkowe (grupa 21 i grupa 29 oraz grupy 1901, 1907)	2329	0	458		2356	54	412	60	0	3558
16.	Żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 (1) (grupa 024)	3253	104	1530		3637	36	102	1	0	4687
17.	Napoje (grupa 16)	2067	45	298		1947	0	413	0	0	2139
	<i>Napoje bezalkoholowe*</i>	2062	0	166		1700	0	361	0	0	1737
	<i>Napoje alkoholowe, w tym ich odpowiedniki bezalkoholowe i o niskiej zawartości alkoholu* grupa 14</i>	5	45	132		247	0	52	0	0	402
18.	Przekąski gotowe do spożycia (grupa 0510)										
19.	Desery z wyłączeniem produktów objętych kategoriami 1, 3 i 4										
20.	Suplementy żywnościowe w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (2), z wyłączeniem suplementów diety dla niemowląt i małych dzieci (grupa 26 wszystkie suplementy)	702	0	433		2216	0	303	43	0	4207
21.	Przetworzona żywność nieobjęta kategoriami 1 do 17, z wyłączeniem żywności dla niemowląt i małych dzieci	3230	0	34		2244	0	418	0	0	2724
22.	Inne – żywność nieobjęta kategoriami od 1 do 21	1117	79	901		1432	12	366	35	0	2726
Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością											1404

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 24 Kontrole urzędowe produktów/towarów w podziale według zasad horyzontalnych i kategorii żywności

Przypadki niezgodności w zakresie żywności								Działania/środki	
	Przypadki niezgodności wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych							Administracyjne	Sądowe
	Kryteria mikrobiologiczne	Pestycydy w żywności	Zanieczyszczenia w żywności	Pozostałości i weterynaryjnych produktów leczniczych w żywności	Etykietowanie, oświadczenia żywieniowe i zdrowotne	Środki ulepszące (dodatki, enzymy, środki aromatyzujące, substancje pomocnicze w przetwórstwie)	Inne		
1. Przetwory mleczne	104	0	0		26	0	14	Brak danych dla poszczególnych kategorii żywności	Brak danych
2. Alternatywy dla przetworów mlecznych									
3. Tłuszcze i oleje oraz emulsje tłuszczowe olejowe	0	0	1		13	0	2	-	
4. Lody spożywcze	619				20		6	-	
5. Warzywa i owoce	24	47	11		46	4	22	-	
6. Wyroby cukiernicze	101	0	0		31	12	32	-	
7. Zboża i produkty zbożowe	0	3	15		26	0	54	-	
8. Wyroby piekarskie	0	0	0		0	0	0	-	
9. Mięso świeże	343		7		54		14	-	
Domowe zwierzęta kopytne*									
Drób i zajęczaki*									
Zwierzęta dzikie utrzymywane w warunkach fermowych*									
Zwierzęta łowne*									
10. Mięso mielone, surowe wyroby mięsne i MOM									
Mięso mielone*									

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

<i>Surowe wyroby mięsne*</i>								
<i>MOM*</i>								
11. Produkty mięsne								
<i>Poddane obróbce żołądki, pęcherze i jelita*</i>								
<i>Żelatyna, kolagen i peroksydaza chrzanowa*</i>								
12. Ryby i produkty rybołówstwa	1	0	2		27	0	1	-
<i>Żywe małże*</i>								
<i>Produkty rybołówstwa*</i>								
13. Jaja i produkty jajeczne	6	0	0		34	0	0	-
14. Cukry, syropy, miód i słodziki stołowe	0	0	0		0	0	0	-
15. Sole, przyprawy, zupy, sosy, sałatki i produkty białkowe	43	0	1		24	2	9	-
16. Żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 609/2013	3	1	1		72	1	28	-
17. Napoje	23	0	0		19	1	9	-
<i>Napoje bezalkoholowe*</i>								
<i>Napoje alkoholowe, w tym ich odpowiedniki bezalkoholowe i o niskiej zawartości alkoholu*</i>								
18. Przekąski gotowe do spożycia	0	0	0		0	0	0	-
19. Desery z wyłączeniem produktów objętych kategoriami 1, 3 i 4	0	0	0		0	0	0	-
20. Suplementy żywnościowe w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, z wyłączeniem suplementów diety dla niemowląt i małych dzieci	0	0	5		115	3	55	-

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Przetworzona żywność nieobjęta kategoriami 1 do 21, z wyłączeniem żywności dla niemowląt i małych dzieci	8				28	2	6	-	
Inne – żywność nieobjęta kategoriami od 1 do 21	41	2	1		14	1	120	-	
Przypadki niezgodności związane z przepisami horyzontalnymi							Działania/środki		
Przypadki niezgodności wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych							Administracyjne		Sądowe
GMO w żywności:									
Niedozwolone GMO	0						Brak danych dla poszczególnych kategorii żywności		
Etykietowanie GMO	1						-		
Napromienianie	2						-		
Nowa żywność	0						-		
Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością	16						-		

W 2019 r. zbadano 658 próbek żywności w kierunku obecności organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Spośród powyższych zdyskwalifikowano 1 próbkę tofu naturalnego z udziałem soi, ze względu na błędne oznakowanie, tj. brak informacji o zawartości genetycznie zmodyfikowanej soi.

Do badań w 2019 r., podobnie jak w latach ubiegłych, pobierano próbki z produktów potencjalnie mogących zawierać GMO, a nie oznakowanych informacją o modyfikacji genetycznej, produkty zawierające w oznakowaniu informację o braku modyfikacji genetycznej oraz produkty oznakowane informacją o modyfikacji genetycznej, ale potencjalnie mogące również zawierać inny materiał GM niedopuszczony w UE.

Do badań pobierano produkty z soi, kukurydzy i ryżu, miód, warzywa, owoce, przetwory mięsne i drobiowe, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, koncentraty spożywcze oraz żywność dla określonych grup, w tym preparaty do początkowego i dalszego żywienia niemowląt oraz produkty zbożowe przetworzone i żywność dla dzieci.

Ważną rolę w zakresie nadzoru nad obrotem produktami odgrywa zawsze kontrola dokumentacji w zakresie możliwości śledzenia żywności w łańcuchu żywnościowym, tzw. traceability. Kontrola ta ma szczególne znaczenie w odniesieniu do produktów

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

wyprodukowanych z GMO, dla których nie jest możliwe oznaczenie GMO z uwagi na brak materiału białkowego, w takich produktach jak olej, a także cukier.

Działalność represyjna

W 2019 r. w wyniku podjętych czynności kontrolnych, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały 35 625 decyzji administracyjnych nałożyły 21 177 mandatów na łączną kwotę 4 870 680 zł oraz złożyły 28 aktów oskarżenia i zawiadomienia do prokuratury oraz 1 371 wniosków o ukaranie.

Zestawienie działań mających na celu zapewnienie zachowania zgodności z prawem przez podmioty działające w sektorze spożywczym zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 25 Przypadki niespełniania wymogów przez podmioty/zakłady

Przypadki niespełniania wymogów przez podmioty/zakłady				Działania/środki	
				Administracyjne	Sądowe
	Wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych podmiotów/zakładów*	Liczba skontrolowanych podmiotów/zakładów, w których wykryto przypadki niezgodności*		
Przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw	365	953	-	297	1369
Produkcja olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego	21	91	-	18	
Wytwarzanie produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych	56	294	-	49	
Produkcja wyrobów piekarskich i mącznych	3646	6633	-	2612	
Produkcja pozostałych artykułów spożywczych	1718	9544	-	1269	
Produkcja napojów	337	368	-	308	
Hurt	1262	5216	-	845	
Detal	25528	69674	-	14430	
Transport i gospodarka magazynowa	397	7440	-	382	
Działalność usługowa związana z żywnością	23211	66872	-	14254	
Inne	1194	6861	-	752	
Zakłady produkujące materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością	138	1662	-	109	2

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Liczba przypadków niespełniania wymogów przez podmioty/zakłady obejmuje liczbę wydanych decyzji administracyjnych oraz liczbę nałożonych mandatów i wniosków o ukaranie. Bardziej szczegółowe dane dotyczące działalności represyjnej PIS znajdują się poniższej tabeli.

Tabela 26 Działalność represyjna PIS

Rodzaj obiektów		Działalność represyjna								
		wydano decyzji administracyjnych			nałożono mandatów		liczba wniosków o ukaranie			liczba aktów oskarżenia i zawiadomień do prokuratury
		razem	w tym		razem	na kwotę	razem	w tym		
			unieruchomienia/ przzerwania działalności całego lub części zakładu	zakazu wprowadzenia produktu do obrotu				do sądu Grodzkiego	liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez PWIS	
Obiekty produkcji żywności										
Wytwórnice lodów	01	203	10	4	96	23400	2	0	2	0
Automaty do lodów	02	373	21	3	138	28400	3	0	3	0
Wytwórnice tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych	03	18	0	0	2	350	1	0	1	0
Piekarnie	04	1808	30	8	643	163900	31	0	31	0
Ciastkarnie	05	707	13	8	324	85850	15	1	14	1
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe	06	289	5	9	57	15850	9	0	9	0
Browary i słodownie	07	179	1	1	10	3100	1	0	1	0
Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa	08	83	0	2	3	400	4	0	4	0
Wytwórnice naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i stołowych	09	46	0	0	9	2950	2	0	2	0
Zakłady garmazeryjne	10	247	1	4	143	41500	6	0	6	0

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	11	49	2	3	7	1400	0	0	0	0
Wytwórnice makaronów	12	18	2	0	1	100	1	0	1	0
Wytwórnice wyrobów cukierniczych	13	79	0	3	19	5350	0	0	0	0
Wytwórnice koncentratów spożywczych	14	65	1	2	6	1800	1	0	1	0
Wytwórnice octu, majonezu i musztardy	15	7	0	0	1	300	0	0	0	0
Wytwórnice chrupków, chipsów i prażonek	16	8	1	0	1	500	1	0	1	0
Wytwórnice suplementów diety	17	107	0	49	4	1050	14	0	14	1
Wytwórnice środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego	18	4	0	0	0	0	0	0	0	0
Wytwórnice substancji dodatkowych	19	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Cukrownie	20	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne wytwórnice żywności	21	507	8	19	114	32650	70	2	68	0
Obiekty obrotu żywnością										
Sklepy spożywcze	22	13340	156	510	9743	2015090	215	30	185	2
w tym: super, hipermarkety	22a	1598	27	45	1728	393600	6	0	6	0
Kioski	23	577	9	43	435	89300	88	1	87	0
w tym: - kioski na targowiskach sprzedające mięso	23a	54	2	5	102	21850	2	0	2	0
- kioski na targowiskach sprzedające inne środki spożywcze	23b	71	1	6	93	20500	2	0	2	0
Magazyny hurtowe	24	845	9	57	323	82000	94	2	92	2
w tym: hurtownie suplementów diety	24a	98	0	25	8	2100	49	0	49	0
Obiekty ruchome i tymczasowe	25	513	15	11	528	122700	89	1	88	3
Środki transportu	26	382	0	1	9	1400	6	0	6	1
Inne obiekty obrotu żywnością	27	752	7	60	211	52250	231	2	229	14
Obiekty żywienia zbiorowego										
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	28	9930	268	84	6875	1744420	346	5	341	1
w tym: zakłady małej gastronomii	28a	3645	69	30	2099	497540	114	3	111	0
wagony gastronomiczne (restauracyjne i barowe)	28b	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	29	4077	93	31	1448	349070	139	0	139	3
a) stołówki pracownicze	29a	121	1	1	87	24600	5	0	5	0
b) bufety przy zakładach pracy	29b	78	4	2	72	17700	9	0	9	0
c) stołówki w domach wczasowych	29c	396	8	11	180	45750	8	0	8	0

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

d) bloki żywienia w szpitalach	29d	258	1	0	40	7150	2	0	2	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	29d1	96	1	0	16	2850	2	0	2	0
e) kuchnie niemowlęce	29e	5	0	0	2	500	0	0	0	0
f) bloki żywienia w sanatoriach i prewentoriach	29f	86	1	2	30	6200	1	0	1	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	29f1	28	0	0	2	300	0	0	0	0
g) bloki żywienia w domach opieki społecznej	29g	213	3	0	121	26950	13	0	13	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	29g1	52	0	0	19	5000	2	0	2	0
h) stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	29h	164	4	0	61	13750	10	0	10	0
i) stołówki szkolne	29i	985	24	4	189	41820	31	0	31	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	29i1	195	2	1	41	7550	9	0	9	0
j) stołówki w bursach i internatach	29j	64	1	0	14	2350	0	0	0	0
k) stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach	29k	137	4	0	101	21950	3	0	3	0
l) stołówki w przedszkolach	29l	860	8	3	180	34250	16	0	16	2
w tym: żywienie w systemie cateringowym	29l1	267	2	1	89	16800	8	0	8	1
ł) stołówki w domach dziecka i młodzieży	29ł	20	0	1	4	1300	0	0	0	0
m) stołówki studenckie	29m	10	1	0	6	2300	0	0	0	0
n) stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	29n	50	0	0	16	2150	1	0	1	0
o) zakłady usług cateringowych	29o	343	18	4	249	78300	19	0	19	1
p) inne zakłady żywienia	29p	287	15	3	96	22050	21	0	21	0
Razem (wiersze 01-29)	30	35216	652	912	21150	4865080	1369	44	1325	28
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	31	42	0	0	7	1700	0	0	0	0
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	32	67	0	6	20	3900	2	2	0	0
w tym: a) hurtownie	32a	23	0	1	5	1000	0	0	0	0
b) sklepy	32b	44	0	5	15	2900	2	2	0	0
Razem (wiersze 31-32)	33	109	0	6	27	5600	2	2	0	0
Ogółem	34	35325	652	918	21177	4870680	1371	46	1325	28

2.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA

Tabela 27 Zamierzone uwalnianie do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO) do celów produkcji żywności i paszy – kontrole urzędowe.

Kontrole urzędowe	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Komercyjna uprawa GMO do celów produkcji żywności i paszy (część C dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE ²²)	
Eksperymentalne uwolnienia GMO mające związek z żywnością i paszą (część B dyrektywy 2001/18/WE)	
Materiał siewny i wegetatywny materiał rozmnożeniowy do celów produkcji żywności i paszy	501

Tabela 28 Zamierzone uwalnianie do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO) do celów produkcji żywności i paszy – przypadki niezgodności.

2.4 Przypadki niezgodności				Działania/środki	
	Wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych podmiotów*	Liczba skontrolowanych podmiotów, w których wykryto przypadki niezgodności*	Administracyjne	Sądowe
1. Komercyjna uprawa GMO do celów produkcji żywności i paszy					
2. Eksperymentalne uwolnienia GMO mające związek z żywnością i paszą					
3. Materiał siewny i wegetatywny materiał	13			brak	

²²Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie i uchylająca dyrektywę Rady 90/220/EWG (Dz.U. L 106 z 17.4.2001, s. 1).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

rozmnożeniowy do celów produkcji żywności i paszy					
3.1 Niedozwolone GMO w materiale siewnym i wegetatywnym materiale rozmnożeniowym	MON810 poniżej 0,1 % MON810 powyżej 0,1% MON-40-3-2				
3.2 Etykietowanie GMO w materiale siewnym i wegetatywnym materiale rozmnożeniowym					

Środki ochronne przeciwko agrofagom roślin

W wyniku działalności kontrolnej PIORiN w obszarze nadzoru fitosanitarnego w 2019 r. przeprowadzono 122 535 kontroli zdrowotności roślin, produktów roślinnych i przedmiotów. Kontrolami objętego 50 130 podmioty zarejestrowane (w rejestrze ujętych było 52 443 podmioty) w ramach kontroli przestrzegania przez te podmioty wymogów dotyczących takich zarejestrowanych podmiotów. W sumie stwierdzono 896 naruszeń (w tym w odniesieniu do 203 podmiotów zarejestrowanych). W każdym przypadku podjęto stosowne działania przewidziane przepisami prawa.

Tabela 29 Środki ochronne przeciwko agrofagom roślin – kontrole urzędowe.

Kontrole urzędowe	Liczba podmiotów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Podmioty upoważnione do wydawania paszportów roślin	18	48
Podmioty upoważnione do znakowania (drewnianych materiałów opakowaniowych, drewna lub innych przedmiotów)	631	384*

*) Dotyczy DMO - w tym skontrolowano: 59 nowych zakładów, 291 zakładów w związku przedłużeniem ważności świadectw (upoważnienia do znakowania), 14 (aktualizacja danych, zmiana właściciela itp.), 12 notyfikacje o stwierdzonych nieprawidłowościach DMO z innych państw, 8 – zakłady, które zawiesiły tymczasowo uprawnienia (w celu wznowienia uprawnienia)

W przypadku podmiotów upoważnionych do wydawania paszportów roślin – nie stwierdzono nieprawidłowości.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 30 Środki ochronne przeciwko agrofagom roślin – przypadki niezgodności.

Przypadki niezgodności				Działania/środki	
	Wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych podmiotów*	Liczba skontrolowanych podmiotów, w których wykryto przypadki niezgodności*	Administracyjne	Sądowe
Podmioty upoważnione do wydawania paszportów roślin	0	48	0	0	0
Podmioty upoważnione do znakowania (drewnianych materiałów opakowaniowych, drewna lub innych przedmiotów)	65	384	65	Pokontrolne zalecenia zmian/naprawy	0
Nieuczciwe lub oszukańcze praktyki					
najczęstsze niezgodności: - czytelność i staranność znakowania; - brak pełnej identyfikacji przeprowadzania obróbki HT (brak danych odbiorców , numerów faktur, specyfikacji materiału); - niesystematyczność prowadzenia dokumentacji z procesów HT; - stosowanie w gotowych opakowaniach elementów zawierających korę. Ponadto stwierdzano znakowanie znakami innych państw. Były informację o fałszowaniu oznakowań, ale nigdy nie zostały jednoznacznie potwierdzone. Stwierdzano domniemanie fałszowania przy okazji prób wyjaśnienia przyczyn notyfikacji*.					

*) Dotyczy DMO: Przepisy krajowe, które są podstawą do wykonywania kontroli u wszystkich takich podmiotów, w kontekście wymagań określonych w Rozp. 2016/2031 weszły w życie 13 lutego 2020 r.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Wymogi dotyczące wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin oraz zrównoważonego stosowania pestycydów, z wyjątkiem sprzętu do aplikacji pestycydów

W okresie sprawozdawczym Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadziła 31 500 kontroli, w tym 3 470 kontroli interwencyjnych oraz 320 kontroli sprawdzających. Na podstawie stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 19 wniosków do sądu, 1931 mandatów oraz 36 decyzji o opłacie sanacyjnej.

Tabela 31 Wymogi dotyczące wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin oraz zrównoważonego stosowania pestycydów, z wyjątkiem sprzętu do aplikacji pestycydów - kontrole urzędowe.

Kontrole urzędowe		
Dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin (PPP)	Liczba podmiotów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Punkty wprowadzenia	25	280
Producenci/formulatorzy	23	43
Przedsiębiorstwa zajmujące się pakowaniem/ponownym pakowaniem/przeetykietowaniem	62	72
Dystrybutorzy/hurtownicy/sprzedawcy detaliczni – stosowanie PPP w ramach zastosowań profesjonalnych lub amatorskich	7325	5197
Magazyny/przewoźnicy towarów/przedsiębiorstwa logistyczne	25	13
Posiadacz zezwolenia/pozwolenia na handel równoległy	64	94
Inne		
Dotyczące stosowania PPP i zrównoważonego stosowania pestycydów	Liczba podmiotów	Liczba przeprowadzonych kontroli urzędowych
Użytkownicy rolniczy	-	20173
<i>Osoby składające wnioski w ramach unijnego systemu płatności podstawowej lub programów rozwoju obszarów wiejskich, podlegające kontrolom w ramach zasady wzajemnej zgodności*</i>		
<i>Użytkownicy rolniczy niepodlegający kontrolom w ramach zasady wzajemnej zgodności*</i>		

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Inni profesjonalni użytkownicy	-	2757
Zastosowanie przemysłowe, np. koleje, drogi*		
Podmioty zajmujące się zaprawianiem nasion*		
Podmioty świadczące usługi w zakresie opryskiwania/dostawcy takich usług*		
Leśnictwo*		
Obszary inne niż rolne (pola golfowe/inne obszary publiczne)*		
Inne	-	366*

*dotyczy produkcji rolnej – użytkowników nieprofesjonalnych.

Tabela 32 Wymogi dotyczące wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin oraz zrównoważonego stosowania pestycydów, z wyjątkiem sprzętu do aplikacji pestycydów - przypadki niezgodności.

Przypadki niezgodności				Działania/środki	
Wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin	Wykryte podczas przeprowadzenia kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych podmiotów*	Liczba skontrolowanych podmiotów, w których wykryto przypadki niezgodności *	Administracyjne	Sądowe
Punkty wprowadzenia	0			0	13
Producenci/formulatorzy	2			0	
Przedsiębiorstwa zajmujące się pakowaniem/ponownym pakowaniem/ przeetykietowaniem	3			0	
Dystrybutorzy/hurtownicy/sprzedawcy detaliczni – stosowanie PPP w ramach zastosowań profesjonalnych lub amatorskich	337			359	
Magazyny/przewoźnicy towarów/przedsiębiorstwa logistyczne	0			0	
Posiadacz zezwolenia/pozwolenia na handel równoległy	14			2	
Inne	1			1	

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Dotyczące stosowania PPP i zrównoważonego stosowania pestycydów	Wykryte podczas przeprowadzania kontroli urzędowych	Łączna liczba skontrolowanych podmiotów*	Liczba skontrolowanych podmiotów, w których wykryto przypadki niezgodności*	Administracyjne	Sądowe
Użytkownicy rolniczy	1681			1308	6
<i>Osoby składające wnioski w ramach unijnego systemu płatności podstawowej lub programów rozwoju obszarów wiejskich, podlegające kontrolom w ramach zasady wzajemnej zgodności*</i>					
<i>Użytkownicy rolniczy niepodlegający kontrolom w ramach zasady wzajemnej zgodności*</i>					
Inni profesjonalni użytkownicy	356			308	
<i>Zastosowanie przemysłowe, np. koleje, drogi*</i>					
<i>Podmioty zajmujące się zaprawianiem nasion*</i>					
<i>Podmioty świadczące usługi w zakresie opryskiwania/dostawcy takich usług*</i>					
<i>Leśnictwo*</i>					
<i>Obszary inne niż rolne (pola golfowe/inne obszary publiczne)*</i>					
Inne	71			71	
Nieuczciwe lub oszukańcze praktyki					
Przedmiotem kontroli w zakresie stosowania środków ochrony roślin było sprawdzenie: ukończenia szkolenia uprawniającego do stosowania środków ochrony roślin, potwierdzonego aktualnym zaświadczeniem lub innych uprawnień w tym zakresie, poprawności prowadzenia dokumentacji wykonywanych zabiegów, sprawności technicznej sprzętu do wykonywania zabiegów i posiadania dokumentów potwierdzających tę sprawność oraz wykonywania zabiegów ochrony roślin zgodnie z zaleceniami zawartymi w etykiecie środka.					

2.4. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

2.4.1. Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych

Częstotliwość i rodzaj niezgodności z przepisami

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest instytucją sprawującą nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych. W ramach realizacji tego zadania IJHARS przeprowadza kontrole jakości handlowej artykułów rolno-

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

spożywczych w produkcji i obrocie krajowym, jak również kontrole artykułów wywożonych i sprowadzanych z zagranicy. Celem kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych prowadzonych przez IJHARS jest sprawdzenie, czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej (cech artykułu dotyczących właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagań wynikających ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania) określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta. Inspekcja JHARS zwraca szczególną uwagę czy nie są stosowane praktyki handlowe mające na celu zafałszowanie produktów przez podanie w oznakowaniu informacji niezgodnych z prawdą w zakresie m.in. charakterystyki, składu, pochodzenia, metod produkcji, terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości.

W 2019 roku w laboratoriach GIJHARS w ramach urzędowej kontroli przebadano **5 090** próbek, wykonując **27 686** oznaczeń parametrów jakościowych.

Tabela 33 Udział procentowy próbek o jakości niezgodnej z przepisami lub deklaracją jakościową w stosunku do próbek zbadanych przez laboratoria GIJHARS w 2019 roku, w ramach urzędowej kontroli żywności.

Lp.*	Nazwa grupy (podgrupy) artykułów rolno-spożywczych	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem negatywnym	Liczba zbadanych próbek o stwierdzonej jakości niezgodnej z przepisem lub deklaracją (%)
1.	Rośliny	129	10	7,8
1.1.	Świeże owoce i warzywa	5	0	0,0
1.2.	Nasiona strączkowe	2	0	0,0
1.3.	Zboża	23	6	26,1
1.4.	Rośliny i części roślin inne	5	1	20,0
1.5.	Nasiona roślin oleistych	94	3	3,2
2.	Przetwory	3 289	211	6,4
2.1.	Przetwory z owoców lub warzyw	374	47	12,6
2.2.	Przetwory zbożowe	170	25	14,7
2.3.	Makaron	3	0	0,0
2.5.	Pieczywo	96	1	1,0
2.6.	Pieczywo cukiernicze, ciasta i ciastka	25	6	24,0
2.7.	Miód	97	28	28,9
2.8.	Półprod. i prod. przem. cukrowniczego	8	0	0,0
2.9.	Wyroby cukiernicze	13	8	61,5
2.10.	Przyprawy	128	26	20,3
2.11.	Koncentraty spożywcze	10	1	10,0
2.12.	Kawa	72	2	2,8

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

2.14.	Herbaty i herbatki	15	0	0,0
2.15.	Napoje bezalkoholowe	5	1	20,0
2.16.	Wyroby winiarskie	285	26	9,1
2.17.	Napoje spirytusowe	78	2	2,6
2.18.	Alkohol etylowy	4	0	0,0
2.19.	Piwo i surowce browarnicze	114	15	13,2
2.20.	Chmiel i jego przetwory	1 723	15	0,9
2.22.	Przetwory ziemniaczane i skrobie	1	0	0,0
2.24.	Oliwa z oliwek	20	1	5,0
2.25.	Oleje	4	0	0,0
2.26.	Tłuszcze do smarowania	44	7	15,9
4.	Drób i przetwory drobiowe	102	22	21,6
4.2.	Mięso drobiowe kawałki (elementy)	97	19	19,6
4.4.	Przetwory drobiowe	5	3	60,0
5.	Mięso surowe	103	11	10,7
5.1.	Mięso surowe wołowe	15	3	20,0
5.3.	Mięso surowe wieprzowe	75	3	4,0
5.4.	Mięso mielone	13	5	38,5
6.	Ryby i przetwory rybne	331	100	30,2
6.1.	Ryby mrożone	174	53	30,5
6.2.	Ryby wędzone	3	0	0,0
6.4.	Marynaty rybne	74	13	17,6
6.5.	Konserwy rybne	76	34	44,7
6.6.	Pasty rybne	2	0	0,0
6.7.	Prezerwy rybne	1	0	0,0
6.8.	Filety rybne	1	0	0,0
7.	Artykuły mleczne	370	27	7,3
7.1.	Artykuły mleczne krowie	364	27	7,4
7.2.	Artykuły mleczne kozie	5	0	0,0
7.3.	Artykuły mleczne owcze	1	0	0,0
9.	Wyroby garmażeryjne	154	35	22,7
9.1.	Wyroby garmażeryjne mięsne	56	19	33,9
9.2.	Wyroby garmażeryjne nie mięsne	98	16	16,3
10.	Przetwory z mięsa czerwonego	244	79	32,4
10.1.	Konserwa sterylizowana, pasteryzowana trwała w temperaturze otoczenia	4	2	50,0
10.3.	Wędliny	240	77	32,1
11.	Owoce morza	7	0	
12.	Ekologiczne	358	7	2,0
13.	Regionalne i tradycyjne	1	0	0,0
14.	Analogi przetworów mlecznych	2	0	0,0
Ogółem		5 090	502	9,9

* Nazwa i liczba porządkowa grupy lub podgrupy towarowej wg. Słownika

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Częstotliwość i rodzaj niezgodności – z podziałem na sektory

Stwierdzone w trakcie kontroli planowych i doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS niezgodności w zakresie jakości handlowej w poszczególnych grupach towarowych w 2019 roku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 34 Zestawienie liczby partii objętych kontrolą jakości handlowej w 2019 r.

L.p.	Rodzaj produktu	Parametry fizykochemiczne			Znakowanie		
		liczba kontrolowanych partii	liczba partii niewłaściwej jakości	% partii niewłaściwej jakości	liczba kontrolowanych partii	liczba partii niewłaściwie oznakowanych	% partii niewłaściwie oznakowanych
Kontrole planowe							
1	Napoje spirytusowe	70	2	2,9	70	7	10,0
2	Przetwory warzywne pomidorowe	77	11	14,3	80	2	2,5
3	Przetwory mleczne	229	12	5,2	241	22	9,1
	Wyroby mlekopodobne	-	-	-	31	7	22,6
4	Przekąski słone, wyroby ciastkarskie i cukiernicze, w tym:	-	-	-	345	81	23,5
	- przekąski słone	-	-	-	61	15	24,6
	- wyroby ciastkarskie	-	-	-	231	52	22,5
	- wyroby cukiernicze	-	-	-	53	14	26,4
5	Jaja	-	-	-	477	16	3,4
6	Pieczywo	5	0	0,0	425	119	28,0
7	Wyroby winiarskie	96	12	12,5	100	11	11,0
8	Tłuszcze do smarowania	32	4	12,5	36	5	13,9
9	Mięso i wyroby mięsne	170	24	14,1	193	14	7,2
10	Przetwory mięsne	209	63	30,1	248	93	37,5
11	Piwo	98	11	11,2	101	35	34,7
12	Miód	60	5	8,3	85	27	31,8
13	Kawa	26	0	0,0	65	12	18,5
14	Oliwa z oliwek	20	1	5,0	23	7	30,4
15	Ryby, przetwory rybne i owoce morza	138	27	19,6	162	46	28,4
16	Przetwory owocowe i orzechy	96	17	17,7	115	33	28,7
17	Przetwory zbożowe	152	20	13,2	167	21	12,6
18	Wyroby garmażeryjne	115	32	27,8	184	67	36,4
19	Soki i nektary	54	4	7,4	82	25	30,5
20	Lody	51	2	3,9	73	20	27,4
21	Świeże owoce i warzywa	659	8	1,2	659	72	10,9

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

L.p.	Rodzaj produktu	Parametry fizykochemiczne			Znakowanie		
		liczba kontrolowanych partii	liczba partii niewłaściwej jakości	% partii niewłaściwej jakości	liczba kontrolowanych partii	liczba partii niewłaściwie oznakowanych	% partii niewłaściwie oznakowanych
22	Ziemniaki	87	0	0,0	87	28	32,2
23	Nawozy i środki wspomagające uprawę roślin	198	40	20,2	211	40	19,0
Kontrole doraźne							
1	Oregano	2	2	100,0	0	0	0,0
2	Świeże owoce i warzywa (w tym „nowalijki” i surowce do przetwórstwa)	179	0	0,0	179	7	3,9
3	Ziemniaki	17	0	0,0	17	3	17,6
4	Jaja	-	-	-	4	0	0,0
5	Sery sprowadzane do Polski z innych krajów UE	-	-	-	23	0	0,0
6	Wyroby seropodobne	1	0	0,0	1	0	0,0
7	Przetwórnictwo rybne produkowane w ramach RHD	0	0	0,0	1	1	100,0
8	Mięso drobiowe	0	0	0,0	3	0	0,0
9	Tłuszcze do smarowania	0	0	0,0	1	1	100,0
10	Produkty wegańskie oznakowane jako niezawierające mleka	-	-	-	6	6	100,0
11	Wyroby mięsne (w ramach RASFF)	0	0	0,0	2	0	0,0
12	Przetwórnictwo rybne (w ramach RASFF)**	-	-	-	-	-	-

* dane umieszczone w kolumnach „parametry fizykochemiczne” odnoszą się do wymagań jakościowych określonych w normach handlowych

** tylko kontrola dokumentacji

Analiza przypadków niezgodności

W wyniku planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych na rynku krajowym w 2019 roku stwierdzono:

- 1,4% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało deklarowanym cechom organoleptycznym. W porównaniu do 2018 r. udział partii nie odpowiadających określonym cechom organoleptycznym zmniejszył się o 0,5 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 1,9%).
- 14,5% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej lub z deklaracją producenta, najczęściej nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w partiach: przetworów mięsnych (30,1%), wyrobów garmażeryjnych (27,8%), ryb,

przetworów rybnych i owoców morza (19,6%), przetworów owocowych (17,7%). W porównaniu do 2018 r. udział partii o parametrach niezgodnych zmniejszył się o 3,4 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 17,9%).

- 20,3% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych, najwięcej zastrzeżeń w tym zakresie dotyczyło: przetworów mięsnych (37,5%), wyrobów garmażeryjnych (36,4%), piwa (34,7%), miodów (31,8%), soków i nektarów (30,5%), oliwy z oliwek (30,4%). W porównaniu do 2018 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 3,8 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 24,1%).
- 10,9% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw oraz świeżych ziół było niewłaściwie oznakowanych, a 1,2% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach UE. W porównaniu do kontroli planowej prowadzonej w 2018 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 11,5 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 22,4%), natomiast udział partii nie spełniających wymagań jakościowych zwiększył się o 0,6 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 0,6%).
- 32,2% partii ziemniaków konsumpcyjnych było niewłaściwie oznakowanych, natomiast wszystkie skontrolowane partie ziemniaków spełniały wymagania jakościowe. W porównaniu do kontroli planowej prowadzonej w 2018 r. udział nieprawidłowości w zakresie znakowania wzrósł o 20,4 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 11,8%).

Jakość handlowa artykułów żywnościowych odnosi się głównie do bezpieczeństwa ekonomicznego konsumentów, dlatego nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi.

Występowanie niezgodności

IJHARS przeprowadziła w 2019 roku kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wybranych grup towarowych produktów zgodnie z *Rocznym ramowym planem kontroli*.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Typowanie do kontroli poszczególnych produktów oraz podmiotów, określono na podstawie analizy ryzyka uwzględniającej wyniki wcześniejszych kontroli przeprowadzonych przez IJHARS, informacje przekazywane przez organy kontroli, a także propozycje tematów zgłoszonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz inne instytucje współpracujące z Inspekcją.

W 2019 roku kontrolą objęto zatem: świeże owoce i warzywa oraz ziemniaki, przetwory warzywne pomidorowe, przetwory owocowe i orzechy, soki i nektary, przetwory zbożowe, przetwory mleczne i wyroby mlekopodobne, tłuszcze do smarowania, ryby, przetwory rybne i owoce morza, jaja, oliwę z oliwek. Ponadto sprawdzono jakość handlową: wyrobów garmażeryjnych, mięsa i jego przetworów, napojów spirytusowych, wyrobów winiarskich, piwa, kawy, miodu oraz lodów.

Kontrole realizowane w 2019 roku swoim zakresem obejmowały wszystkie aspekty jakości handlowej, tj. ocenę organoleptyczną, badania fizykochemiczne oraz prawidłowość oznakowania. W przetworach mlecznych dodatkowo sprawdzono cechy mikrobiologiczne (mikroflorę charakterystyczną), a w miodzie przeprowadzono analizę pyłkową. Dwie kontrole obejmujące następujące grupy produktów (I – przekąski słone, wyroby ciastkarskie, wyroby cukiernicze, II – pieczywo) dotyczyły głównie sprawdzenia prawidłowości znakowania tych artykułów rolno-spożywczych. Zakres kontroli znakowania pieczywa został rozszerzony o badania laboratoryjne dotyczące obecności bakterii fermentacji mlekowej w pieczywie produkowanym na zakwasie oraz zawartości glutenu w pieczywie deklarowanym jako bezglutenowe.

W przypadku owoców i warzyw kontrolą zostały objęte krajowe gatunki owoców i warzyw, a także pochodzące z pozostałych państw UE i państw trzecich. Kontrola obejmowała jakość handlową świeżych owoców i warzyw oraz świeżych ziół, w tym przede wszystkim: owoce cytrusowe, jabłka, gruszki, pomidory, paprykę, marchew, cebulę, ogórki, kapustę oraz świeże zioła takie jak: bazylia, kolendra, mięta.

Każda kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym kontrola prawidłowości znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych, obejmowała sprawdzenie czy znakowanie produktów nie sugeruje, że:

- zostały wyprodukowane metodami ekologicznymi,

- wykorzystują bezprawnie renomę zarejestrowanych nazw produktów rolnych i środków spożywczych jako chronione nazwy pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenia geograficzne (ChOG) lub gwarantowane tradycyjne specjalności (GTS), oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz wyrobów winiarskich posiadających zarejestrowane nazwy jako chronione nazwy pochodzenia i oznaczenia geograficzne.

Ponadto, w ramach sprawowanego przez IJHARS nadzoru w 2019 roku sprawdzono prawidłowość wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, środków wspomagających uprawę roślin. W toku kontroli weryfikowano również prawidłowość znakowania wymienionych środków. Kontrolą objęto nawozy organiczno-mineralne, organiczne, mineralne, nawozy wapniowe, nawozy oznaczone znakiem „NAWÓZ WE”, podłoża do upraw, stymulatory wzrostu i środki poprawiające właściwości gleby, w formie stałej i płynnej. Skontrolowano producentów, dystrybutorów, miejsca sprzedaży detalicznej i hurtowej, pośredników w sprzedaży oraz importerów.

W ramach kontroli doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS sprawdzono jakość handlową świeżych owoców i warzyw (w tym „nowalijek” i surowców do przetwórstwa), ziemniaków, oregano, jaj, serów sprowadzanych do Polski z innych krajów UE, wyrobów seropodobnych, przetworu rybnego produkowanego w ramach RHD, mięsa drobiowego, tłuszczu do smarowania oraz produktów wegańskich oznakowanych jako niezawierających mleka.

Podczas kontroli planowych oraz doraźnych Inspekcja JHARS sprawdzała jakość handlową produktów kwestionowanych przez czeskie służby kontrolne.

Kontrole IJHARS wykazały szereg poważnych nieprawidłowości w aspekcie jakościowym (w tym zafałszowania).

Cechy organoleptyczne kwestionowano najczęściej w przypadku następujących grup towarowych:

- oliwy z oliwek – ze względu na występowanie niedozwolonych wad lub braku aromatu owocowego;
- miodu – ze względu na nietypowy smak i zapach oraz niewłaściwą barwę i konsystencję;

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- wyrobów garmażeryjnych – ze względu m.in. na niezgodny z deklaracją smak i zapach, a także obecność niedeklarowanego składnika oraz wad ciasta.

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych w 2019 roku najczęściej kwestionowano jakość handlową następujących grup artykułów rolno-spożywczych:

- przetworów mięsnych – obecność niedeklarowanych składników (np. surowców pochodzenia zwierzęcego, substancji zwiększających wodochłonność, substancji konserwujących, skrobi), niezgodne z deklaracją poziomy zawartości mięsa oraz tłuszczu, białka i soli, nieprawidłowe dane w tabelach wartości odżywczej oraz obecność niedozwolonego barwnika (czerwieni koszenilowej);
- wyrobów garmażeryjnych – zaniżona lub zawyżona zawartości parametrów tj. tłuszczu, soli, białka, zaniżona zawartość nadzienia (farszu) oraz składnika (kapusty), obecność niezadeklarowanych substancji (np. kwasu sorbowego oraz sorbinianu potasu, kwasu benzoowego, kwasu glutaminowego), obecność niedeklarowanego gatunku surowca mięsnego (drobiowego), zaniżona masa netto w odniesieniu do deklaracji, obecność niedeklarowanego składnika powodującego alergię (gorczycy);
- ryb, przetworów rybnych i owoców morza – zaniżona masa ryby, niewłaściwe wartości liczbowe w wartości odżywczej, zaniżona masa netto i zaniżona masa netto po odsączeniu, obecność niedeklarowanych składników (np. marchwi), zaniżona kwasowość ogólna, zawyżona zawartość soli;
- przetworów owocowych – zawyżona lub zaniżona zawartość ekstraktu ogólnego, zaniżona zawartość cukru ogółem, zawyżona zawartość siarczynów, obecność niedeklarowanego dwutlenku siarki i kwasu sorbowego, zawyżone pH, zaniżona zawartość owoców, zaniżony i zawyżony kalibraż (w przypadku śliwki suszonej).

W przypadku pozostałych skontrolowanych grup artykułów rolno-spożywczych nieprawidłowości w zakresie parametrów fizykochemicznych dotyczyły m.in.:

- zawyżonej lub zaniżonej zawartość ekstraktu ogólnego, niedozwolonej obecności cukru, zawyżonej zawartości soli i białka, obecności pleśni – w przetworach warzywnych pomidorowych;
- zawyżonej zawartości wody wchłoniętej w mięsie drobiowym, obecności niedeklarowanego mięsa oddzielonego mechanicznie, nieprawidłowych wartości

- parametrów w tabeli wartości odżywczej, obecności niedozwolonych fosforanów w mięsie wołowym – w mięsie i wyrobach mięsnych,
- zawyżonej wilgotności, niewłaściwego stopnia rozdrobnienia, zawyżonej zawartości popiołu całkowitego, zawyżonej lub zaniżonej zawartości białka i błonnika, obecności zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych – w przetworach zbożowych;
 - zaniżonej lub zawyżonej zawartości alkoholu etylowego, zaniżonej kwasowości lotnej oraz zawyżona lub zaniżonej zawartości dwutlenku węgla – w wyrobach winiarskich;
 - zawyżonej lub zaniżonej zawartości tłuszczu oraz zaniżonej zawartości soli - w tłuszczach do smarowania;
 - zaniżonej lub zawyżonej zawartości alkoholu etylowego i ekstraktu brzoźki podstawowej – w piwie;
 - zawyżonej zawartości 5-hydroksymetylofurfuralu (HMF), zaniżonej wartości liczby diastazowej i proliny oraz zawyżonej przewodności właściwej – w miodzie;
 - zawyżonej zawartości substancji rozpuszczalnych (w skali Brixa), zawyżonego pH, zawyżonej kwasowości ogólnej – w sokach i nektarach;
 - zaniżonej zawartości białka, zawyżonej lub zaniżonej zawartości tłuszczu, zawyżonej kwasowości, zawyżonej zawartości wody i soli– w przetworach mlecznych;
 - zawyżonej zawartości stigmastadienów w oliwie z oliwek najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia - w oliwie z oliwek;
 - zaniżonego udziału polewy czekoladowej oraz zawyżonej zawartości suchej masy - w lodach;
 - zawyżonej lub zaniżonej zawartości alkoholu etylowego - w napojach spirytusowych.

W oznakowaniu kontrolowanych grup produktów stwierdzono szereg niezgodności. Najistotniejsze nieprawidłowości w zakresie znakowania dotyczyły m.in.:

1) nazwy, w tym:

- jej braku lub stosowania jedynie nazwy fantazyjnej (np. „chleb zwykły”, „chleb na noc”, „Chrupańce”) uniemożliwiającej konsumentowi rozpoznanie rodzaju i właściwości produktu;
- deklarowania kaszy jęczmiennej jako „średniej”, podczas gdy badania laboratoryjne wykazały, że produkt ten jest niejednorodny pod względem stopnia rozdrobnienia (wyrównania ziaren);

- pominięcia w nazwie fermentowanego napoju winiarskiego obowiązkowego określenia „musujący” dotyczącego zawartości dwutlenku węgla;
- braku w nazwie opisowej kawy danych wskazujących na szczególne przetworzenie oraz dotyczących szczegółowych warunków fizycznych, tj. „palona” i „mielona”;
- zastosowania w oznakowaniu lodów podwójnego, rozbieżnego nazewnictwa, np. „śmietankowo czekoladowe” na górze opakowania przy użyciu wyeksponowanej czcionki, natomiast „o smaku śmietankowym i o smaku czekoladowym” na dole opakowania z zastosowaniem małej czcionki;
- podania informacji „kiełbasa wieprzowa z dodatkiem mięsa drobiowego” podczas gdy do produkcji tego wyrobu użyto „mięso oddzielone mechanicznie z drobiu”;
- podania nieprawidłowej, niezgodnej z przepisami nazwy, tj. „Extra oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia” bądź „Oliwa z oliwek extra virgin” zamiast „Oliwa z oliwek najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia” lub też „Oliwa z oliwek ekstra z pierwszego tłoczenia” zamiast „Oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia”;
- braku w nazwie informacji o stopniu rozdrobnienia wsadu mięsno-tłuszczowego w przypadku przetworów mięsnych;
- zastosowania w oznakowaniu przetworów owocowych nazwy niezgodnej z przepisami w odniesieniu do zawartości ekstraktu ogólnego wymaganego dla dżemów, konfitur, powideł i marmolad;
- podania niezgodnej z prawdą nazwy miodu nektarowego odmianowego, tj. w oparciu o wyniki analizy pyłkowej stwierdzono, że rodzaj pyłku na podstawie, którego określono odmianę miodu nektarowego (lipowego, akacjowego, gryczanego) nie występował w znacznej przewadze;
- użycia nazwy nieadekwatnej do składu wyrobu, np. „rogal maślany” w produktach, w których nie było masła, „chleb graham” podczas gdy mąka graham nie występowała w przewadze w stosunku do pozostałych sypkich składników chleba, „Rogaliki z czekoladą” zamiast „Rogaliki z kremem o smaku czekoladowym”, „Markizy czekolada i ajerkoniak” podczas gdy do produkcji nadzienia nie użyto czekolady ani ajerkoniaku, „pierogi z mięsem” podczas gdy składnikami pierogów były m.in. pieczarki;

2) składu w tym:

- braku wyszczególnienia w wykazie składników wszystkich surowców użytych do produkcji (np. soli, substancji dodatkowych, alergenów, oleju, zagęszczonego soku jabłkowego, selera, cukru) przy jednoczesnym podaniu składników, których nie wykorzystano w procesie produkcyjnym (np. witamin, słonecznika, cukru pudru, ziemniaków, przypraw, wody);
- braku podkreślenia nazwy składnika powodującego alergię lub reakcje nietolerancji za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego ją od reszty wykazu składników bądź wyróżnienie substancji nie znajdujących się w załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1169/2011, tj.: kakao, lecytyny rzepakowej;
- pominięcie wykazu składników na produktach, na których obligatoryjnie powinien zostać podany;
- podania składników bez zachowania porządku malejącego według ich masy;
- umieszczenia niepełnej informacji o zastosowanym składniku, np.: podano „tłuszcz” bez określenia jego rodzaju i źródła pochodzenia, w składzie miodu podano „maliny” zamiast „maliny liofilizowane”, wyszczególniono „kakao” oraz „mleko” zamiast „kakao o obniżonej zawartości tłuszczu” oraz „odtłuszczone mleko w proszku”, podano „sól morską” zamiast „sól warzona jodowana”, podano „śledź” zamiast „śledź atlantycki”;
- braku gatunku mięsa którego użyto do produkcji przetworów mięsnych;
- wskazania jedynie nazwy składnika złożonego (np. „margaryna”, „zakwas żytni”, „peklosól”) z pominięciem jego składu;
- braku lub wskazania nieprawdziwej informacji o ilościowej zawartości składników podkreślonych w oznakowaniu, np. brak procentowej zawartości ziaren w „chlebie z ziarnami”, żurawiny, kapusty w „pierogach z mięsem i kapustą”, zawartość polewy czekoladowej w lodach zadeklarowano na poziomie 5%, podczas gdy jej zawartość w produkcie wynosiła 3%, zawartość mąki żytniej w pieczywie deklarowano w ilości 53% zamiast 21%;
- braku podania dodatkowej informacji szczegółowej dotyczącej występowania w składzie cukru i/lub substancji słodzącej (sorbitolu), tj. „zawiera cukier i substancje słodzące”;

- wyszczególnienia w składzie czekolady i czekolady mlecznej będących składnikami musli czekoladowego „masła kakaowego” zamiast „tłuszczu kakaowego”;
 - podania w wykazie składników ciastek „marmolady różanej”, podczas gdy zastosowano w produkcji „marmoladę cukierniczą”;
 - wyszczególnienia „masła” w składzie ciastek, podczas gdy do produkcji użyto surowiec, który składa się z 62% tłuszczu mlecznego i z 20% tłuszczu palmowo-kokosowego;
- 3) metod wytwarzania, w tym:
- braku podania informacji dotyczących zastosowanych procesów technologicznych np. pieczenia, w przypadku przetworów mięsnych;
 - stosowania określeń typu „produkt w 100% naturalny”, „100% natura”, „Produkt naturalny”, „staropolskie”, „wiejski”, „swojski”, „po chłopsku”, „domowa”, „smak tradycji od pokoleń”, „tradycyjna receptura” przy jednoczesnym stosowaniu w procesie produkcji substancji dodatkowych i przetworzonych surowców;
 - umieszczenia sformułowań lub grafiki nawiązujących do domowej, wiejskiej lub tradycyjnej produkcji, przy zastosowaniu metod zautomatyzowanej produkcji lub przy zastosowaniu substancji dodatkowych w przypadku wyrobów garmażeryjnych;
 - zamieszczenia dodatkowych informacji: „Od lat BEZA BIAŁA tradycyjna” oraz znaku graficzno-słownego o treści „Wypiekane z sercem już od 1934 roku (...) ciasteczka”, których zasadności stosowania przedsiębiorca nie był w stanie udokumentować,
 - zamieszczenia informacji odnoszącej się do produkcji pieczywa na naturalnym zakwasie przy jednoczesnym stosowaniu drożdży;
 - użycia niezgodnego z prawdą określenia „świeży sok jabłkowy”, „świeżo wyciśnięty”, „niepasteryzowany” w przypadku soków owocowych;
 - brak umieszczenia opisu kategorii na etykiecie oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia, tj. „oliwa z oliwek uzyskana bezpośrednio z oliwek i wyłącznie za pomocą środków mechanicznych”;

- braku na opakowaniu przetworów mięsnych informacji „pakowano(y) w atmosferze ochronnej”;
 - stosowania szaty graficznej przedstawiającej obrazek z kurami na zielonej trawie sugerującej pochodzenie jaj z chowu na wolnym wybiegu, podczas gdy jaja pochodziły z chowu klatkowego;
- 4) pochodzenia, w tym:
- wprowadzania konsumenta w błąd poprzez podanie informacji o treści „Kraj pochodzenia surowca: Chiny” na tle imitującym flagę biało-czerwoną w przypadku koncentratu pomidorowego;
 - braku informacji o kraju pochodzenia produktu, przy jednoczesnym zamieszczeniu w oznakowaniu piwa wizerunku flagi amerykańskiej;
 - zamieszczenia określenia „Browar(nazwa miasta)”, podczas gdy produkcja piwa nie odbywała się we wskazanym mieście;
 - braku obowiązkowego wskazania miejsca wytworzenia w przypadku win z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terytorium Polski;
 - umieszczenia nazwy produktu oraz oznakowania wskazującego na włoskie pochodzenie wyrobu, podczas gdy kawa wyprodukowana została w Polsce, a surowiec pochodził z Wietnamu i Brazylii;
 - braku podania na etykiecie obowiązkowej informacji o pochodzeniu oliwy;
 - zamieszczenia w oznakowaniu elementów wskazujących, że przetwór mleczny został wytworzony na terenach górskich, podczas gdy w rzeczywistości był produkowany w innym miejscu;
 - braku informacji o kraju pochodzenia miodu lub wskazania na opakowaniu miodu Polski jako kraju pochodzenia, podczas gdy przeprowadzona analiza pyłkowa ujawniła obecność pyłków obcych dla naszego kraju;
 - wskazania, że sok owocowy pochodzi z Polski, podczas gdy rzeczywistym krajem pochodzenia była Kanada;
 - określenia migdałów pochodzących z Hiszpanii nazwą „Migdał kalifornijski”, podając jednocześnie kraj pochodzenia USA;
 - podania dla orzechów laskowych pochodzących z Gruzji, kraju pochodzenia Turcja;

- braku lub niewłaściwego określenia obszaru połowu;
- 5) szczególnych właściwości, w tym:
- podania w oznakowaniu pieczywa innego niż słodowe informacji typu: „bez barwników”, podczas gdy zgodnie z przepisami do chleba (z wyjątkiem chleba słodowego) nie można dodawać barwników, „bez polepszaczy”, podczas gdy mąka wykorzystywana do wypieku pieczywa zawierała substancję dodatkową (polepszacz) kwas askorbinowy;
 - stosowania deklaracji „bez konserwantów” w odniesieniu do produktu zawierającego kwas sorbowy i sorbinian potasu lub w odniesieniu do konserw rybnych;
 - zamieszczenia określeń np. „piwo najwyższej jakości”, „skomponowane z rzadkich składników piwo”, „z najwyższej jakości chmielu” bez udowodnienia tych właściwości;
 - podania informacji o treści: „krzepi serca, cieszy ducha (...)”, sugerującej, że środek spożywczy ma szczególne właściwości i jednocześnie stanowiącej promocję oraz reklamę napoju spirytusowego, co jest prawnie zabronione na terenie kraju;
 - podania napisu „Natura – Tradycja – Historia” oraz informacji, że fermentowany napój winiarski został wytworzony z najwyższej jakości odmian miodu pozyskiwanego z Polskich Pasiiek, podczas gdy producent nie posiadał żadnych dowodów potwierdzających zasadność zastosowania takich sformułowań;
 - zastosowania oznaczenia „DOLNY ŚLĄSK” stanowiącego odniesienie do obszaru geograficznego, niedozwolonego dla win bez ChNP lub ChOG;
 - użycia nazwy „Kiełbasa biała parzona z wielkopolski” sugerującej konsumentowi, że jest to produkt „Kiełbasa biała parzona Wielkopolska”, który posiada chronione oznaczenie geograficzne (ChOG);
 - zastosowania na opakowaniu wyrobów ciastkarskich znaku słowno-graficznego „Produkt polski” pomimo użycia w procesie produkcji tłuszczu wyprodukowanego na terytorium Niemiec; umieszczenia „Produkt polski” dla wyrobu, w którym były płyty śledziowe ze skórą pochodzące z Norwegii;

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- umieszczenia informacji „BOGATA W MASŁO” na tłuszczu złożonym z produktów roślinnych i zwierzęcych (miksie) zawierającym minimalną, określoną w przepisach, 10% zawartość tłuszczu mlecznego (masła);
 - zastosowania nazwy oraz prezentacji graficznej sugerującej, że jest to tłuszcz mleczny (masło) na miksie tłuszczowym składającym się z tłuszczu roślinnego i mlecznego;
 - umieszczenia na frontowej stronie opakowaniu wyrobu określenia „mleczna” oraz grafiki przedstawiającej dzbanki z wylewającym się mlekiem, podczas gdy został on wyprodukowany przede wszystkim z tłuszczów roślinnych oraz 10% mleka;
 - zastosowania w oznakowaniu informacji sugerujących, że produkt jest sokiem podczas, gdy artykuł nie spełniał wymagań dotyczących soków owocowych,
 - wskazania na etykiecie miodu dobrowolnej informacji „naturalny”, co może sugerować, że inne miody znajdujące się w obrocie nie są produktami naturalnymi;
 - zamieszczenia niedozwolonych informacji sugerujących pozytywny wpływ miodu na zdrowie, np.: „Wskazania: dolne i górne drogi oddechowe, przeziębienia, serce i układ nerwowy”; „Wskazania: stany wyczerpania psychicznego i fizycznego, stany zapalne”; „Wskazania: alergie, anemia, przeziębienie, grypa” oraz „... połączenie leczniczych właściwości miodu”;
 - umieszczenia informacji o charakterze oświadczenia zdrowotnego, które nie znajduje się w wykazie dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych, np. „Wzmacnia układ odpornościowy, poprawia krążenie, dostarcza sił witalnych, dobrze wpływa na układ trawienny, polepsza samopoczucie”, bez wskazania, które składniki odżywcze w chlebie mają takie właściwości,
 - umieszczenia w oznakowaniu przekąsek słonych informacji „chrup na zdrowie”, co może zachęcać konsumenta do nabywania produktu poprzez podkreślenie jego walorów zdrowotnych;
- 6) warunków przechowywania i trwałości, w tym:
- braku informacji o dacie minimalnej trwałości/terminie przydatności do spożycia po wyrażeniu poprzedzającym datę/termin;
 - wydłużenia okresu przydatności do spożycia w stosunku do okresu przechowywania zadeklarowanego w dokumentacji;

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- braku informacji o warunkach przechowywania, np. w przypadku oliwy z oliwek;
 - stosowania niewłaściwego sformułowania poprzedzającego datę minimalnej trwałości, np. „najlepiej spożyć przed końcem” dla daty dziennej oraz niewłaściwa kolejność poszczególnych elementów daty, np. „rok, miesiąc, dzień” zamiast „dzień, miesiąc, rok”;
 - braku informacji o warunkach i okresie przechowywania po otwarciu opakowania;
- 7) wartości odżywczej, tj.: braku obowiązkowej informacji o wartości odżywczej lub niewłaściwego podania informacji w tym zakresie, np. wyszczególnienie składników w kolejności niezgodnej z rozporządzeniem (UE) nr 1169/2011, pominięcie niektórych składników wartości odżywczej;
- 8) ilości netto, tj.: zaniżonej masy netto pojedynczych opakowań mąki pszennej w odniesieniu do masy deklarowanego na opakowaniu, użycia niewłaściwego wyrażenia poprzedzającego ilość netto produktu, brak masy netto wyrobu;
- 9) czytelności oznakowania, np. zastosowanie dla obowiązkowych informacji na temat żywności (nazwy, warunków przechowywania, wartości odżywczej, danych producenta) niezgodnego z przepisami rozmiaru czcionki, tj.: mniejszego niż 1,2 mm, zastosowanie niewłaściwego kontrastu między brązowym kolorem czcionki, a ciemnym tłem opakowania;

Oprócz niezgodności dotyczących aspektów jakości handlowej, w trakcie kontroli systematycznie stwierdzano także nieprawidłowości w zakresie wymagań formalno-prawnych polegające na niezgłoszeniu przez podmioty objęte kontrolą do wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, faktu podjęcia działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania i konfekcjonowania artykułów rolno-spożywczych.

Świeże owoce i warzywa oraz zioła skontrolowane w 2019 roku najczęściej kwestionowano w związku z całkowitym brakiem oznakowania, co oznacza zarówno brak informacji o kraju pochodzenia danego produktu, jak i brak cech identyfikacyjnych pakującego/wysyłającego. W przypadku produktów objętych normami szczegółowymi kwestionowano również brak informacji o klasie jakości, wielkości produktów, nazwie odmiany lub wskazanie błędnych informacji w tym zakresie. Pozostałe nieprawidłowości dotyczyły niespełnienia wymagań jakościowych określonych w normach handlowych

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

oraz umieszczania niepełnych lub błędnych informacji o produkcie w dokumentacji towarzyszącej.

W 2019 r. kontrolą objęto również jakość handlową ziemniaków konsumpcyjnych na zgodność z przepisami krajowymi. Kontrolowano ziemniaki młode/wczesne oraz ziemniaki jadalne, pochodzące z Polski, z pozostałych państw UE oraz państw trzecich. Ujawnione nieprawidłowości dotyczyły głównie znakowania. Partie kwestionowano najczęściej w związku z całkowitym brakiem znakowania lub z brakiem niektórych wymaganych przepisami informacji, takich jak: nazwa produktu, dane identyfikujące podmiotu, numer partii, masa netto, w wymaganych przypadkach kraj pochodzenia i wizerunek flagi kraju pochodzenia, numer wpisu do rejestru prowadzonego przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa).

W ramach nadzoru nad rynkiem nawozów w 2019 roku kontrole wykazały nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu w 4 partiach kontrolowanych środków (z czego 2 partie produktów wprowadzano bez pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Podczas kontroli zakwestionowano znakowanie 19,0% skontrolowanych partii, natomiast 20,2% partii nie spełniało wymagań w zakresie parametrów jakościowych. Największy odsetek nieprawidłowości w znakowaniu dotyczył nawozów, natomiast w odniesieniu do wymagań jakościowych najwięcej nieprawidłowości dotyczyło zarówno nawozów jak i środków wspomagających uprawę roślin, przy czym ww. nieprawidłowości występowały we wszystkich kategoriach produktów. Niezgodności stwierdzone na podstawie badań laboratoryjnych dotyczyły zaniżonej zawartości składników pokarmowych i mikroskładników względem wartości deklarowanych przez producenta. Ponadto w przypadku podłoży do upraw powtarzającą się nieprawidłowością było deklarowanie zaniżonej lub zawyżonej wartości pH. Najczęściej powtarzające się niezgodności dotyczyły znakowania, w tym podawania w nieprawidłowy sposób informacji o zawartości deklarowanych składników pokarmowych i innych parametrów, podawania nieprawidłowych danych producenta oraz masy (i ewentualnie objętości) produktów. Równie często powtarzającym się błędem było błędne podawanie informacji o okresie stosowania produktów.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

W ramach Skoordynowanego Planu Kontroli ziół i przypraw w 2019 r. kontrolą objęto 76 partii, o łącznej masie 148 855 kg. W ramach kontroli pobrano:

- 16 partii pieprzu (*Piper nigrum*),
- 20 partii papryki/chili (*Capsicum annuum*),
- 17 partii oregano (*Origanum vulgare*),
- 17 partii kurkumy (*Curcuma longa*),
- 6 partii kminu/kuminu (*Cuminum cyminum*).

Nieprawidłowe cechy organoleptyczne stwierdzono w przypadku 15,8% wszystkich skontrolowanych partii, dotyczyły one 10 partii oregano (niepotwierdzona tożsamość, niezgodna z deklaracją barwa, słabo wyczuwalny zapach oraz nietypowy dla suszonego oregano smak) oraz 2 partii pieprzu (nieprawidłowy wygląd oraz barwa).

Nieprawidłowości w zakresie parametrów fizykochemicznych stwierdzono w przypadku 18,4% wszystkich skontrolowanych partii, dotyczyły one 11 partii oregano (obecność obcych części roślin innych niż oregano, tj. oliwki, mirtu, cząbrzu oraz zaniżona zawartość olejku eterycznego) oraz 3 partii pieprzu (zawyżona zawartość popiołu nierozpuszczalnego w kwasie, zaniżona zawartość olejku eterycznego oraz obecność obcych cech diagnostycznych roślinnych nietypowych dla pieprzu czarnego mielonego).

W zakresie znakowania nieprawidłowości dotyczyły 13,2% wszystkich skontrolowanych partii. Dotyczyły one przede wszystkim: nieuwzględnienia w opisie danych szczegółowych dotyczących warunków fizycznych środka spożywczego lub szczególnego przetwarzania, jakiemu został on poddany, tj. suszenia i rozdrobnienia; zamieszczenia informacji wprowadzających konsumenta w błąd poprzez sugerowanie w nieuprawniony sposób szczególnych właściwości produktów, zamieszczenia nierzetelnej informacji lub braku obowiązkowych informacji dotyczących np.: kraju pochodzenia środka spożywczego, warunków przechowywania, danych producenta niezgodnych z wpisem do CEIDG lub niepełnych danych producenta, niewłaściwej prezentacji obowiązkowych informacji m.in.: poprzez zastosowanie na etykietach produktu czcionki o zbyt małej wielkości, użycie nieprawidłowego formatu daty minimalnej trwałości, zastosowanie niewłaściwego wyrażenia poprzedzającego masę netto itp.

Charakter zagrożeń wynikających z niezgodności

Kontrole prowadzone przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych mają na celu zapobieganie stosowaniu przez producentów oszukańczych praktyk, fałszowania żywności oraz wszelkich innych praktyk mogących wprowadzać konsumenta w błąd. Oferowanie do sprzedaży artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej, w tym zafałszowanych, stanowi naruszenie interesów konsumentów, ponieważ dokonując zakupu otrzymują oni produkty niezgodne z wymaganiami prawa lub deklaracją producenta, w szczególności z nieprawdziwymi, lub wprowadzającymi w błąd informacjami na opakowaniu.

Identyfikacja przypadków, które potencjalnie mogą mieć znaczny wpływ na ludzi, zwierzęta lub rośliny

Nieprawidłowości stwierdzane przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie jakości handlowej mogą mieć wpływ na konsumenta, poprzez spożywanie przez niego artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadających deklarowanym przez producenta parametrom jakościowym lub niewłaściwie oznakowanych. Mogą mieć również wpływ na rośliny, w przypadku stwierdzenia w trakcie kontroli nawozów o zaniżonej lub zawyżonej zawartości poszczególnych składników mineralnych (makro i mikroelementów).

Nieprawidłowości stwierdzane w zakresie jakości handlowej odnoszą się przede wszystkim do bezpieczeństwa ekonomicznego konsumentów. Są to głównie przypadki związane z wprowadzaniem konsumenta w błąd przez m.in.:

- podawanie w oznakowaniu środków spożywczych niepełnych lub nieprawdziwych informacji odnoszących się, m.in. do nazwy, składu, metod produkcji i pochodzenia,
- podawanie w oznakowaniu informacji sugerujących szczególne właściwości danego produktu, podczas gdy wszystkie jemu podobne posiadają takie właściwości,
- obecności niedozwolonych i niedeklarowanych składników,
- niezgodności poszczególnych parametrów jakościowych (np. zawartości tłuszczu, białka, wody, soli) z deklaracją producenta lub obowiązującymi przepisami,
- zaniżenie masy ryby i składników stałych.

Opis potencjalnych konsekwencji lub „ryzyka” związanego z tymi przypadkami niezgodności

Konsekwencje związane z nieprawidłowościami w zakresie jakości handlowej mogą dotyczyć:

- rozwoju mikroorganizmów w związku z zawyżoną zawartością wody w produktach,
- narażenia konsumentów na nieświadome spożywanie pominiętych w składzie substancji alergennych znajdujących się m.in. w przetworach mięsnych, wyrobach garmażeryjnych, pieczywie, wyrobach ciastkarskich,
- narażenia konsumentów na spożywanie zwiększonych ilości substancji dodatkowych (np. substancji konserwujących, substancji zagęszczających, wzmacniaczy smaku, nie wyszczególnionych na etykiecie w wykazie składników).

Opis dotyczący kwestii czy ryzyko to związane jest wyłącznie z określonym rodzajem zagrożenia czy też następuje ogólne podwyższenie ryzyka wynikające z równoczesnego pojawienia się zagrożeń różnego rodzaju, czy różnych zespołów zagrożeń

Ryzyko dotyczące obniżenia bezpieczeństwa żywności może wynikać z pojawienia się nieprawidłowości, np. widocznych zmian pleśniowych, obecności szkodników oraz śladów ich żerowania, jak również błędów w znakowaniu, dotyczących m.in.:

- nie podania na opakowaniu informacji o znajdujących się w wyrobie finalnym składnikach alergennych, co ma szczególnie istotne znaczenie dla osób wykazujących nietolerancję pokarmową tego rodzaju składników,
- braku podania informacji o zawartości substancji dodatkowych (np. substancji konserwujących) w przypadku osób wykazujących alergię na tego rodzaju substancje chemiczne.

Przyczyny niezgodności

Wyniki przeprowadzanych przez Inspekcję JHARS kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wskazują na występowanie nieprawidłowości zarówno w zakresie parametrów fizykochemicznych, jak i znakowania opakowań.

Nieprawidłowości dotyczące parametrów fizykochemicznych świadczą o błędach popełnionych podczas procesu produkcyjnego (np. nieprzestrzeganiu receptur, stosowaniu surowców o niewłaściwej jakości) lub o świadomym fałszowaniu wyrobów gotowych (np. obecność niezadeklarowanych składników). Przyczyną niewłaściwego oznakowania może być nieznanostwo przepisów, nieprawidłowa ich interpretacja, bądź celowe wprowadzanie w błąd konsumenta poprzez zamieszczanie na opakowaniu nieprawdziwych informacji.

Działania mające na celu zapewnienie zachowania zgodności z prawem przez podmioty działające w sektorach spożywczym i paszowym oraz producentów i podmioty gospodarcze związane z tymi sektorami.

Zgodnie z ustawą *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* organy IJHARS w wyniku stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości, upoważnione są do wydawania decyzji administracyjnych w tym:

- zakazujących wprowadzania do obrotu artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej lub wymagań w zakresie transportu lub składowania (art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy *o jhars*),
- nakazujących poddanie artykułu, określonym zabiegom (art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy *o jhars*),
- zakazujących składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu (art. 29 ust. 1 pkt 3 ustawy *o jhars*),
- nakazujących przeklasyfikowanie artykułu rolno-spożywczego do niższej klasy, jeżeli artykuł ten nie spełnia wymagań jakościowych dla danej klasy jakości handlowej (art. 29 ust. 1 pkt 4 ustawy *o jhars*),
- nakazujących zniszczenie artykułu na koszt jego posiadacza (art. 29 ust. 1 pkt 5 ustawy *o jhars*),
- nakładających karę pieniężną za wprowadzenie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości handlowej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta oraz artykułów zafałszowanych (art. 40a ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy *o jhars*),
- nakładających karę pieniężną za ponowne wprowadzanie do obrotu artykułu tego samego rodzaju z tą samą wadą (art. 40a ust. 3 ustawy *o jhars*),

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- nakładających karę pieniężną z tytułu nie usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli prowadzonych na podstawie przepisów ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, lub kontroli przeprowadzonych na podstawie przepisów odrębnych, w terminie określonym w zaleceniach pokontrolnych (art. 40a ust. 2 ustawy *o jhars*),
- nakładających karę pieniężną za brak klasyfikacji w systemie EUROP lub ustalanie masy tusz wieprzowych lub wołowych (art. 40a ust. 1 pkt 5 ustawy *o jhars*),
- nakładających karę pieniężną za uniemożliwianie lub utrudnianie organowi IJHARS przeprowadzanie kontroli (art. 40a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy *o jhars*),
- nakładających karę pieniężną za zdejmowanie zabezpieczenia lub zmienianie zabezpieczenia bez zgody wojewódzkiego inspektora (art. 40a ust. 3a ww. ustawy *o jhars*),
- nakładających karę pieniężną za nie wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 7 ust. 3 lub 4 ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* (art. 40a ust. 1 pkt 6 ustawy *o jhars*),
- odstępujących od wymierzania kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1-3a ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, przypadku niskiego stopnia szkodliwości czynu, niewielkiego zakresu naruszenia lub braku stwierdzenia istotnych uchybień w dotychczasowej działalności podmiotu (art. 5c i 5d ustawy *o jhars*),
- zakazujących wprowadzania do obrotu importowanych artykułów rolno-spożywczych (art. 30 ust. 1 ustawy *o jhars*).

Ponadto, w zawiązku z realizacją przez IJHARS zadań określonych w innych ustawach wydawane są decyzje administracyjne w zakresie:

- nakładania kar pieniężnych za wprowadzenie do obrotu produktu rolnictwa ekologicznego, który wbrew obowiązkowi nie został oznakowany lub został oznakowany z naruszeniem rozporządzenia 834/2007 (art. 25 ust. 1 ustawy *o rolnictwie ekologicznym*),
- nakładania kar pieniężnych za uniemożliwianie lub utrudnianie kontroli jakości handlowej owoców i warzyw wprowadzanych do obrotu lub kontroli składowania lub transportowania tych artykułów (art. 40a, ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*),

- nakładania kar pieniężnych za wprowadzanie do obrotu owoców i warzyw nieodpowiadających wymaganiom jakości handlowej (art. 40a, ust. 1 pkt 3 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*),
- nakładania kar pieniężnych za odmowę okazania dokumentów towarzyszących danej partii owoców i warzyw lub niezamieszczanie w tych dokumentach odpowiednich informacji (art. 40a, ust. 1 pkt 4 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*),
- nakładania kar pieniężnych za nieusunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli w zakresie jakości handlowej owoców i warzyw w określonym terminie (art. 40a, ust. 2 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*),
- nakładania kar pieniężnych za wprowadzanie ponownie do obrotu owoców i warzyw wobec których zostało wydane orzeczenie o niezgodności, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia nr 543/2011, lub odnośnie do których nie podjęto środków wynikających z tego orzeczenia (art. 40a, ust. 3 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*),
- nakładania kar pieniężnych za zmianę sposobu zabezpieczeń, o których mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 i 3 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (art. 40a, ust. 4 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*),
- odstąpienia od wymierzania kar pieniężnych, o których mowa w art. 40a ust. 1-5 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu* przypadku niskiego stopnia szkodliwości czynu, niewielkiego zakresu naruszenia lub braku stwierdzenia istotnych uchybień w dotychczasowej działalności dokonującego naruszenia (art. 40a ust. 10 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*),
- nakładania kar pieniężnych za używanie nazwy zarejestrowanej jako chroniona nazwa pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub gwarantowana tradycyjna specjalność do produktu rolnego lub środka spożywczego niezgodnego ze specyfikacją lub narusza zakres jej ochrony określony w art. 13 ust. 1 lub art. 24 ust. 1 rozporządzenia nr 1151/2012 (art. 58b ust. 1 ustawy *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych*),

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- nakładania kar pieniężnych za używanie oznaczenia, jego skrótu lub symbolu z naruszeniem art. 44 ust. 1 rozporządzenia nr 1151/2012 (art. 58b ust. 2 ustawy *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych*),
- nakładania kar pieniężnych za wprowadzanie do obrotu produktu rolnego lub środka spożywczego posiadającego chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będącego gwarantowaną tradycyjną specjalnością, który wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 12 ust. 3 lub art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1151/2012 nie został oznakowany albo został oznakowany z naruszeniem tych przepisów (art. 58b ust. 3 ustawy *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych*),
- nakładania kar pieniężnych za ponowne wprowadza do obrotu produktu rolnego lub środka spożywczego, o którym mowa w ust. 3, który wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 12 ust. 3 lub art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1151/2012, który nie został oznakowany albo został oznakowany z naruszeniem tych przepisów (art. 58b ust. 4 ustawy *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych*),
- nakładania kar pieniężnych za ponowne używanie nazwy zarejestrowanej jako chroniona nazwa pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub gwarantowana tradycyjna specjalność do produktu rolnego lub środka spożywczego niezgodnego ze specyfikacją lub naruszającego zakres jej ochrony określony w art. 13 ust. 1 lub art. 24 ust. 1 rozporządzenia nr 1151/2012, (art. 58b ust. 5 ustawy *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych*),
- zakazu wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” albo środków wspomagających uprawę roślin, w których nie są spełnione wymagania jakościowe lub zostały przekroczone dopuszczalne zawartości zanieczyszczeń lub nie są spełnione warunki dotyczące wprowadzania do obrotu (art. 31, ust. 1 pkt 1 ustawy *o nawozach i nawożeniu*),
- nakazu wycofania z obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem NAWÓZ WE albo środków wspomagających uprawę roślin, w których nie są spełnione wymagania jakościowe lub zostały przekroczone dopuszczalne zawartości zanieczyszczeń lub nie

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

są spełnione warunki dotyczące wprowadzania do obrotu (art. 31, ust. 1 pkt 2 ustawy *o nawozach i nawożeniu*).

W wyniku kontroli na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą organa IJHARS wydały 1 236 decyzji administracyjnych.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 35 Decyzje administracyjne wydane przez organa IJHARS

Podstawa prawna wydania decyzji administracyjnej	Rodzaj decyzji administracyjnej	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	Grupa artykułów rolno-spożywczych/podmiotów gospodarczych objętych decyzjami administracyjnymi	Wielkość partii (t, hl, tys. szt.)	Wartość partii (tys. zł)	Wartość kary pieniężnej (tys. zł)
Art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o jhars	zakaz wprowadzania do obrotu	131	przetwory: eko, mleczne, owocowe i warzywne, zbożowe, ziemniaki, ryby mrożone, wyroby garmażeryjne mięsne, koncentraty spożywcze, napoje spirytusowe, wyroby winiarskie i produkty uboczne, piwo i surowce browarnicze, napoje bezalkoholowe, herbaty i herbatki, pieczywo, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, oleje, miód, kawa, przyprawy	27,1 t 515,0 hl	603,5	-
Art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy o jhars	nakaz poddania zabiegom	151	przetwory: eko, owocowe i warzywne, mleczne, rybne, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, mięso surowe wieprzowe, mięso drobiowe, wyroby garmażeryjne, pieczywo, napoje spirytusowe, piwo i surowce browarnicze, wyroby winiarskie i produkty uboczne, oleje, oliwa z oliwek, miód, kawa, koncentraty spożywcze, syropy wysokosłodzone, przyprawy, jaja	13,7 t 122,7 hl 3,6 tys. szt.	393,5	-
Art. 29 ust. 1 pkt 3 ustawy o jhars	zakaz składowania i transportu	1	przetwory zbożowe	1,2 t	-	-
Art. 30 ust. 1 ustawy o jhars	zakaz wprowadzania do obrotu importowanych artykułów rolno-spożywczych	151	przetwory: eko, owocowe i warzywne, rybne, ryby mrożone, zboża, kawa, napoje bezalkoholowe, wyroby winiarskie i produkty uboczne, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, pieczywo, koncentraty spożywcze, nasiona roślin oleistych, rośliny eko, przyprawy, miód	2 158,8 t 1 184,8 hl	464,3	-
Art. 31 ust. 1 pkt 1 Art. 37 ust. 2 pkt 2 ustawy o nawozach i nawożeniu	zakaz wprowadzenia do obrotu nawozu, nawozu oznaczonego znakiem „NAWÓZ WE” albo środka	21	nawozy i środki wspomagające uprawę roślin	20 207,5 t 132,5 hl	395,4	156,5

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

	wspomagającego uprawę roślin/określenie terminu jego wycofania z obrotu, ilość wprowadzonego do obrotu nawozu lub środka wspomagającego uprawę roślin oraz wysokość opłaty sankcyjnej					
Art. 40a ust. 1 pkt 1 ustawy o jhars	kara pieniężna za uniemożliwienie przeprowadzenia kontroli	3	1) ubojnia, skup i sprzedaż żywca i mięsa, 2) winnica, 3) producent lodów	-	-	27,2
Art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy o jhars	kara pieniężna za wprowadzanie do obrotu artykułów o niewłaściwej jakości handlowej	314	przetwory: eko, mięsne, mleczne krowie, z owoców lub warzyw, rybne, drobiowe, zbożowe, wyroby garmażeryjne nie mięsne i mięsne, świeże owoce i warzywa, mięso: drobiowe (tuszk i elementy), surowe wieprzowe, ryby mrożone i wędzone, napoje bezalkoholowe, herbaty i herbatki, kawa, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, miód, jaja, pieczywo, wyroby winiarskie i produkty uboczne, piwo i surowce browarnicze, napoje spirytusowe, przyprawy, nasiona roślin oleistych, oleje, tłuszcze do smarowania, bułka tarta, koncentraty spożywcze	421,1,3 t 2 633,1 hl 5,0 tys. szt.	6 014,5	553,7
Art. 40a ust. 1 pkt 4 ustawy o jhars	kara pieniężna za wprowadzanie do obrotu artykułów zafalszowanych	285	przetwory: eko, mięsne, mleczne krowie i kozie, z owoców lub warzyw, rybne, ziemniaczane i skrobie, świeże owoce i warzywa, wyroby garmażeryjne: mięsne i nie mięsne, mięsno-warzywne, mięso: drobiowe (tuszk i elementy), mięso surowe cielęce, pieczywo, jaja, napoje spirytusowe, piwo i surowce browarnicze, wyroby winiarskie i produkty uboczne, napoje	344,6 t 623,3 hl 18,8 tys. szt.	2 060,4	957,1

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

			bezalkoholowe, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, przyprawy, miód, pieczywo, oliwa z oliwek, koncentraty spożywcze			
Art. 40a ust. 1 pkt 5 ustawy o jhars	kara pieniężna za brak klasyfikacji EUROP	5	tusze wieprzowe	4,2 tys. szt.	-	18,9
Art. 40a ust. 2 ustawy o jhars	kara pieniężna za brak wykonania zaleceń pokontrolnych	8	piekarnia-cukiernia, zakłady zajmujące się przetwórstwem: mięsa, owoców i warzyw (w tym ekologicznych), ubojnia mięsa, grupa producentów rolnych, okręgowa spółdzielnia mleczarska, zakład zajmujący się produkcją ziemi torfowej	1,3 t 910 szt.	17,9	8,6
Art. 40a ust. 3 ustawy o jhars	kara pieniężna za ponowne wprowadzanie do obrotu produktu tego samego rodzaju z tą samą wadą	14	koncentraty spożywcze, napoje bezalkoholowe, świeże owoce i warzywa, ryby mrożone, przyprawy	111,4 t	-	505,6
Art. 40a ust. 3a ustawy o jhars	kara pieniężna za zmianę sposobu/zdjęcie zabezpieczenia, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 i 3	3	świeże owoce i warzywa, przetwory z owoców i warzyw, oliwa z oliwek	1,6 t 5,9 hl	27,8	15,4
Art. 40a ust. 1 pkt 3 i 4 Art. 40a ust. 3 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu	kara pieniężna za: wprowadzenie do obrotu owoców i warzyw niezgodnie z wymaganiami w zakresie jakości handlowej, odmowę okazania wojewódzkiemu inspektorowi	65	świeże owoce i warzywa, rośliny ekologiczne	68,9 t 544 szt.	174,0	59,1

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

	dokumentów towarzyszących danej partii owoców i warzyw lub nie zamieszcza w tych dokumentach odpowiednich informacji, ponowne wprowadzenie do obrotu owoce i warzywa, wobec których zostało wydane orzeczenie o niezgodności					
Art. 24 ust.2 pkt 3 i 4 Art. 25 ust. 1 pkt 3a, 4, 5a, 5b ustawy <i>o rolnictwie ekologicznym</i>	kara pieniężna: 1) nakładana na jednostki certyfikujące producentów ekologicznych, 2) za wprowadzenie do obrotu produktu rolnictwa ekologicznego błędnie oznakowanego, środka do produkcji ekologicznej lub produktu rolnictwa ekologicznego, który nie spełnia wymagań rozporządzenia nr 834/2007	14	1) jednostki certyfikujące producentów ekologicznych, 2) producenci ekologiczni produktów takich jak: miód, nawozów mineralnych, przetworów z owoców i warzyw, firmy zajmujące się: skupem surowców ekologicznych, sprzedają hurtową ryb i owoców morza, sprzedają detaliczną produktów ekologicznych, ekologiczna produkcją roślinną i zwierzęcą	11,6 t	144,6	134,7
Art. 40a ust. 5c ustawy <i>o jhars</i>	Odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej o której mowa w:					
Art. 40a ust. 1 pkt 3	wprowadzenie do	61	przetwory: mięsne, mleczne kozie, owocowe	5,4 t	247,8	-

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

ustawy o <i>jhars</i>	obrotu artykułów o niewłaściwej jakości handlowej		i warzywne, mięso: mielone, drobiowe – elementy, pieczywo, wyroby cukiernicze, miód, jaja, wyroby winiarskie i produkty uboczne, piwo i surowce browarnicze, tłuszcze do smarowania, kawa, przyprawy	125,4 hl 3,6 tys. szt.		
Art. 40a ust. 1 pkt 4 ustawy o <i>jhars</i>	wprowadzenie do obrotu artykułów zafałszowanych	2	miód	-	-	-
Art. 40a ust. 1 pkt 5 ustawy o <i>jhars</i>	brak klasyfikacji EUROP	2	tusze wieprzowe	-	-	-
Art. 40a ust. 3a ustawy o <i>jhars</i>	zmiana sposobu lub zdjęcie zabezpieczenia	2	zboża, konserwy rybne	37,0 t	-	-
Art. 26 ust. 5 ustawy o <i>rolnictwie ekologicznym</i>	Odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej o której mowa w:					
Art. 25 ust. 1 pkt: 4, 5a, 5b ustawy o <i>rolnictwie ekologicznym</i>	produkt: ekologiczny nieprawidłowo oznakowany, nie spełniający wymagań, oznakowany jako ekologiczny	1	-	-	-	-
Art.40a ust.10 ustawy o <i>organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu</i>	Odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej o której mowa w:					
Art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy o <i>organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu</i>	wprowadzenie do obrotu owoców i warzyw o niewłaściwej jakości handlowej	2	świeże owoce i warzywa, tj.: jabłka, cytryny, klementynki, pomidory, ogórki, cebula, marchew	0,7t	3,7	-

Nadzór nad realizacją zadań IJHARS

W 2019 r. do Głównego Inspektora wpłynęło 110 odwołań od decyzji administracyjnych wojewódzkich inspektorów JHARS, co stanowiło 8,9% ogółu decyzji wydanych przez organy I instancji.

Odwołania dotyczyły decyzji administracyjnych wydanych w przypadku:

- niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 92 odwołań, w tym dotyczące mięsa i jego przetworów (24), ryb i przetworów rybnych (11), owoców, warzyw i przetworów (9), wyrobów cukierniczych (9), olejów i tłuszczów (8), miodu (5), napojów alkoholowych (5), mleka i przetworów mlecznych (4), przypraw (4), mąki i przetworów zbożowych (3), koncentratów spożywczych (3), czekolady i wyrobów czekoladowych (1), jaj (1), kawy i herbaty (1), cukier (1), wyrobów garmażeryjnych (1), napoje bezalkoholowe (1), soków i nektarów (1),
- wniosków o wstrzymanie wykonania decyzji (6),
- decyzji administracyjnych wydanych w przypadku nawozów i środków wspomagających uprawę roślin (3),
- uniemożliwienie przeprowadzenia kontroli (3),
- wniosków o uchylenie zmianę decyzji (2),
- wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy (2)
- wniosków o zwolnienie z zabezpieczenia (1),
- wniosków o udostępnienie informacji publicznej (1).

Główny Inspektor w 2019 roku rozpatrzył ogółem 95 odwołania, w tym 80 wniesionych w 2019 roku oraz 15, które wpłynęły do GIJHARS w 2018 r. Pozostałe 30 odwołań, które wpłynęły w 2019 r. zostaną rozpatrzone w 2020 roku bez przekroczenia obowiązującego terminu. Sposób rozpatrzenia przez Głównego Inspektora JHARS odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji zawarto w poniższej tabeli.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 36 Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wniesionych do Głównego Inspektora JHARS w 2019 r.

Lp.	Sposób rozpatrzenia odwołań	Liczba odwołań rozpatrywanych odwołań	% ogółu rozpatrywanych odwołań
1.	Utrzymano w mocy decyzje administracyjne organu I instancji	65	68,4
2.	Uchylono w całości zaskarżoną decyzję i umorzono postępowanie organu I instancji	11	11,6
3.	Odmówiono wstrzymania wykonania decyzji	4	4,2
4..	Uchylono w całości lub części zaskarżoną decyzję i orzeciono co do istoty sprawy	3	3,1
4.	Przekazano odwołanie /wniosek zgodnie z właściwością	3	3,1
6.	Wydano postanowienie o uchybieniu terminu do wniesienia odwołania	3	3,1
7.	Wydano postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji	2	2,1
8.	Umorzono postępowanie odwoławcze	1	1,0
9.	Odmówiono udostępnienia informacji publicznej	1	1,0
	Pozostawiono odwołanie bez rozpoznania	1	1,0
	Przekazano sprawę do ponownego rozpoznania przez organ I instancji	1	1,0
Ogółem rozpatrzono w 2019 r.:		95	-
Pozostałych do rozpatrzenia w 2020r.:		30	-

Na decyzje administracyjne wydane przez Głównego Inspektora przedsiębiorcy wnieśli 26 skarg do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Skargi dotyczyły niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym dotyczące mięsa i przetworów mięsnych (5), ryb i przetworów rybnych (4), olejów i tłuszczów (4), mleka i przetworów mlecznych (3), napojów alkoholowych (2), wyrobów cukierniczych (1), kawy i herbaty (1), wyrobów garmażeryjnych (1), koncentratów (1), mąki i przetworów zbożowych (1), miód (1), przyprawy (1).

2.5 INSPEKCJA HANDLOWA

W 2019 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła zgodnie ze swoimi kompetencjami kontrole środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w handlu detalicznym (także w obrocie hurtowym i gastronomii).

Wszystkie ww. planowe kontrole w obszarze artykułów rolno-spożywczych realizowano w oparciu o programy kontroli IH opracowywane przez Prezesa UOKiK. W głównej mierze były one ukierunkowane na ujawnianie zafałszowań produktów oraz zapewnienie właściwej informacji o produktach w miejscu ich sprzedaży w tym o kraju pochodzenia. W związku z sygnałami otrzymywanymi od organizacji i stowarzyszeń producentów rolnych, Inspekcja Handlowa przeprowadziła szereg doraźnych kontroli jakości handlowej i prawidłowości oznakowania, w tym krajem pochodzenia, ziemniaków oraz świeżych owoców i warzyw w celu wykrywania oszustw dotyczących informacji na temat polskiego pochodzenia.

Częstotliwość, rodzaj niezgodności oraz ich analiza

Ogółem skontrolowano 124 445 partii towarów (w 2018 r. - 123 468 partii), w tym:

- 122 277 partii artykułów rolno-spożywczych (w 2018 r. - 120 756), w tym: 1272 partie produktów ekologicznych i 253 partie produktów objętych systemami jakości (ChOG, ChNP i GTS) (w 2018 r. odpowiednio: 1130 partii i 440 partii),
- 2 168 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2018 r. - 2 712).

Ponadto skontrolowano 735 partii karmy dla zwierząt towarzyszących (w 2018 r. – 854 partie).

Ujawnienie chociażby jednej niezgodności z zakresu wykonywanej kontroli spowodowało zakwestionowanie 24 256 partii, tj. 19,5 proc. (w 2018 r. – 23,3 proc.),

m.in. z uwagi na²³:

- wady jakości – 11 proc. partii (w 2018 r. – 11 proc.);
- nieprawidłowe oznakowanie – 30,5 proc. partii (w 2018 r. – 30,7 proc.);
- niezgodną z deklarowaną zawartość netto – 3,3 proc. próbek (w 2018r. – 1,3 proc.)
- „przeterminowanie” – 10,7 proc. partii (w 2018 r. – 14,3 proc.), przy czym partie zakwestionowane stanowiły często pojedyncze sztuki.

Wśród zakwestionowanych produktów 607 partii było zafałszowanych, tj. 0,5 proc. ogółu zbadanych (w 2018 r. 899 partie, tj. 0,7 proc. zbadanych), w tym 447 partii środków spożywczych pochodziło z oferty placówek gastronomicznych (w 2018 r. 693 partii). W gastronomii odsetek partii zafałszowanych w ogółem zbadanych w tym sektorze w 2019 r. wyniósł 2,5 proc. (w 2018 r. 4,0 proc.).

Jakość produktów – badania organoleptyczne i fizykochemiczne

Oceny jakości środków spożywczych dokonano na podstawie badań cech organoleptycznych, parametrów fizykochemicznych i składu surowcowego w odniesieniu do wymagań przepisów wspólnotowych i krajowych oraz deklaracji producenta.

Badania przeprowadzano głównie w laboratoriach urzędowej kontroli żywności należących do UOKiK. Część badań organoleptycznych (np. w przypadku pieczywa, owoców i warzyw, elementów mięsa oferowanych „luzem”) oraz odnoszących się do sprawdzenia masy i objętości (np. w przypadku jaj z zadeklarowaną klasą wagową, napojów w gastronomii) przeprowadzana była bezpośrednio w kontrolowanej placówce.

W 2019 r. zbadano jakość 4 379 partii towarów (w 2018 r. – 4 757), w tym:

- 2601 partii towarów żywnościowych (w 2018 r. – 3101),
- 1 761 partii surowców i wyrobów w gastronomii (w 2018 r. – 1656).

Niewłaściwą jakość stwierdzono w przypadku:

- 311 partii towarów żywnościowych, tj. 11,9 proc. (w 2018 r. – 12,7 proc.);

²³ Podane poniżej odsetki zakwestionowanych partii odnoszą się do liczby partii ocenionych w danym zakresie.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

– 104 partie surowców i wyrobów w gastronomii, tj. 5,9 proc. (w 2018 r. – 7,7 proc.).

Wśród towarów żywnościowych ocenionych pod względem jakości 805 partii stanowiły produkty oferowane bez opakowań („luzem”), z których 95 partii (11,8 proc.) posiadało nieprawidłową jakość (w 2018 r. – 8,6 proc.).

Tabela 37 Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych produktów

Grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie jakości	Liczba partii					proc. zakwestionowanych [3:2]
	zbadanych ogółem	zakwestionowanych ogółem	niezgodnych przepisami szczególnymi	niezgodnych z przepisami o dodatkach	niezgodnych z deklaracją wartości odżywczej lub oświadczeń żywieniowych	
1	2	3	4	5	6	7
ŻYWNOSĆ W SKLEPACH I HURTOWNIACH	2601	311	52	3	93	11,9
Produkty ekologiczne	192	18	3	0	11	9,4
Produkty ChOG, ChNP i GTS	44	7	1	0	4	15,9
Przetwory zbożowe	40	2	0	0	1	5,0
Pieczywo i wyroby piekarskie	124	13	0	0	5	10,5
Mleko i przetwory mleczne (bez masła)	247	13	0	0	7	5,3
Mięso i przetwory mięsne	446	80	0	0	21	17,9
-w tym mięso wołowe (i cielęce)	31	10	0	0	1	32,2
Drób i przetwory drobiowe	58	12	7	0	1	20,7
-w tym mięso drobiowe	31	8	7	0	1	25,8
Ryby i przetwory rybne	117	43	1	0	23	36,7
-w tym sardynki, tuńczyk i bonito	12	5	1	0	4	41,7
-w tym ryby mrożone glazurowane	37	12	0	0	3	32,4
Przetwory owocowe i warzywne	92	7	0	2	0	7,6
-w tym dżemy, konfitury, powidła	8	0	0	0	0	0
Mrożonki (kulinarne, owocowe, warzywne)	1	0	0	0	0	0
Wyroby garmażeryjne	58	7	0	0	4	12,1
-w tym gotowe dania	37	5	0	0	3	13,5
Wyroby cukiernicze	61	7	0	1	4	11,5

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

-w tym wyroby kakaowe i czekoladowe	3	0	0	0	0	0
Napoje alkoholowe	12	0	0	0	0	0
-w tym wyroby winiarskie	1	0	0	0	0	0
-w tym napoje spirytusowe	6	0	0	0	0	0
Napoje bezalkoholowe	50	2	0	0	0	4
-w tym soki i nektary owocowe	7	0	0	0	0	0
Miód pszczeli	52	8	8	0	0	15,4
Oleje i tłuszcze jadalne	109	17	5	0	6	15,6
-w tym oliwa z oliwek	21	2	1	0	0	9,5
-w tym margaryna i miksy	41	5	2	0	3	12,2
-w tym masło	21	4	2	0	0	19,1
Owoce i warzywa świeże	609	44	24	0	0	7,2
Jaja spożywcze	46	10	3	0	0	21,7
Kawa, herbata, herbatki	20	1	0	0	0	5
Koncentraty spożywcze	18	0	0	0	0	0
Zioła i przyprawy	33	9	0	0	0	27,3
Zupy, buliony, sosy	16	0	0	0	0	0
Żywność specjalnego przeznaczenia	44	2	0	0	2	4,6
Inna żywność	112	9	0	0	4	8
-majonezy, musztarda i inne tego typu	34	0	0	0	0	0
-w tym orzechy i produkty z orzechów, przekąski (np. chipsy, paluszki)	15	3	0	0	1	20
-w tym suplementy diety	9	0	0	0	0	0
ŻYWNOŚĆ W GASTRONOMII	1761	104	2	0	7	5,9
wyroby kulinarne	1210	77	0	0	2	6,4
napoje alkoholowe	14	10	0	0	0	71,4
napary kawy	8	2	0	0	0	0
inne produkty	529	15	2	0	5	2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników kontroli Inspekcji Handlowej

Należy zaznaczyć, że przedstawiony w tabeli odsetek zakwestionowanych towarów odnosi się do wyrobów poddanych badaniom, a nie do wszystkich znajdujących się w obrocie. W szczególności odsetek ten nie jest reprezentatywny dla całej branży spożywczej, gdyż do badań laboratoryjnych w pierwszej kolejności pobierane były próbki towarów, co do których istniało podejrzenie, iż nie spełniały wymagań jakościowych, rzadziej próbki pobierano z losowo wybieranych produktów. Na odsetek kwestionowanych produktów znaczący wpływ miały takie czynniki jak niewłaściwa

deklaracja przez producentów parametrów odnoszących się do wartości odżywczej (25 proc. wśród ogółu zakwestionowanych) oraz nieprzestrzeganie przepisów szczegółowych odnoszących się do określonych kategorii produktów (29 proc.).

W większości kontrolowanych produktów odchylenie parametrów jakościowych było niewielkie, choć były również i takie produkty, w których badane parametry w sposób znaczący odbiegały od standardów określonych w przepisach prawa lub zadeklarowanych przez producentów. Charakter stwierdzonych wad w niektórych przypadkach wskazywał na zafałszowanie produktów. Najwięcej produktów o niewłaściwej jakości, w tym zafałszowanych stwierdzono w przypadku: ryb i przetworów rybnych (36,7 proc. nie odpowiadało obowiązującym przepisom prawa lub deklaracji producenta, w tym ryb mrożonych w glazurze 32,4 proc.); ziół i przypraw (27,3 proc.); jaj spożywczych (21,7 proc.); drobiu i przetworów drobiowych (20,7 proc., w tym mięsa drobiowego 25,8 proc.); mięsa i przetworów mięsnych (17,9 proc., w tym mięsa wołowego 32,2 proc.); świeżych owoców i warzyw łącznie objętych jak i nie objętych unijnym systemem kontroli (17,6 proc.); olejów i tłuszczu jadalnych (15,6 proc., w tym masła 19,1 proc.) oraz margaryn i miksów (12,2 proc.); produktów z chronioną nazwą ChOG, ChNP, GTS (15,9 proc.); miodu pszczelego (15,4 proc.); wyrobów garmażeryjnych (12,1 proc., w tym dań gotowych 13,5 proc.); wyrobów cukierniczych (11,5 proc.); pieczywa i wyrobów piekarskich (10,5 proc.). Ponadto w przypadku: napojów alkoholowych oferowanych w gastronomii zakwestionowano jakość 10 spośród 14 porcji (71,4 proc.) poddanych kontroli; wyrobów kulinarnych 77 porcji spośród 1210 zbadanych (6,4 proc.).

W grupach o największym wskaźniku zakwestionowanych partii produktów z uwagi na niewłaściwe cechy jakości handlowej, do stwierdzanych nieprawidłowości przykładowo należały:

– **w rybach i przetworach rybnych**

w mrożonych glazurowanych filetach rybnych: zawyżona zawartość glazury (lodu) w stosunku do deklaracji producenta zamieszczonej na opakowaniu jednostkowym lub zbiorczym, tj. przy deklaracji 30% stwierdzano do 40%, przy deklaracji 10% stwierdzono do 14%; niższa zawartość białka np. stwierdzono 8,3 g/100g przy deklaracji 18,8 g/100g; obecność niezadeklarowanych fosforanów (substancji dodatkowych); wyższa zawartość soli np. stwierdzono 0,9 g/100 g przy

deklaracji 0,3 g/100 g; niższa zawartość ryby bez glazury; niewłaściwe cechy organoleptyczne: nieczysty zapach, galaretowata tekstura mięsa, tkanka mięsna mocno osłabiona, miękka, mazista, gąbczasta;

w marynatach rybnych: niższa masa netto ryby po odsączeniu w stosunku do deklarowanej (np. było od 674 g zamiast 710 g); niższa zawartość białka w stosunku do zadeklarowanej na opakowaniu jednostkowym w wartości odżywczej np. deklarowano 15,5% a było 8,7%; wyższa zawartość tłuszczu np. deklarowano 4% a stwierdzono 7,1%; wyższa zawartość soli np. deklarowano 1,36 g/100 g a stwierdzono 2,46 g/100 g; niższa zawartość tłuszczu, np. deklarowano 19,6% a stwierdzono 10%;

w konserwach rybnych: niewłaściwe cechy organoleptyczne – konserwa zawierała bardzo drobne fragmenty mięsa tuńczyka (strzępy) z widocznymi kawałkami zmielonej skóry i ości, mętna zalewa; niższy udział składników stałych (ryb) w stosunku do deklaracji; niższa zawartość białka np. deklarowano 14% a było 9,3%; niższa zawartość tłuszczu np. deklarowano 16% a było 9,4%; wyższa zawartość tłuszczu np. deklarowano: 2,2% a stwierdzono 11,9%;

– w ziołach i przyprawach

brak zachowania czystości, w tym gatunkowej (np. w oregano zawartość zanieczyszczeń roślinnych wyniosła ok. 34%); fałszowanie innymi roślinami (np. w oregano znajdowały się liście czarnej i czerwonej porzeczki, żurawiny, borówki, oliwki, a także sumaka, majeranku, tymianku); dodatek składników tańszych (np. zdrewniałych łądzynek), skutkujący podwyższoną zawartością popiołu ogólnego i włókna surowego (w mielonym pieprzu czarnym, kminie rzymskim); podwyższona zawartość popiołu nierozpuszczalnego w kwasie wskazująca na zanieczyszczenia mineralne np. piasek (w mielonym kminie rzymskim), przekroczona wilgotność (np. w szafranie zamiast 12 % stwierdzono 13,1%), niższa zawartość piperyny w pieprzu czarnym mielonym;

– w jajach spożywczych

niewłaściwa klasyfikacja wagowa, niewłaściwe cechy organoleptyczne;

– w mięsie i przetworach mięsnych

w mięsie mielonym: obecność niezadeklarowanych składników (w mielonej wołowinie – oprócz mięsa wołowego w ilości 87,8% stwierdzono wieprzowinę w ilości 12,2%); nieprawdziwa deklaracja w mięsie mieszanym (50% wołowiny, 50% wieprzowiny) - stwierdzono 12,7% wołowiny, 85,6% wieprzowiny oraz 1,7% drobiu; w surowych wyrobach mięsnych: wyższa zawartość tłuszczu w tatarze wołowym (wołowym surowym wyrobie mięsnym gotowym do spożycia) - stwierdzono 8,0 g przy deklaracji 4,0 g; w wędlinach: niezgodny z deklaracją udział poszczególnych gatunków mięs – stwierdzono 84,1% mięsa wołowego oraz 15,9% baraniny a powinno być po tyle samo (w kielbasie jagnięco-cielęcej); brak obecności wołowiny, którą producent zadeklarował w wykazie składników wyrobu w ilości 5%; wyższa zawartość tłuszczu w kielbasie drobno rozdrobnionej wieprzowo-wołowej – stwierdzono 41,3g/100g zamiast 34g/100g; obecność niezadeklarowanego w oznakowaniu drobiu w parówkach z szynki i parówkach; wyższa zawartość tłuszczu w: kabanosach exclusive wieprzowych (stwierdzono 50,6g/100g zamiast 41g/100g), salami delikatesowym (stwierdzono 53,4g/100g zamiast 40g/100g); obecność fosforu dodanego w ilości 510 mg/kg, który nie był deklarowany w wykazie składników w kielbasie swojskiej; w konserwach: wyższa w stosunku do deklarowanej zawartość tłuszczu w konserwie wołowej (wołowina w sosie własnym) – stwierdzono 10,2 g/100 g zamiast 3,5 g/100 g;

– w świeżych owocach i warzywach

niespełnienie wymagań minimalnych określonych w normie handlowej: dotyczących dojrzałości, zadeklarowanej klasy jakości, wielkości; uszkodzenia, pęknięcia, wgniecenia, odbarwienia, owoce miękkie, zwiędnięte, zawilgocone, obecność pleśni, zaniżona masa netto w opakowaniu jednostkowym, np.: 7,4 proc. masy brzoskwiń stanowiły owoce z objawami gnicia, zepsucia oraz licznymi ogniskami pleśni; 100 proc. masy brokułów miało niewłaściwą jakość, odbarwienia róż, skupiska pleśni, rozpoczynające się procesy gnilne; 33,8 proc. masy pomidorów malinowych charakteryzowało się zaniżoną średnicą przekroju poprzecznego;

– w olejach i tłuszczach jadalnych

olejach roślinnych nierafinowanych: niższa od deklarowanej zawartość

kwasów tłuszczowych nasyconych i jednonienasyconych; niższa od deklarowanej zawartość kwasów tłuszczowych omega-3; niższa wartość liczby jodowej, kwasu oleinowego C18:1 oraz kwasu linolowego C18:2 w przypadku oleju kokosowego extra virgin; w jednej partii oliwy z oliwek najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia obecne stigmastadieny;

w miksach i margarynach: wyższa niż deklarowana przez producenta zawartość kwasów tłuszczowych nasyconych; niższa lub wyższa niż deklarowana przez producenta zawartość tłuszczu; niewłaściwe cechy organoleptyczne (konsystencja grudkowata, niejednolita, lekko krucha);

– **w miodzie pszczelim**

akacyjnym: zbyt mały udział pyłku przewodniego aby zakwalifikować miód jako odmianowy (stwierdzono: 13,2% i 16,4%) – wg wymagań powinno być minimum 30%; lipowym: zbyt mały udział pyłku przewodniego aby zakwalifikować miód jako odmianowy (stwierdzono: 10,9%, 8,6% 17,6%,) - wg wymagań powinno być minimum 20%;

– **w wyrobach garmażeryjnych**

zafalszowanie innym gatunkiem mięsa w hamburgerze cielęcym – stwierdzono ponad 98% mięsa baraniego i poniżej 2% wołowiny; niższa zawartość nadzienia w pierogach z mięsem wołowo-wieprzowym i kapustą - stwierdzono 48,8% przy deklarowanej 60%; niższa zawartość farszu w pierogach z mięsem – stwierdzono 31,3% zamiast 40%; brak mięsa wołowego w pasztecikach z mięsem (wg deklaracji mięso wieprzowe 70%, mięso wołowe 18%);

– **w wyrobach cukierniczych**

niezgodna z zadeklarowaną w tabeli wartości odżywczej na opakowaniu zbiorczym zawartość cukrów, soli i/lub wartość energetyczna;

– **w wyrobów ciastkarskich:** niewłaściwe cechy organoleptyczne, tj. struktura i tekstura miękka, lekko gumowata, bez oznak chrupkości oraz obecność pojedynczych strzępeków pleśni; niższa w stosunku do zadeklarowanej zawartość kremu; obecność niezadeklarowanych barwników, np. czerwieni Allura i azorubiny (E 129 i E 122), przy jednoczesnym braku zadeklarowanego innego barwnika, tj. czerwieni koszenilowej (E 124); niezgodna z zadeklarowaną w tabeli wartości odżywczej na opakowaniu zbiorczym zawartość cukrów, tłuszczu i/lub białka;

– w **bakaliach**: obecność niezadeklarowanych konserwantów, tj. kwasu sorbowego i jego soli lub siarczynów;

Przyczynami nieprawidłowości stwierdzanych w produktach były, m.in.: niewłaściwe prowadzenie procesów technologicznych, niewłaściwa jakość użytych surowców lub ich podmiana na tańsze substytuty, nieprawidłowe przechowywanie. W części przypadków stwierdzone nieprawidłowości wskazywały na celowe zafałszowanie, o czym świadczyła, np. obecność niezadeklarowanych składników i brak składników zadeklarowanych, jak np. wykryta laboratoryjnie obecność tańszego gatunku mięsa w wyrobach mięsnych.

Zawartość netto środków spożywczych

W 2019 r. podczas badań laboratoryjnych zweryfikowano podaną na opakowaniach informację o zawartości netto w przypadku 5 583 próbek produktów. Niższą od deklarowanej przez producenta zawartość netto stwierdzono w odniesieniu do 0,9 proc. próbek (w 2018 r. – 1,2 proc.). Ponadto sprawdzono masę lub objętość wyrobów i napojów oferowanych w gastronomii przemierzając łącznie 655 próbek, w wyniku czego zakwestionowano 31 próbek, tj. 4,7 proc. (w 2018 r. -2,1 proc.). Niższą masę od deklarowanej stwierdzono w odniesieniu do 26 próbek wyrobów kulinarnych na 593 skontrolowane (4,4 proc.) i niższą objętość napojów alkoholowych 4 próbek na 8 przemierzonych (50 proc.).

Prawidłowość oznakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Łącznie w 2019 r. oceniono oznakowanie 41 493 partii środków spożywczych, wyrobów i napojów gastronomicznych (oferowanych zarówno w opakowaniach, jak i bez opakowań) oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2018 r. – 42 691 partii). Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości zakwestionowano 12 664 partie, tj. 30,5 proc. (w 2018 r. – 30,7 proc.).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Skontrolowano oznakowanie:

– 17 675 partii środków spożywczych w opakowaniach, kwestionując nieprawidłowe oznakowanie 2012 partii 11,4 proc. (w 2018 r. 10,9 proc.), z tego 279 partii, tj. 1,6 proc. (w 2018 r. -1,5 proc.) ze względu na nieprawidłowy sposób podania informacji o alergenach,

– 10 783 partii środków spożywczych oferowanych bez opakowań („luzem”), kwestionując 4 538 partii, tj. 42,1 proc. (w 2018r.- 48,2 proc.), w szczególności ze względu na niepodanie w miejscu sprzedaży wymaganych informacji o wykazie składników, w tym 1 593 partii tj. 14,8 proc. (w 2018r.- 19,0 proc.), ze względu na nieprawidłowy sposób podawania informacji o alergenach lub jej brak,

– 10 867 partii produktów żywnościowych w gastronomii, kwestionując brak lub nieprawidłowe oznakowanie 6 111 partii, tj. 56,2 proc. (w 2018 r. 60,2 proc.), w tym 3 398 partii, tj. 31,3 proc. (w 2018 r.- 35,4 proc.), ze względu na nieprawidłowy sposób podawania informacji o alergenach lub jej brak,

– 2 168 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kwestionując 3 partie, tj. 0,1 proc. (w 2018 r.-0,8 proc.).

Ze względu na nieprawidłowy sposób podania informacji o alergenach zakwestionowano łącznie 5 270 partii, tj. 12,7 proc. środków spożywczych oferowanych w opakowaniach, luzem i w gastronomii . (w 2018r. 13,8 proc.)

Obowiązkowej informacji o miejscu pochodzenia nie posiadało łącznie 861 partii (2,1 proc. ogółu skontrolowanych w zakresie oznakowania, w tym w wielkopowierzchniowych sieciach handlowych wskaźnik ten wyniósł 3,8 proc, w pozostałych sklepach i sklepach internetowych po 2 proc oraz na targowiskach 22,6 proc.). Dla porównania w 2018 r. z uwagi na brak informacji o pochodzeniu zakwestionowano 0,9 proc. skontrolowanych partii. W gastronomi nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie informacji o kraju pochodzenia produktów.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 38 Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych wybranych grup produktów objętych kontrolami planowymi i nieplanowymi

grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie oznakowania	Liczba partii					procent partii zakwestionowanych [3:2]
	zbadanych	zakwestionowanych ogółem	nieczytelność czcionki	brak miejsca pochodzenia	nieprawidłowy sposób podania lub brak infor. o alergenach	
1	2	3	4	5	6	7
ŻYWNOŚĆ W SKLEPACH I HURTOWNIACH	28458	6550	8	861	1872	23
-w tym oferowane w opakowaniach	17675	2012	0	233	279	11,4
-w tym oferowane luzem	10783	4538	8	628	1593	42,1
Produkty ekologiczne	1115	248	0	9	21	22,2
Produkty ChOG, ChNP i GTS	247	39	0	0	1	15,8
Przetwory zbożowe	580	36	0	0	10	6,2
Pieczywo i wyroby piekarskie	2705	1403	0	0	904	51,9
w tym oferowane w opakowaniach	559	193	0	0	158	34,5
w tym oferowane luzem	2146	1210	0	0	746	56,4
Mleko i przetwory mleczne (bez masła)	3254	136	0	1	35	4,2
-w tym oferowane w opakowaniach	3097	64	0	1	14	2,1
-w tym oferowane luzem	157	72	0	0	21	45,9
Mięso i przetwory mięsne	4183	1503	0	245	439	35,9
-w tym mięso wołowe (i cielęce)	154	49	0	23	0	31,8
-w tym oferowane w opakowaniach	1280	82	0	15	28	6,4
- w tym oferowane luzem	2903	1421	0	230	411	48,9

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Drób i przetwory drobiowe	588	301	0	130	40	51,2
-w tym mięso drobiowe	113	79	0	44	0	69,9
-w tym oferowane w opakowaniach	152	33	0	0	5	21,7
-w tym oferowane luzem	436	268	0	130	35	61,5
Ryby i przetwory rybne	860	240	0	13	19	27,9
-w tym sardynki, tuńczyk i bonito	31	1	0	0	0	3,2
-w tym ryby mrożone glazurowane	152	72	0	10	2	47,4
w tym oferowane w opakowaniach	494	56	0	1	17	11,3
w tym oferowane luzem	366	184	0	12	19	50,3
Przetwory owocowe i warzywne	876	65	0	0	5	7,4
-w tym dżemy, konfitury, powidła	51	4	0	0	5	7,8
Mrożonki	81	8	0	0	7	9,9
Wyroby garmażeryjne	633	111	0	0	69	17,5
-w tym gotowe dania	447	86	0	0	59	19,4
-w tym oferowane w opakowaniach	469	32	0	0	1	6,8
-w tym oferowane luzem	164	79	0	0	68	48,2
Wyroby cukiernicze	2138	517	0	0	143	24,2
-w tym kakaowe i czekoladowe	137	26	0	0	12	19
-w tym oferowane w opakowaniach	1296	162	0	0	35	12,5
-w tym oferowane luzem	842	355	0	0	108	42,2
Napoje alkoholowe	148	26	0	0	0	17,6
-w tym wyroby winiarskie	17	8	0	0	0	47,6
-w tym napoje spirytusowe	44	0	0	0	0	0
Napoje bezalkoholowe	501	36	0	0	0	7,2
-w tym soki i nektary owocowe	75	5	0	0	0	6,7

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Miód pszczeli	183	28	0	2	1	15,3
Oleje i tłuszcze jadalne	740	72	0	0	3	9,7
-w tym oliwa z oliwek	133	11	0	0	0	8,3
-w tym margaryna	213	7	0	0	0	3,3
-w tym masło	105	2	0	0	0	1,9
-w tym miksy	90	27	0	0	0	30
Owoce i warzywa świeże	6076	1251	6	427	0	20,6
Jaja spożywcze	208	111	0	25	0	53,4
Kawa, herbata, herbatki	355	26	0	1	0	7,3
Koncentraty spożywcze	530	10	0	0	0	1,9
Zioła i przyprawy	556	33	0	4	0	5,9
Zupy, buliony, sosy	202	5	0	0	0	2,5
Żywność specjalnego przeznaczenia	159	1	0	0	0	0,6
Inna żywność	1540	344	2	4	175	22,3
-w tym majonezy, musztarda i inne tego typu dodatki	247	5	0	0	0	2
-w tym orzechy i produkty z orzechów, przekąski (np. chipsy)	319	10	0	0	1	3,1
-w tym lody, desery	340	237	0	0	146	69,7
-w tym suplementy diety	48	19	0	0	2	39,6
ŻYWNOSĆ W GASTRONOMII	10867	6111	0	0	3398	56,2
wyroby kulinarne	8679	5927	0	0	3320	68,3
napoje alkoholowe	12	5	0	0	5	41,7
napary kawy	7	3	0	0	3	42,9
inne produkty	2169	176	0	0	70	8,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników kontroli Inspekcji Handlowej

Kontrole wykazały, że podobnie jak w poprzednich latach, zdecydowanie większą część nieprawidłowo oznakowanych produktów spożywczych stanowiły artykuły oferowane bez opakowań („luzem”). W przypadku tej formy sprzedaży przepisy krajowe wymagają, by sprzedawca prezentował konsumentom podstawowe informacje, takie jak: nazwa produktu, wykaz składników oraz nazwa producenta, a w przypadku: produktów rybnych mrożonych glazurowanych dodatkowo zawartość glazury lub ryby, pieczywa – masę jednostkową i w stosownych przypadkach informację, że pieczywo produkowano z ciasta mrożonego lub głęboko mrożonego. Dlatego też w grupach produktów, które ze względu na ich naturę oferowano konsumentom również bez opakowań (np. wyroby garmazeryjne, lody, ryby, pieczywo, mięso) stwierdzono największy odsetek towarów nieprawidłowo oznakowanych.

Do najpoważniejszych nieprawidłowości w oznakowaniu produktów poddanych ocenie należało:

– w przypadku środków spożywczych oferowanych luzem: w miejscu sprzedaży detalicznej brak jakichkolwiek wymaganych informacji lub informacji o wykazie składników, w tym o składnikach alergennych, bądź podanie ich w sposób nierzetelny (inny skład w miejscu sprzedaży niż w rzeczywistości podany przez producenta) i niepełny oraz niezgodny z przepisami prawa, zastosowanie nazw nieadekwatnych do składu produktu (np. sugerujących prostą, wiejską, tradycyjną metodę produkcji podczas gdy w rzeczywistości produkty wytworzone zostały metodami przemysłowymi z dodatkiem wielu substancji dodatkowych dozwolonych), a także podanie w miejscu sprzedaży nazw innych niż wskazane przez producenta lub podanie wyłącznie nazwy fantazyjnej (handlowej) z pominięciem obowiązkowej nazwy środka spożywczego, niepodanie kraju pochodzenia lub podanie kraju pochodzenia innego niż faktyczny:

– w przypadku opakowanych środków spożywczych: braku oznaczeń w języku polskim (np. nazwy produktu, wykazu składników, daty ważności, warunków przechowywania) lub rozbieżności między danymi zawartymi na etykiecie w polskiej i obcojęzycznej wersji językowej (np. w zakresie wartości odżywczej, rodzaju lub ilości użytych składników), użycie nazwy produktu wprowadzającej w błąd co do rodzaju produktu, nieadekwatnej do składu zadeklarowanego na opakowaniu,

stosowanie podwójnego – sprzecznego nazewnictwa lub niepodanie nazwy rodzajowej produktu, podawanie nieprawdziwych informacji opisujących produkt, stosowanie sugestywnej szaty graficznej z wizerunkami składników i wyeksponowanymi napisami wskazującymi na rodzaj użytych surowców, których w rzeczywistości nie było w produkcie lub były w minimalnych ilościach, nieuprawniających do podkreślania ich w oznakowaniu, stosowanie komunikatów o charakterze oświadczeń żywieniowych lub zdrowotnych, niezgodnych z przepisami obowiązującymi w tym zakresie, niepodawanie ilościowej zawartości składnika występującego w nazwie produktu lub podkreślonego graficznie, nierzetelne podawanie informacji o wykazie składników, brak wyróżnienia składników alergennych w wykazie składników, podanie błędnego kraju pochodzenia w polskiej wersji językowej w przypadku produktów pochodzących z importu,

– w przypadku środków spożywczych objętych szczegółowymi wymaganiami brak lub podanie w sposób nieprawidłowy dodatkowych informacji wynikających z tych przepisów (np. brak informacji o klasie wagowej w przypadku jaj, metodzie chowu, obszarze połowu w przypadku produktów rybołówstwa, brak informacji o kraju lub miejscu pochodzenia środków spożywczych w szczególności mięsa oraz świeżych owoców i warzyw).

Ponadto w oznakowaniu środków spożywczych wytwarzanych metodami przemysłowymi z zastosowaniem licznych substancji dodatkowych – dozwolonych prawnie, bezzasadnie używano określeń produktów jako „wiejski”, „domowy”, „naturalny” czy „tradycyjny” itp., sugerujących wyjątkowe cechy oferowanego produktu, wyróżniające go od typowych produktów wytwarzanych masowo. W przypadku oferowania takiej żywności bez opakowań („luzem”) i bez podania w miejscu sprzedaży wykazu składników, konsument był praktycznie pozbawiony możliwości zweryfikowania informacji o „domowym” czy „tradycyjnym” charakterze produktu. Nieuprawnione, wprowadzające konsumentów w błąd nazwy i slogany reklamowe stosowali zarówno producenci żywności, jak i sprzedawcy detaliczni.

Na wysokie wskaźniki zakwestionowanych partii produktów pod względem oznakowania składały się również drobne uchybienia niewpływające na decyzje zakupowe konsumentów, np. nieprawidłowe słowne określenie przed wskazaną na etykiecie datą ważności, niepełne tłumaczenie informacji zawartych w oznakowaniu,

niezachowanie kolejności podawania składników w informacji o wartości odżywczej.

Kontrole produktów rolnictwa ekologicznego

W 2019 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrolę jakości i prawidłowości oznakowania produktów rolnictwa ekologicznego w 246 placówkach (10,3 proc. ogółu kontroli planowych). Kontrole te były prowadzone głównie w czwartym kwartale (162 placówki) w ramach planowej kontroli ukierunkowanej na produkty rolnictwa ekologicznego z krajów Unii Europejskiej i z krajów trzecich.

Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 104 placówkach, co stanowiło 42,3 proc. skontrolowanych (w 2018 r. - 37,6 proc. skontrolowanych).

Ogółem skontrolowano 1272 partie produktów ekologicznych (w 2018 r. – 1130 partii), z tego 192 partie poddano ocenie jakości głównie poprzez wykonanie badań laboratoryjnych (w 2018 r. – 178 partii) i 1115 partii oceniono pod względem oznakowania (w 2018 r. – 1034 partii). Skontrolowano: przetwory owocowe i warzywne, kawę i herbatę, soki, produkty zbożowe (makarony, kasze), mleko i przetwory mleczne, wyroby ciastkarskie, owoce i warzywa, ziarno i nasiona (nieprzetworzone) oraz inne grupy środków spożywczych.

Różnego rodzaju zastrzeżenia wniesiono do 288 partii, tj. 22,6 proc. (w 2018 r. – 21,7 proc.), w tym między innymi do: 18 partii w zakresie jakości, tj. 9,4 proc. (w 2018 r. – 7,9 proc.) oraz 248 partii w zakresie oznakowania, tj. 22,2 proc. (w 2018 r. – 15,7 proc.).

Do nieprawidłowości stwierdzonych w zakresie jakości produktów rolnictwa ekologicznego należały:

- niewłaściwe cechy organoleptyczne, np. w batonie orzechowym nieczysty, jełki smak i zapach; w soku z kiszanej kapusty nieczysty, nieswoisty, nieprzyjemny posmak i zapach, odbiegający od właściwego,
- niezgodne w stosunku do zadeklarowanej w wartości odżywczej na opakowaniu wartości parametrów zawartości soli, np. w soku z kiszanej kapusty oraz soku warzywnym stwierdzono odpowiednio: 1,88g/100g na deklarowane 0,13g/100g oraz 0,72 g/100g przy deklaracji 1,5 g/100g), cukrów, np. w kaszy jaglanej z warzywami oraz

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

soku wielowarzywnym stwierdzono odpowiednio 5,8 g przy deklaracji 9,6 g oraz 2,12 g przy deklaracji 5 g;

– niższą zawartość ekstraktu ogólnego, np. w konfiturze z truskawek stwierdzono 36,8% zamiast zgodnie z przepisami nie mniej niż 60%; w koncentracie pomidorowym stwierdzono 21,6% przy deklaracji producenta 28 ± 2 %.

W oznakowaniu zakwestionowanych produktów rolnictwa ekologicznego stwierdzono:

- nieprawidłowe oznaczenie miejsca wyprodukowania nieprzetworzonych produktów rolniczych;
- uwidocznienie informacji „Kraj pochodzenia Egipt” podczas gdy pod unijnym logo produkcji ekologicznej podano „Rolnictwo UE/spoza UE” (zamiast „Rolnictwo spoza UE”);
- uwidocznienie terminu „EKO”, przy warzywach luzem podczas gdy faktycznie zostały one wyprodukowane metodami konwencjonalnymi;
- błędne podanie w oznakowaniu numeru identyfikacyjnego polskiej jednostki certyfikującej;
- oznakowanie wprowadzające konsumentów w błąd co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego składu poprzez sugerowanie w nazwie jednoskładnikowego środka spożywczego, iż używany do produkcji surowiec – owoce granatów pochodzą z kontrolowanych upraw ekologicznych, przy jednoczesnym niezamieszczeniu na jego opakowaniu unijnego logo produkcji ekologicznej, numeru jednostki certyfikującej/kontrolnej oraz oznaczenia miejsca, w którym wyprodukowano surowce nieprzetworzone;
- zastosowanie na etykiecie produktu konwencjonalnego, w firmowym logo (umieszczonym na frontowej etykiecie, nad nazwą, w głównym polu widzenia) oraz w nazwie producenta wyrażenia „Bio”, które zarezerwowane jest wyłącznie dla produktów rolnictwa ekologicznego;
- brak podania nazwy i danych adresowych podmiotu odpowiedzialnego za informacje o produkcie.

Ponadto stwierdzano niewłaściwą prezentację nieekologicznych produktów w opakowaniach jednostkowych w miejscu ich sprzedaży, poprzez wyłożenie ich do

sprzedaży na regale oznakowanym „*Ekologiczne produkty*” w otoczeniu środków spożywczych pochodzenia ekologicznego.

Stwierdzone w zakresie oznakowania nieprawidłowości wynikały także z niespełnienia przepisów dotyczących znakowania środków spożywczych innych niż przepisy w zakresie rolnictwa ekologicznego. Należały do nich m.in.: brak informacji o zawartości netto; brak informacji o wartości odżywczej; brak wyróżnienia składników alergennych w wykazie składników; używanie w sposób nieuprawniony komunikatów o charakterze oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych; brak informacji w języku polskim lub nieprzetłumaczenie wszystkich informacji; uwidocznienie dobrowolnej informacji o treści „*Bez GMO*”, wprowadzającej konsumenta w błąd, poprzez przypisywanie środkom spożywczym ekologicznym, takim jak: *korzeń maca, musztarda sarepska, płatki żytnie z kakao i kefir naturalny* specjalnych właściwości, gdy w rzeczywistości, na mocy prawa żywnościowego, wszystkie produkty rolnictwa ekologicznego nie mogą zawierać organizmów genetycznie modyfikowanych; stosowanie w nazwach wyrobów niemlecznych określeń zarezerwowanych dla produktów mlecznych, takich jak: *mleczko, ser (np. Produkt wegański a la ser plastry bio, i Mleczko kokosowe kremowe Bio 20-22%)* lub w nazwach składników (np. *masło kakaowe jako składnik Ekologicznego kremu do smarowania z orzechów laskowych i kakao*).

Kontrole produktów z chronionymi oznaczeniami (ChNP, ChOG i GTS)

W 2019 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole produktów rolno-spożywczych ChNP/ChOG i GTS w 58 placówkach głównie w ramach planowej kontroli (43 placówki) realizowanej w czwartym kwartale 2019 r. wyłącznie w placówkach handlu detalicznego, w tym e-handlu.

Oceniono 253 partie z oznaczeniami ChNP/ChOG i GTS, w tym kontrolą w zakresie zgodności parametrów jakościowych z deklaracją/specyfikacją objęto 44 partie, a w zakresie prawidłowości oznakowania 247 partii.

Kontrole w obszarze produktów rolno-spożywczych ChNP/ChOG i GTS dały podstawy do zakwestionowania 44 partii, co stanowiło 17,4 proc. ogółem ocenianych partii. Podczas kontroli stwierdzono m.in.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- 7 partii o niewłaściwej jakości na 44 zbadane (15,9 proc. zbadanych w tym zakresie),
- 39 partii nieprawidłowo oznakowanych na 247 ocenionych w tym zakresie (15,8 proc. ocenianych w zakresie oznakowania).

Planowa kontrola została przeprowadzona w IV kwartale 2019 w 43 palcówkach, w tym w: 40 sklepach należących do sieci handlowych i 2 innych sklepach. Obejmowała ona swoim zakresem produkty rolno-spożywcze sklasyfikowane w bazie „DOOR” jako:

- klasa 1.3. Sery – 124 partie,
- klasa 1.2. Produkty wytworzone na bazie mięsa (podgotowanego, solonego, wędzonego) – 66 partii,
- klasa 2.4. Chleb, ciasto, ciastka, wyroby cukiernicze, herbatniki i inne wyroby piekarskie – 12 partii,
- klasa 1.5. Oleje i tłuszcze (np. oliwa z oliwek) - 3 partie,
- klasa 2.3. Wyroby cukiernicze, chleb, ciasto, ciastka, herbatniki i inne wyroby piekarskie - 1 partia,
- klasa 1.8. Inne produkty wymienione w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (np. ocet balsamiczny) - 12 partii.

Ocenie poddano ogółem 220 partii produktów rolno-spożywczych ChNP/ChOG i GTS, w tym:

- 115 partii z oznaczeniami ChNP,
- 78 partii z oznaczeniami ChOG,
- 25 partii z oznaczeniami GTS,
- 2 partie produktów zawierających informację „Produkt górski”

Różnego rodzaju zastrzeżenia wniesiono do 23 partii (10,4 proc. ogółem ocenianych partii), w tym do:

- 6 partii na 40 zbadane z uwagi na niewłaściwą jakość (15 proc. zbadanych w tym zakresie),
- 17 partii z uwagi na nieprawidłowe oznakowanie (7,7 proc. ogółem ocenianych partii).

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Do nieprawidłowości stwierdzonych w zakresie jakości należało:

- 1) produkty z oznaczeniami ChNP – zakwestionowano 4 partie:
 - Szynka Prosciutto di Parma (1 partia) – wyższa zawartość tłuszczu w stosunku do zadeklarowanej na opakowaniu (wartość odżywcza),
 - Szynka Prosciutto di Parma (1 partia) – niższa zawartość wody w porównaniu do wymagań określonych w specyfikacji,
 - Ser Roquefort (1 partia) – niewłaściwe cechy organoleptyczne, tj. struktura mięszu niejednolita, od dobrze związanej przy brzegach do mazistej w środkowej części z obecnością wycieku, podczas gdy zgodnie ze specyfikacją, miąższ sera winien być tłusty i dobrze związany,
 - Ser Feta (1 partia) – niższa zawartość soli w porównaniu do wymagań określonych na opakowaniu (wartość odżywcza),
- 2) produkty z oznaczeniami ChOG – zakwestionowano 1 partię:

Ciastka Cantucci Toscani – niższa zawartość tłuszczu w porównaniu do wymagań określonych na opakowaniu (wartość odżywcza),
- 3) produkty z oznaczeniami GTS – zakwestionowano 1 partię:
 - Szynka Serrano – wyższa zawartość tłuszczu oraz niższa zawartości białka i soli w stosunku do zadeklarowanej na opakowaniu (wartość odżywcza).

Do nieprawidłowości stwierdzonych w zakresie oznakowania należało:

- 1) produkty z oznaczeniami ChNP - zakwestionowano 4 partie:
 - Szynka Prosciutto di Parma (2 partie) - brak wskazania warunków przechowywania po otwarciu opakowania (jeden przypadek), brak wskazania miejsca oraz określenia poprzedzającego datę minimalnej trwałości (jeden przypadek);
 - Ser Feta (1 partia) – oznakowanie sugerujące obecność składnika alergennego (tj. „bakterie fermentacji mlekowej” wyróżniono w składzie jako alergen);
 - Ser Gorgonzola (1 partia) – brak informacji, że „skórka nie nadaje się do spożycia”;
- 2) produkty z oznaczeniami ChOG – zakwestionowano 11 partii:
 - Kołacz Śląski (5 partii) – wykazanie w składzie produktu tłuszczu zwierzęcego, podczas gdy zgodnie ze specyfikacją, do produkcji wyrobu winno być użyte masło

- (cztery przypadki), użycie nazwy „Kołacz ze śliwkami” i oznaczenia ChOG dla produktu konwencjonalnego bez wymaganego certyfikatu (jeden przypadek);
- Rogal Świętomarciński (3 partie) – niepodanie w miejscu sprzedaży na wywieszce dotyczącej danego produktu lub w inny sposób, w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentom, pełnego wykazu składników i alergenów (trzy przypadki) lub podanie niewłaściwej nazwy producenta (jeden przypadek);
 - Szynka Szwarcwaldzka (1 partia) – brak pełnego opisu warunków przechowywania produktu po otwarciu opakowania;
 - Ser Danablu Danish Blue Cheese (1 partia) – brak podania w języku polskim kraju pochodzenia, użycie w nazwie lub opisie produktu skrótu „50 %” lub „50 % f.i.d.m.” bez jego objaśnienia, podanie dwóch dat pod informacją „najlepiej spożyć przed”, bez wskazania w języku polskim, która z nich jest datą minimalnej trwałości, brak podania nazwy i adresu podmiotu odpowiedzialnego za informacje o produkcie, a także warunków przechowywania;
 - Ser Dziugas (1 partia) - brak podania nazwy i adresu podmiotu odpowiedzialnego za informacje o produkcie, a także komunikatu „Referencyjna wartość spożycia dla przeciętnej osoby dorosłej (8400 kj/2000 kcal)”;
- 3) produkty z oznaczeniami GTS – zakwestionowano 2 partie:
- Szynka Serrano – brak niektórych oznaczeń w języku polskim (jeden przypadek),
 - brak wskazania określenia poprzedzającego termin ważności (jeden przypadek).

Aktualność terminów przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości

Podczas kontroli sprawdzono aktualność terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości 101 857 partii środków spożywczych, stwierdzając przeterminowanie w przypadku 10 866 partii, tj. 10,7 proc. ocenionych (w 2018 r. – 14,3 proc.). Na zakwestionowane partie niejednokrotnie składały się pojedyncze sztuki produktów, co oznacza, że wskaźniki odnoszące się do liczby sztuk zakwestionowanych w liczbie sztuk zbadanych byłyby zdecydowanie niższe.

Najczęściej przeterminowane towary znajdowano w grupach: wyrobów cukierniczych oferowanych luzem (31,2 proc.), orzechów, produktów z orzechów i przekąsek typu chipsy i paluszki (24,4 proc.), zup, bulionów i sosów (23,1 proc.), napojów alkoholowych (22,8 proc.), koncentratów spożywczych (16,3 proc.), ziół i

przypraw (13 proc.), mrożonek (12,7 proc.), pieczywa i wyrobów piekarskich (12,5 proc.), olejów i tłuszczów jadalnych (9,6 proc.), w tym głównie margaryn (18 proc.).

Najwięcej tego rodzaju nieprawidłowości ujawniono w sklepach nienależących do dużych sieci handlowych, gdzie zakwestionowano 12,2 proc. partii (w 2018 r. – 16,2 proc.). Wskaźnik zakwestionowanych produktów, z uwagi na przeterminowanie na pozostałych szczeblach obrotu detalicznego kształtował się następująco: w placówkach zlokalizowanych na targowiskach zakwestionowano 8 proc. partii, w placówkach gastronomicznych 7 proc., w sklepach wielkopowierzchniowych 4,6 proc., natomiast w placówkach sprzedaży na odległość nie stwierdzono towarów przeterminowanych.

Kontrola przestrzegania zasad dotyczących identyfikacji dostaw żywności

We wszystkich kontrolowanych placówkach handlowych dokonano identyfikacji przedsiębiorcy i sprawdzono zgodność zakresu i rodzaju prowadzonej działalności ze zgłoszeniem do odpowiednich organów, nie stwierdzając poza pojedynczymi przypadkami naruszeń w zakresie prawa żywnościowego. Sprawdzone również przestrzeganie zasady identyfikowalności produktu „krok wstecz i krok do przodu”, to jest możliwości śledzenia prowadzonych oraz odsprzedawanych towarów (z wyjątkiem sprzedaży konsumentom finalnym). Ogółem w tym zakresie sprawdzono dowody dostaw/sprzedaży dla 25 762 partii towarów kwestionując 238 partii, tj. 0,9 proc. z nich (w 2018 r. również 0,9 proc.).

Działania w celu zapewnienia skuteczności przestrzegania prawa żywnościowego

W 2019 r. w związku z licznymi skargami od organizacji producentów rolnych oraz konsumentów zostały w sposób zdecydowany wzmożone kontrole w zakresie oznakowania krajem pochodzenia pod kątem wykrywania oszustw dotyczących informacji na temat polskiego pochodzenia oferowanych w marketach produktów. Poza kontrolami planowymi w większości tematów ukierunkowanych na to zagadnienie Prezes UOKiK zlecił szereg kontroli doraźnych w zakresie rzetelności znakowania krajem pochodzenia, w tym w szczególności krajem Polska świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków, głównie w zagranicznych sieciach handlowych.

Kontynuowano kontrole produktów objętych szczegółowymi wymaganiami

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

prawa unijnego oraz grup produktów, w których w poprzednich latach stwierdzano istotne nieprawidłowości, m.in.:

- produktów objętych unijnymi systemami jakości i kontroli (produkty z chronionymi oznaczeniami: ChOG, ChNP i GTS; produktów rolnictwa ekologicznego; oliwy z oliwek),
- produktów pochodzenia zwierzęcego (produktów mięsnych, rybnych, mlecznych),
- kontrole produktów i usług gastronomicznych świadczonych przez firmy cateringowe dla szpitali, sanatoriów, domów dziecka, domów opieki społecznej i innych instytucji finansowanych ze środków publicznych,
- kontrole usług gastronomicznych świadczonych głównie sezonowo w miejscowościach letniego wypoczynku oraz trasach dojazdowych do tych miejscowości w tym na stacjach paliw, dworcach dalekobieżnej komunikacji.

Badania w większości realizowanych kontroli były ukierunkowane na egzekwowanie obowiązku przestrzegania przez podmioty działające na rynku żywności wspólnotowych wymagań w zakresie jakości handlowej, w tym przepisów rozporządzenia (UE) nr 1169/2011²⁴ oraz na ujawnianie zafałszowań środków spożywczych.

Szczególną uwagę poświęcono sprawdzeniu prawidłowości znakowania i prezentacji środków spożywczych bez opakowań w miejscu ich sprzedaży konsumentom, w tym pod kątem podawania informacji o składnikach alergennych i kraju pochodzenia w przypadku świeżych owoców i warzyw. Stale prowadzone były także kontrole produktów, których celem było ujawnianie zafałszowanej żywności, np. wyrobów mięsnych zafałszowanych innymi gatunkami mięsa niż deklarowane w oznakowaniu (m.in. zafałszowania cielęciny mięsem wieprzowym), a także ryb i produktów rybnych, głównie w kontekście identyfikacji gatunkowej i zgodności z deklaracją masy netto ryb

²⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. U. UE L 304 z 22.11.2011 s. 18 z późn. zm.).

mrożonych w glazurze. Duży nacisk położono na kontrolę w gastronomii ze względu na licznie ujawniane w poprzednich kontrolach podmioty gatunkowe surowców używanych do produkcji oraz naruszanie przepisów o ochronie oznaczeń i o rolnictwie ekologicznym, a także niepodawanie informacji o składnikach alergicznych. Podczas większości kontroli oznakowania weryfikowano dobrowolne informacje o charakterystyce żywieniowej oferowanych produktów w zakresie podstawowych parametrów takich, jak: zawartość tłuszczu, węglowodanów i białka.

Istotnym elementem działań było informowanie konsumentów o wynikach kontroli podjętych przez Inspekcję Handlową poprzez publikowanie zbiorczych informacji, wraz z praktycznymi wskazówkami dla konsumentów o tym, jak dokonywać wyboru produktów, aby nie zostać wprowadzonym w błąd przy zakupie, a także upublicznianie decyzji administracyjnych, którymi wymierzono przedsiębiorcom kary finansowe z tytułu wprowadzenia do obrotu środków spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej w tym zafałszowanych.

Działania podjęte w odniesieniu do przedsiębiorców, u których stwierdzono nieprawidłowości

W 2019 r. w odniesieniu do przedsiębiorców, u których stwierdzono nieprawidłowości organy IH wydały m.in.:

- 288 decyzji wstrzymujących od obrotu wszystkie partie produktów niewiadomego pochodzenia, nieoznakowane lub oznakowane w sposób rażąco naruszający przepisy, a także wszystkie partie produktów przeterminowanych, zafałszowanych, wykazujących cechy nieświeżości lub zepsucia (w 2018 r. – 390 decyzji);
- 1 383 decyzje, na podstawie których przedsiębiorcom wprowadzającym do obrotu środki spożywcze o niewłaściwej jakości handlowej (w tym zafałszowane) wymierzono kary pieniężne w łącznej wysokości 1 254,1 tys. zł (w 2018 r. – 1 277 decyzji na kwotę 1 094 tys. zł);
- 219 decyzji, na podstawie których wymierzono kary pieniężne w łącznej wysokości 165,3 tys. zł z tytułu wprowadzenia do obrotu świeżych owoców i warzyw o niewłaściwej jakości handlowej bądź nieprzestrzegania unijnych przepisów regulujących ten sektor (w związku z tym, że kary w 2019 r. nakładano w oparciu o nowy przepis

ustanowiony w ustawie o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu²⁵ nie ma danych za 2018 r.);

- 3 decyzje wymierzające kary pieniężne w wysokości 5,5 tys. zł z tytułu nieprzestrzegania przepisów o rolnictwie ekologicznym i ochronie oznaczeń jako ChNP, ChOG lub GTS (w 2018 r. – 2 decyzje na kwotę 1,0 tys. zł);
- 324 decyzje obciążające ich kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych w łącznej wysokości 374,6 tys. zł (w 2018 r. wydano 276 decyzji, łącznej wysokości 268,1 tys. zł).

Ponadto skierowano:

- 62 wnioski o ukaranie do sądów (w 2018 r. – 142);
- 4 powiadomienia do organów ścigania (w 2018 r. – 7);

oraz nałożono 1 567 mandatów karnych wymierzając grzywny w łącznej wysokości 296,1 tys. zł (w 2018 r. – 1 969 mandatów w łącznej wysokości 359,7 tys. zł)

Specjalne inicjatywy w zakresie kontroli

W swoich działaniach Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z innymi organami urzędowej kontroli żywności, przede wszystkim z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHAR-S) przez wzajemne informowanie się o wynikach kontroli i podejmowanie wspólnych działań w celu eliminowania z obrotu zafałszowanych produktów, a także z organami nadzoru sanitarnego i weterynaryjnego. I tak, przekazano:

- 557 spraw do właściwych terenowo organów IJHAR-S (w 2018 r. – 651), w celu ewentualnego podjęcia kontroli u producentów w zakresie jakości handlowej,

²⁵ *ustawa z 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz.U. z 2019 r., poz. 935) (w art. 40a wprowadzono przepisy upoważniające do nakładania kar pieniężnych na podmioty nie przestrzegające norm handlowych w tym sektorze. Przepisy te zastąpiły dotychczasowe kary wymierzone w oparciu o przepisy o wykroczeniach).*

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

– 803 sprawy do Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej (w 2018 r. – 966), w celu ewentualnego podjęcia działań w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Rozdział 3.

Audyty przeprowadzane zgodnie z art. 4 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 882/2004

3.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA

Inspekcja Weterynarii podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z *Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie*. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie audytów prowadzonych zgodnie z art. 6 rozporządzenia 2017/625.

3.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

Państwowa Inspekcja Sanitarna podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z *Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie*. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie audytów prowadzonych zgodnie z art. 6 rozporządzenia 2017/625.

3.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z *Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie*. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie audytów prowadzonych zgodnie z art. 6 rozporządzenia 2017/625.

3.4. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

W IJHARS od 2005 roku funkcjonuje certyfikowany system zarządzania jakością oparty na wymaganiach międzynarodowej normy ISO 9001 obejmujący następujący zakres *„Nadzór nad jakością handlową artykułów rolno- spożywczych i środków produkcji, w tym wywozonych i sprowadzanych z zagranicy oraz wykonywanie zadań wynikających z polityki rolnej państwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym w IJHARS.”*. System zarządzania jakością w 2019 roku po raz kolejny był przedmiotem audytu niezależnej jednostki certyfikującej z wynikiem pozytywnym.

W Inspekcji JHARS obowiązuje zatwierdzony przez Głównego Inspektora JHARS, *Program krzyżowych audytów wewnętrznych dla IJHARS na lata 2019-2023*. W roku 2019 przeprowadzono 4 krzyżowe audyty wewnętrzne. Były one realizowane przez powołanych przez Głównego Inspektora JHARS pracowników Inspekcji, zgodnie z procedurą „Audyty wewnętrzne”. Krzyżowe audyty wewnętrzne mają na celu:

- ocenę skuteczności procesu,
- ocenę skuteczności systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym oraz zarządzania ryzykiem w zakresie audytowanego procesu,
- potwierdzenie czy kontrole urzędowe odnoszące się do prawa żywnościowego w zakresie jakości handlowej artykułów rolno- spożywczych, zgodnie z

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Rozporządzeniem WE 882/2004 / Rozporządzenie PEiR (UE) 2017/625, są skutecznie wykonywane oraz odpowiednie dla osiągnięcia celów znajdujących się w obowiązujących przepisach prawnych.

W 2019 r. przeprowadzono krzyżowe audyty wewnętrzne następujących procesów:

- Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obszarze jakości handlowej mięsa i przetworów mięsnych.
- Zwolnienie z obowiązku znakowania jaj kierowanych do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji.
- Ocena na wniosek przedsiębiorcy.
- Zakupy.

Każdy raport z krzyżowego audytu wewnętrznego jest przedstawiany Głównemu Inspektorowi JHARS. Raport jest podstawą do podejmowania działań doskonalących dla procesów w poszczególnych komórkach organizacyjnych jak i w całej Inspekcji.

Wyniki audytów potwierdzają, że pracownicy Inspekcji JHARS kierują się jednolitymi i jasnymi zasadami prowadzenia i dokumentowania kontroli urzędowych. Zapewniona jest również poufność związana z informacjami uzyskanymi w trakcie kontroli i jej wyniki. Procedury oraz instrukcje są systematycznie uaktualniane i nadzorowane, a pracownicy mają dostęp do ich aktualnych wydań. Audyty wskazują, że pracownicy prowadzący kontrole w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, oceny na wniosek, zwolnienie z obowiązku znakowania jaj kierowanych do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji oraz realizujący proces zakupów posiadają stosowne kompetencje. Zapewnione jest również zachowanie procedur dotyczących sprawozdawczości z realizowanych przez Inspekcję zadań.

Audytorzy wskazują na potrzebę prowadzenia dalszej stałej pracy w zakresie jednolitego postępowania inspektorów oraz tworzenia prostych i jasnych procedur postępowania, które służą doskonaleniu prowadzenia kontroli urzędowych.

Wyniki krzyżowych audytów wewnętrznych potwierdzają, że kontrole urzędowe realizowane przez IJHARS, odnoszące się do prawa żywnościowego w zakresie jakości handlowej artykułów rolno- spożywczych, zgodnie z Rozporządzeniem WE 882/2004/ Rozporządzenie PEiR (UE) 2017/625, skutecznie wykonywane oraz odpowiednie dla osiągnięcia celów znajdujących się w obowiązujących przepisach prawnych.

W Inspekcji dodatkowo odbywają się również audyty wewnętrzne, które realizowane są w cyklu rocznym w poszczególnych Wojewódzkich Inspektoratach JHARS oraz w Głównym Inspektoracie JHARS. Częstotliwość wewnętrznych audytów i ich główna tematyka są ustalane indywidualnie z uwzględnieniem wyników poprzednich audytów, statusu i ważności poszczególnych procesów, obszarów działań przy realizacji celów i poszczególnych zadań.

Celem audytów jest:

- ocena skuteczności poszczególnych procesów oraz
- ocena czy przebiegają one zgodnie z wymaganiami własnymi i zewnętrznymi w tym z przepisami prawa krajowego i Unii Europejskiej a także
- ocena skuteczności systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym oraz zarządzania ryzykiem w zakresie audytowanego procesu.

W 2019 roku w Wojewódzkich Inspektoratach JHARS wykonano łącznie 63 audyty wewnętrzne. W Głównym Inspektoracie JHARS przeprowadzono 13 audytów wewnętrznych. Wyniki tych audytów wskazują na skuteczną realizację procesów funkcjonujących w Inspekcji JHARS, także w aspekcie przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnymi zarządzania ryzykiem. Audytorzy pozytywnie oceniają przebieg audytowanych procesów pod kątem zgodności z wymaganiami własnymi i zewnętrznymi. Ewentualne uwagi czy spostrzeżenia podnoszone podczas audytów wewnętrznych są podstawą do podejmowania działań doskonalących.

Audyty są realizowane zgodnie z wymaganiami procedury „Audyty wewnętrzne”.

3.5. INSPEKCJA HANDLOWA

Realizacja zadań wykonywanych w 2019 r. przez organy IH podlegała bieżącej kontroli sprawowanej przez Prezesa UOKiK, na podstawie przedkładanych Prezesowi UOKiK okresowych informacji z kontroli planowych lub zleconych przez Prezesa oraz sprawozdań rocznych z działalności wojewódzkich inspektoratów IH. Informacje takie zostały przedłożone ze wszystkich zrealizowanych tematów kontroli (planowych i zleconych), przedstawione też zostały roczne sprawozdania z działalności każdego z wojewódzkich inspektoratów IH.

Niezależnie od powyższego w 2019 roku w laboratoriach UOKiK badających żywność przeprowadzono łącznie 47 audytów wewnętrznych (7 w Laboratorium w

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Katowicach, 10 w Laboratorium w Kielcach, 9 w Laboratorium w Olsztynie, 13 w Laboratorium w Poznaniu, 8 w Laboratorium w Warszawie).

Rozdział 4.

Działania mające na celu zapewnienie skutecznego działania służb kontroli urzędowych

4.1. DZIAŁANIA SZKOLENIOWE

4.1.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA (IW)

Inspekcja Weterynarii podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z *Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie*. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie działań szkoleniowych, stosowne informacje znajdują się w poszczególnych jednostkach.

4.1.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

Państwowa Inspekcja Sanitarna podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z *Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie*. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie działań szkoleniowych, stosowne informacje znajdują się w poszczególnych jednostkach. Działania szkoleniowe

koordynowane są zarówno na poziomie centralnym w celu zapewnienia dostępu do szkoleń pracowników wszystkich szczebli Państwowej Inspekcji Sanitarnej tj. z poziomu centralnego, regionalnego i lokalnego jak i na poziomie wojewódzkim.

4.1.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie działań szkoleniowych

4.1.4. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

IJHARS zapewnia swoim pracownikom możliwość stałego doskonalenia i doskonalenia zawodowego prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki, a także wojewódzkie inspektoraty JHARS. Ogółem w 2019 r. umożliwiono 548 pracownikom IJHARS, tj. 86,9% zatrudnionych udział w 254 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- 5 szkoleń centralnych (12 miejsc szkoleniowych) dotyczące: zarządzania w administracji publicznej oraz zamówień publicznych,
- 112 szkoleń powszechnych (1 287 miejsc szkoleniowych) obejmujących takie zagadnienia jak: kadry i finanse (rachunkowość, księgowość, finanse publiczne, bankowość elektroniczna, kadry i płace, świadczenia socjalne, ubezpieczenia

społeczne, kontrola zarządcza w administracji publicznej, prawo pracy, egzekucja i windykacja), audyt i kontrola, stosowanie prawa (zamówienia publiczne, postępowanie administracyjne i egzekucyjne, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym), zarządzanie zasobami ludzkimi (standardy i procedury zarządzania zasobami ludzkimi w administracji, zarządzanie zespołem, działania antymobbingowe), rozwój interpersonalny (efektywność zawodowa, praca w stresie) oraz prowadzenie czynności kancelaryjnych w jednostkach administracji publicznej, obieg, gromadzenie i archiwizacja dokumentów, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, podstawy BHP, e-administracja (e-PUAP, e-dokument), BIP i udostępnienie informacji publicznej, ochrona danych osobowych, zadania obronne, informatyczne, w tym bezpieczeństwo teleinformatyczne,

- 137 szkoleń specjalistycznych (945 miejsc szkoleniowych) służących pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy z zakresu prawa żywnościowego i technologii produkcji żywności, ujednoczeniu zasad przeprowadzania i dokumentowania kontroli, metodyki badań laboratoryjnych; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie: kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym oznakowania produktów, stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 925/2017 oraz metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad klasyfikacją tusz w systemie EUROP, systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, kontroli produktów ekologicznych, a w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi nowoczesnego sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Pracownicy GIJHARS wzięli również udział w 14 szkoleniach zagranicznych, w tym w 11 szkoleniach, w ramach projektu szkoleniowego Komisji Europejskiej „Better Training for Safer Food” (BTSF). Pracownik GIJHARS uczestniczył jako ekspert w cyklu szkoleń, w ramach wyżej wymienionego projektu, w zakresie stosowania systemu TRACES, służącego do wystawiania i potwierdzania świadectw kontroli na produkty ekologiczne importowane z państw trzecich.

Ponadto, 29 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje w ramach służby przygotowawczej w Służbie Cywilnej.

Nauka języka angielskiego prowadzona była na zajęciach organizowanych przez IJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2019 r. w zajęciach tych uczestniczyło 105 osób.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w krajowych i zagranicznych konferencjach, seminariach i targach.

W 2019 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 56 konferencjach, 13 targach i 10 seminariach na terenie Polski.

Do ważnych wydarzeń sprzyjających rozpowszechnianiu wiedzy w 2019 roku zaliczyć należy:

- polsko-czeski projekt „Bezpieczeństwo i jakość żywności po obu stronach granicy”, który miał na celu nawiązanie kontaktów oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy inspektorami w regionie transgranicznym Czech i Polski oraz zapoznanie się z podejściem do działań kontrolnych partnera; w projekcie wzięli udział przedstawiciele IJHARS i Czeskiej Inspekcji ds. Rolnictwa i Kontroli Żywności - CAFIA,
- projekt „Single Window w obrocie towarowym z zagranicą” mający na celu zapewnienie pełnej elektronicznej wymiany informacji, danych i dokumentów pomiędzy KAS, Klientami oraz Partnerami w procesie obsługi obrotu towarowego z krajami trzecimi; przedstawiciele GIJHARS biorą udział w pracach nad wdrożeniem przedmiotowego projektu, w zakresie kontroli granicznych artykułów rolno-spożywczych, w tym świeżych owoców i warzyw objętych wymaganiami norm handlowych UE,
- podsumowanie V edycji Konkursu Pszczelarz Roku oraz konferencja „Środowisko-Zapylenie-Jakość Miodu”; patronat Min. Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Głównego Inspektora JHARS,
- Misję Kontrolną (poprzednia odbyła się w Polsce w 2010 r.), którą przeprowadził w Polsce Unijny Komitet Kontrolny (przedstawiciele Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi Komisji Europejskiej oraz eksperci krajowi z krajów UE); w misji udział wzięli przedstawiciele GIJHARS oraz inspektorzy z WIJHARS w Poznaniu,

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- posiedzenie Komitetu ds. Produkcji Ekologicznej, który jest ciałem doradczym Komisji Europejskiej; podczas obrad omawiane były kwestie dotyczące zmian przepisów prawa w zakresie rolnictwa ekologicznego w Unii Europejskiej oraz planowanie kierunków rozwoju systemu,
- cykl szkoleń *Better Training for Safer Food Training* (BTSF) w zakresie stosowania systemu TRACES (służącego do wystawiania i potwierdzania świadectw kontroli na produkty ekologiczne importowane z państw trzecich); pracownik GIJHARS uczestniczył w szkoleniach jako ekspert.

Szkolenia organizowane przez komórki organizacyjne GIJHARS dla pracowników IJHARS

Tabela 39 Zestawienie szkoleń organizowanych przez Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Organizator szkolenia	Temat szkolenia	Liczba szkoleń	Liczba uczestników
Szkolenia organizowane przez Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych			
Biuro Kontroli Jakości Handlowej	„Nowe przepisy na rynku wina i napojów spirytusowych”	1	47 (39 z WIJHARS)
	Zasady przeprowadzania kontroli klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP.	3	35 (34 z WIJHARS)
	Zasady przeprowadzania kontroli klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP.	1	29 (28 z WIJHARS)
Biuro Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych	Szkolenie z zakresu produktów posiadających oznaczenie ChNP, ChOG, GTS (szkolenie organizowane wspólnie z MRiRW)	1	32 (ok. 30 z WIJHARS)
	Szkolenie z zakresu rolnictwa ekologicznego (szkolenie organizowane wspólnie CDR - oddz. w Radomiu)	1	39 (ok. 30 z WIJHARS)
Samodzielne stanowisko ds. systemu zarządzania jakością	Doskonalenie umiejętności pełnomocników ds. SZJ z WIJHARS w zakresie zarządzania jakością, w szczególności w identyfikowaniu niezgodności i podejmowaniu działań korygujących i doskonalących w oparciu o wymagania normy ISO 9001:2015	1	17 z WIJHARS
	Szkolenie doskonalące dla krzyżowych audytorów wewnętrznych w oparciu o wymagania normy ISO 9001:2015	1	12 z WIJHARS
	Etyka, przeciwdziałanie korupcji i konfliktowi interesów	1	15 z WIJHARS
Biuro Kadr i Szkoleń	Etyka, przeciwdziałanie korupcji i konfliktowi interesów.	2	30 z WIJHARS

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Tabela 40 Zestawienie szkoleń organizowanych przez wojewódzkie inspektoraty JHARS

Organizator szkolenia	Temat szkolenia	Liczba szkoleń	Liczba uczestników
Szkolenia branżowe organizowane przez Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych dla pracowników WIJHARS i innych podmiotów			
WIJHARS Bydgoszcz	Spotkania powiatowe pn. „Razem dla Kujaw i Pomorza” (przybliżanie zakresu, zasad działania i obowiązków inspekcji)	-	rolnicy, mieszkańcy wsi
	Wymagania weterynaryjne i jakościowe dla produkcji mięsa	-	9 (studenci UTP)
	Jak konsument powinien czytać etykietę w odniesieniu do przepisów prawa	-	konsumenci
	Znakowanie żywności	-	Pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej
WIJHARS Kraków	Jakość handlowa, w tym znakowanie świeżych owoców i warzyw konwencjonalnych i ekologicznych	-	8 (Firma-Net Profit)
WIJHARS Opole	Szkolenie dla kandydatów na rzeczoznawców w zakresie pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych	-	28 (kandydaci z 11 przedsiębiorstw handlu i przetwórstwa zbóż i nasion roślin oleistych), oraz 2 (WIJHARS)
WIJHARS Warszawa	Kontrola i postępowanie administracyjne w obrocie zagranicznym	-	10 (WIJHARS)
	Stały dyżur	-	3 (WIJHARS)
WIJHARS Zielona Góra	Nowe przepisy na rynku wina i napojów spirytusowych	-	8 (GIJHARS), 38 (WIJHARS),

4.1.5. INSPEKCJA HANDLOWA

Pracownicy WIIH uczestniczyli indywidualnie w szkoleniach organizowanych lokalnie przez WIIH oraz w szkoleniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne.

Pracownicy laboratoriów UOKiK badających żywność w 2019 r. uczestniczyli w wielu szkoleniach teoretycznych i warsztatach dotyczących zmian w systemie zarządzania spowodowanych publikacją nowego wydania normy PN-EN ISO/IEC 17025. Pozostałe szkolenia dotyczyły metod analitycznych (spektrometria mas (GC-MS); analizy pyłkowej miodów dla zaawansowanych; analizy wielopierwiastkowej, spektroskopii molekularnej techniki przygotowania próbek; walidacji metod chromatograficznych; źródeł błędów i analizy ryzyk w metodach spektrofotometrycznych na przykładzie oznaczania żelaza, chloru i azotynów w wodzie), zagadnień związanych z jakością i bezpieczeństwem żywności (Food-Fraud - zafałszowania żywności; zawartość mięsa w produktach mięsnych - różne aspekty; substancje dodatkowe, aromaty i enzymy; warsztaty alergenowe; kontrola chronionych oznaczeń geograficznych w sektorze wina), a także obsługi wykorzystywanych programów komputerowych. Pracownicy laboratoriów uczestniczyli również w wielu spotkaniach branżowych będących okazją do pogłębienia wiedzy i wymiany doświadczeń

4.2. ZMIANY W ORGANIZACJI LUB ZARZĄDZIE URZĘDÓW WŁAŚCIWYCH

4.2.1. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO- SPOŻYWCZYCH

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno- Spożywczych dąży do doskonalenia jakości realizowanych ustawowo zadań, poprzez doskonalenie procesów w niej funkcjonujących. W związku z powyższym Inspekcja wdrożyła system zarządzania jakością, oparty na wymaganiach międzynarodowej normy ISO 9001, który został certyfikowany w 2005 roku i jest stale utrzymywany. Zakres certyfikacji jest następujący: *„Nadzór nad jakością handlową artykułów rolno- spożywczych i środków produkcji, w tym wywożonych i sprowadzanych z zagranicy oraz wykonywanie zadań wynikających z polityki rolnej państwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym w IJHARS.”*. System

zarządzania jakością w Inspekcji w 2019 roku został poddany kolejnemu audytowi nadzoru przez niezależną jednostkę certyfikującą na zgodność z wymaganiami normy ISO 9001:2015.

4.3. NOWE USTAWODAWSTWO

4.3.1. INSPEKCJA HANDLOWA

Departament Inspekcji Handlowej UOKiK uczestniczył w pracach nad ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. *o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia efektywności prowadzonych działań w zakresie niektórych rynków rolnych* (Dz.U. poz. 1633), którą wprowadzono zmiany do:

1. ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2164) – wprowadzono m.in. zmiany do art. 7 polegające na nałożeniu na wszystkie podmioty wprowadzające środki spożywcze do obrotu (w tym podmioty zajmujące się handlem detalicznym) obowiązku posiadania wymaganych informacji, w tym także o kraju pochodzenia dla produktów oferowanych luzem. Znowelizowano także art. 40a tej ustawy, w którym ustanowiono sankcje za nieprzestrzeganie nowych wymagań,
2. ustawy z 19 grudnia 2003 r. *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu* (Dz.U. z 2018 r. [poz. 1131](#) i [1633](#)) w art. 40a wprowadzono przepisy upoważniające do nakładania kar pieniężnych na podmioty nie przestrzegające norm handlowych w tym sektorze. Przepisy te zastąpiły dotychczasowe kary wymierzane w oparciu o przepisy o wykroczeniach.

Ponadto w celu podniesienia ochrony niektórych rynków Departament Inspekcji Handlowej uczestniczył również w opracowaniu projektów zmian do:

1. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 października 2003 r. *w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej ziemniaków* (Dz.U. z 2003 r. Nr 194, poz. 1900) – doprecyzowano definicję ziemniaka młodego/wczesnego,

2. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 25 kwietnia 2016 r. w sprawie sposobów oznakowania bulw ziemniaków innych niż sadzeniaki (Dz. U. z 2016 r., poz. 631),
3. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz. U. z 2015 r., poz. 29 z późn. zm.) – przygotowany został przepis wprowadzający obowiązek podawania konsumentom informacji o państwie pochodzenia ziemniaków w miejscu ich sprzedaży.

Procedury kontrolne były aktualizowane na bieżąco w programach kontroli opracowywanych do każdego tematu kontroli planowych.

4.4. KONTROLE WEWNĘTRZNE

4.4.1. INSPEKCJA WETERYNARYJNA

Inspekcja Weterynarii podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z *Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie*. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie kontroli wewnętrznych, stosowne informacje znajdują się w poszczególnych jednostkach.

4.4.2. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

Państwowa Inspekcja Sanitarna podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z *Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r.*

ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga przekazywania informacji w zakresie kontroli wewnętrznych, stosowne informacje znajdują się w poszczególnych jednostkach. Podobnie jak w latach poprzednich Główny Inspektorat Sanitarny – kontrolował działalność wybranych Wojewódzkich, Powiatowych i Granicznych Stacji Sanitarno – Epidemiologicznych zgodnie z „Planem zasadniczych zamierzeń Głównego Inspektoratu Sanitarnego”, w którym uwzględniane są m.in. kontrole w jednostkach Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizowane przez poszczególne departamenty merytoryczne GIS, w tym Departament Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia. Również Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne planują i przeprowadzają corocznie kontrole kompleksowe i problemowe w Powiatowych Stacjach Sanitarno-Epidemiologicznych. Po zakończonej kontroli sporządzano i przekazywano do jednostki kontrolowanej wystąpienie pokontrolne zawierające ocenę faktów stwierdzonych podczas kontroli oraz wnioski i ewentualne zalecenia pokontrolne - mające na celu wyeliminowanie uchybień i nieprawidłowości.

4.4.3. PAŃSTWOWA INSPEKCJA OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa podjęła decyzję raportowania MANCP za 2019 r. zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2019/723 z dnia 2 maja 2019 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzoru formularza, który ma być wykorzystywany w sprawozdaniach rocznych przedkładanych przez państwa członkowskie. Przedmiotowe rozporządzenie ustanawia wzór formularza dotyczącego informacji i danych, które należy uwzględnić w sprawozdaniu rocznym przedkładanym przez każde państwo członkowskie zgodnie z art. 113 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/625. Ww. Rozporządzenie 2019/723 nie wymaga

przekazywania informacji w zakresie kontroli wewnętrznych, stosowne informacje znajdują się w poszczególnych jednostkach.

4.4.4 INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Zgodnie z art. 20 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych koordynację i nadzór nad działalnością IJHARS sprawuje Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Nadzór realizowany jest w trybie kontroli wewnętrznej, wykonywanej przez Biuro Kontroli Wewnętrznej, a także poprzez organizację okresowych narad z wojewódzkimi inspektorami JHARS, kierownikami laboratoriów GIJHARS i kierownikami wydziałów kontroli WIJHARS. Istotną częścią nadzoru jest koordynacja zadań ustawowych nałożonych na IJHARS, jak również cykliczna analiza danych statystycznych pod względem skuteczności prowadzonych działań kontrolnych.

Zakres zadań Biura Kontroli Wewnętrznej obejmuje przeprowadzanie kontroli:

- problemowych, służących ujednoczeniu i uszczegółowieniu procedur kontroli określających zasady realizacji przez inspektorów WIJHARS poszczególnych zadań ustawowych,
- sprawdzających poprawność wykonywania kontroli przez inspektorów WIJHARS, zgodność postępowania z przepisami, a także sprawdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych przekazanych przez Głównego Inspektora w wyniku poprzedniej kontroli.

Kontroli wewnętrznej podlegają wojewódzkie inspektoraty JHARS, laboratoria GIJHARS i biura Głównego Inspektoratu. Kontrole prowadzone są w trybie planowym oraz doraźnym w przypadku konieczności wykonania dodatkowych czynności zleconych przez Głównego Inspektora.

Zasady planowania i przeprowadzania kontroli wewnętrznych reguluje procedura systemu ISO. Zgodnie z procedurą:

- tematykę planowych kontroli wewnętrznych określa *Roczny ramowy plan pracy* na dany rok, opracowany na podstawie zagadnień wskazanych przez kierownictwo Głównego Inspektoratu oraz dyrektorów poszczególnych biur GIJHARS,
- szczegółowy zakres kontroli określa *Program kontroli*, przygotowywany odrębnie dla każdego tematu, a realizację zadań wyznacza kwartalny harmonogram kontroli,

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

- kierownik kontrolowanego WIJHARS otrzymuje *Wystąpienie pokontrolne* wraz z zaleceniami wydawanymi przez Głównego Inspektora,
- ustalenia z kontroli poszczególnych WIJHARS, objętych danym tematem kontroli, opracowywane są w formie *Informacji zbiorczej o wynikach kontroli wewnętrznej*, wskazującej zarówno stwierdzone uchybienia jak i obszary wymagające usprawnienia, ujednolicenia lub uszczegółowienia,
- wyniki kontroli omawiane są na okresowych naradach z kierownictwem GIJHARS i wojewódzkimi inspektorami lub kierownikami wydziałów merytorycznych WIJHARS,
- wykonanie zaleceń jest okresowo sprawdzane w ramach odrębnych kontroli lub podczas kolejnych czynności przeprowadzanych w danym WIJHARS.

Podstawowym kryterium kontroli wewnętrznej jest przestrzeganie obowiązujących przepisów w zakresie kontrolowanych zagadnień, a miernikiem stanu faktycznego - wskaźniki statystyczne, pozwalające na ocenę skali nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli dokumentów oraz efektywność realizowanych zadań przez kontrolowaną jednostkę.

W 2019 roku, w ramach koordynacji i nadzoru sprawowanego przez Głównego Inspektora JHARS nad działalnością IJHARS, przeprowadzono 9 planowych kontroli wewnętrznych w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Tematyka planowej kontroli wewnętrznej dotyczyła oceny organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym oraz prawidłowości dokumentowania ustaleń.

Zakres planowej kontroli wewnętrznej obejmował w szczególności zagadnienia dotyczące:

- 1) organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym:
 - przygotowania do kontroli i nadzoru nad jej realizacją (zadania kierownika wydziału kontroli i inspektorów przeprowadzających kontrole, przygotowanie merytoryczne inspektorów, prowadzenie kontroli w zespołach dwuosobowych, bezstronność kontroli),
 - formalnych aspektów organizacji kontroli i czasu jej trwania (podjęcie kontroli u przedsiębiorcy, czas trwania i przedłużenie czasu trwania kontroli, zawieszanie kontroli, kontrola powtórna, prawidłowość sporządzania upoważnień do kontroli),
- 2) oceny prawidłowości sporządzania dokumentacji z kontroli, w tym:
 - czynności podejmowanych w trakcie kontroli,

- prawidłowości sporządzania *Protokołów kontroli* i dokumentowania ustaleń,
- prawidłowości sporządzania załączników do *Protokołu kontroli* – Protokoły: pobrania próbek do oceny oznakowania, pobrania próbek do badań laboratoryjnych, oględzin, przyjęcia oświadczenia, zabezpieczenia dowodów.

Kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniach pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Wnioski z kontroli wykorzystano do zwiększenia nadzoru nad prawidłowością organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno - spożywczych na rynku krajowym oraz prawidłowości dokumentowania ustaleń kontroli, a także podniesieniu skuteczności działań prowadzonych przez WIJHARS w zakresie postępowania kontrolnego i administracyjnego.

W 2019 r. przeprowadzono również 4 kontrole doraźne w GIJHARS (3) i WIJHARS (1) dotyczące kontroli przeprowadzonych w zakresie rolnictwa ekologicznego, terminowości załatwienia spraw i obiegu dokumentacji, a także działalności laboratorium.

4.5 LABORATORIA URZĘDOWEJ KONTROLI ŻYWNOŚCI

4.5.1. PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

W roku 2019, podobnie jak w latach ubiegłych, laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej, mając na celu zapewnienie wykonywania badań metodami akredytowanymi, rozszerzyły lub zmodyfikowały możliwości analityczne w ramach własnych struktur. Podjęto szereg starań zmierzających do otrzymania certyfikatów akredytacyjnych w różnych kierunkach badań.

4.5.2. INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

W 2019 r. cztery laboratoria Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych zostały poddane ocenie w nadzorze przez Polskie Centrum Akredytacji, audyt w piątym laboratorium GIJHARS został przeniesiony na 2020 rok. Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz Laboratorium Specjalistyczne w

Lublinie zostały poddane audytowi wg nowego wydania normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02. W wyniku przeprowadzonych ocen, auditorzy PCA potwierdzili kompetencje techniczne laboratoriów w zakresie zarządzania elastycznym zakresem akredytacji jak również spełnienie wymagań akredytacyjnych właściwych dla zakresu ich działalności.

W 2019 r. laboratoria GIJHARS w trakcie ocen prowadzonych przez PCA:

- rozszerzyły zakresy akredytacji o kolejne metodyki badawcze,
- uaktualniły zakresy pomiarowe metod badawczych,
- uaktualniły wydania procedur badawczych, norm i aktów prawnych opisujących metody badawcze,
- uaktualniły zakresy akredytacji z uwagi na przeniesienie niektórych metod badawczych z zakresu stałego do elastycznego i z elastycznego do stałego.

Zgodnie z wymaganiami zawartymi w normie PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 oraz dokumentach PCA, laboratoria GIJHARS monitorowały swoje działania poprzez porównania z wynikami innych laboratoriów uczestnicząc w porównaniach międzylaboratoryjnych ILC, zarówno krajowych, jak i zagranicznych oraz w licznych badaniach biegłości PT. W 2019 roku w ramach badań PT i ILC 99,2% wyników uzyskanych przez laboratoria GIJHARS zakwalifikowanych zostało jako pozytywne.

Laboratoria GIJHARS dzięki inwestycjom w nowoczesny sprzęt analityczny oraz rozszerzaniu zakresów analitycznych o nowe metody badawcze, przyczyniają się do eliminowania zafałszowanej żywności wprowadzanej do obrotu przez przedsiębiorców.

Centralne Laboratorium w Poznaniu, wdrożyło metodę wykrywania obecności mikroflory charakterystycznej (drożdży) w piwach „żywych”, oznaczanie stosunku izotopów C^{13}/C^{12} w spirytusie oraz zawartości tokoferoli i tokotrienoli w przetworach mleczarskich. W grupie towarowej ryby mrożone glazurowane rozszerzono zakres analityczny o badanie zawartości mięsa i wody dodanej.

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku w 2019 roku rozszerzyło zakres analityczny o 2 nowe parametry (skuteczność pasteryzacji i kwasowość ogólna) w grupie towarowej piwo oraz o 2 parametry (kwasowość lotna i zawartość kwasu cytrynowego) w grupie towarowej fermentowane napoje winiarskie. Ponadto, laboratorium dodało 3 nowe parametry do zakresu elastycznego akredytacji w makaronie.

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni rozszerzyło w 2019 roku zakres analityczny o 4 nowe parametry w grupie towarowej produkty seropodobne oraz o 5 parametrów w płatkach śniadaniowych. Wdrożono również metodę oznaczania zawartości sodu w sokach owocowych i soku pomidorowym oraz zawartość glukozy, fruktozy i sacharozy w soku pomidorowym i winie niemusującym. Ponadto w grupie towarowej przetwory pomidorowe i fermentowane napoje alkoholowe wdrożono metodę oznaczania zawartości kwasów benzoowego, sorbowego i ich soli oraz słodzików w fermentowanych napojach alkoholowych. W przetworach mięsnych i rybnych rozszerzono zakres analityczny o badanie zawartości błonnika pokarmowego, a zakres analiz mikrobiologicznych o wykrywanie obecności mikroflory charakterystycznej (drożdży) w piwach „żywych”. Ponadto, laboratorium w wyniku bieżących potrzeb, wdrożyło w kilku nowych grupach towarowych badania określające cechy organoleptyczne metodą prostego testu opisowego.

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach w 2019 roku wdrożyło w grupie towarowej przetwory mięsne metody oznaczania zawartości kwasów tłuszczowych nasyconych i nienasyconych oraz kwasów organicznych (octowego, propionowego i cytrynowego oraz ich soli octanów, propionianów, cytrynianów). Dodatkowo, laboratorium wdrożyło badanie zawartości przeciwutleniaczy fenolowych w grupie towarowej przetwory mięsne oraz zawartości kationów i anionów metodą chromatografii jonowej w kolejnych grupach artykułów żywnościowych, a także wykrywanie oraz ilościowe oznaczanie barwników metodą HPLC w dżemach, galaretkach, deserach, cukierkach i kremach.

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie w 2019 r. rozszerzyło swój zakres analityczny w grupie mięso surowe o parametr obecność wody dodanej oraz wdrożono określanie tożsamości metodą mikroskopową w 3 nowych przyprawach ziołowych. Ponadto laboratorium wdrożyło metodę identyfikacji specyficznego DNA dla maślaka w grupie towarowej grzyby i przetwory z grzybami oraz wykrywanie obecności specyficznego DNA dla kolejnych odmian chmielu.

4.5.3. INSPEKCJA HANDLOWA

Badania próbek podstawowych na potrzeby IH z zakresu kontroli artykułów rolno-spożywczych przeprowadzane były w laboratoriach UOKiK w Katowicach, Kielcach, Olsztynie, Poznaniu i Warszawie.

Podobnie jak w latach poprzednich, laboratoria Urzędu badające żywność brały udział w międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych z laboratoriami podległymi Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (GIJHAR-S).

W laboratoriach UOKiK na potrzeby kontroli środków spożywczych wdrożono oraz rozszerzono zakres akredytacji o nowe metody badawcze:

- w Laboratorium w Katowicach wdrożono 3 metody badawcze,
- Laboratorium w Kielcach wdrożyło 7 metod, a zakres akredytacji został rozszerzony o oznaczanie zawartości cukru jako cukier inwertowany w napojach spirytusowych oraz o oznaczanie zawartości ekstraktu ogólnego i bezcukrowego i oznaczanie gęstości w miodach pitnych,
- w Laboratorium w Olsztynie przeprowadzono 5 wdrożeń metod badawczych, a zakres akredytacji został rozszerzony o 4 metody: oznaczania zawartości lub wykrywania obecności wybranych gatunków zwierząt w określonych produktach spożywczych metodą multiplex PCR; oznaczania zawartości teobrominy, odtłuszczonej suchej masy kakaowej, tłuszczu kakaowego, suchej masy kakaowej, suchej masy mlecznej, całkowitej zawartości tłuszczu kakaowego i tłuszczu mlecznego w wyrobach kakaowych i czekoladowych; oznaczania gęstości metodą oscylacyjną w mleku i wybranych przetworach mlecznych; oznaczania zawartości netto w olejach i tłuszczach,
- Laboratorium w Poznaniu wdrożyło 2 nowe metody, a także rozszerzyło zakres akredytacji o oznaczanie: zawartości sodu w serach; witaminy C w sokach i nektarach; siarczynów w suszonych owocach oraz kuwertury w wyrobach czekoladowych,
- w Laboratorium w Warszawie wdrożono 29 nowych metod badawczych, z kolei zakres akredytacji został rozszerzony o następujące metody: oznaczanie masy netto po odsączeniu w kilku kategoriach produktów spożywczych; oznaczanie zawartości izomaltu w wyrobach cukierniczych; oznaczanie zawartości sukralozy w rybach i innych zwierzętach wodnych oraz ich przetworach; wykrywanie obecności i identyfikację związków fosforu w mięsie i przetworach mięsnych; oznaczanie zawartości wody dodanej, pozornej zawartości mięsa ogółem, wyznaczenie współczynników: woda/białko i tłuszcz/białko w mięsie i przetworach mięsnych; oznaczanie pozornej zawartości mięsa ogółem i zawartości wody dodanej w piersiach kurczaka; wyznaczenie współczynnika masy wody w/masy białka RP w elementach tuszek drobiowych; oznaczanie zawartości

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

furfuralu w wyrobach spirytusowych (metoda HPLC-DAD) oraz 4 metody dotyczące pasz dla zwierząt towarzyszących: oznaczanie zawartości włókna surowego, oznaczanie zawartości i wykrywanie obecności zanieczyszczeń, szkodników i ich pozostałości i oznaczanie zawartości składników stałych.

Rozdział 5.

Podsumowanie ogólnej skuteczności systemu kontroli urzędowych w Polsce

Rok 2019 był piątym rokiem obowiązywania Zintegrowanego Wieloletniego Planu Kontroli dla Polski, na lata 2015-2019. Wszystkie Inspekcje zajmujące się urzędową kontrolą w Polsce, w zakresie objętym Rozporządzeniem 882/2004, włożyły swój wkład i przyczyniły się do powstania wieloletniego planu, który jest podstawą do sporządzenia niniejszego raportu za rok 2019. Przygotowanie przedmiotowego raportu było okazją do podsumowania poprzedniego roku i przyczyniło się do analizy obecnego stanu urzędowej kontroli w kraju mającej na celu zapewnienie zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt.

Współpraca poszczególnych Inspekcji miała miejsce przede wszystkim na gruncie codziennych działań organów urzędowej kontroli, a także poprzez: organizację wspólnych szkoleń i narad dla przedstawicieli określonych służb, wzajemne informowanie się o wynikach badań laboratoryjnych wskazujących na niewłaściwą jakość żywności, wymianę informacji dotyczących dochodzeń w zakresie zatruc pokarmowych, uaktualniania list obiektów będących pod wspólnym nadzorem wzajemne przekazywanie informacji i materiałów dotyczących naruszeń obowiązujących przepisów prawa ujawnionych w wyniku kontroli. Również tworzenie raportu ze Zintegrowanego Wieloletniego Planu Kontroli dla Polski przez wszystkie zaangażowane Inspekcje jest niewątpliwie przejawem owocnej współpracy.

W związku z potrzebą współpracy i wymiany informacji pomiędzy Państwową Inspekcją Sanitarną, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Inspekcją Ochrony Środowiska w 2019 roku ww. Inspekcje kontynuowały wspólne działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej.

Ponadto ponownie należy podkreślić fakt ścisłej kooperacji w ramach systemu

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

RASFF w poszczególnych Inspekcjach: Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Służby Celnej podległej Ministrowi Finansów oraz z innymi organami w ramach ich kompetencji.

Współpraca w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) polega na wzajemnym powiadamianiu o niebezpiecznej żywności, w tym żywności pochodzenia zwierzęcego, paszach oraz materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Jest to szybka i skuteczna wymiana informacji o przypadkach stwierdzenia obecności czynnika stanowiącego zagrożenie dla zdrowia ludzi, ocenie powiadomień, wymianie informacji.

Utworzony w Głównym Inspektoracie Weterynarii Podpunkt Krajowego Punktu Kontaktowego przesyłał do KPK informacje o niebezpiecznych produktach żywnościowych pochodzenia zwierzęcego i paszach.

W powołanym przez Głównego Inspektora Sanitarnego Zespole ds. Oceny Ryzyka składającym się z ekspertów naukowych Instytutu Żywności i Żywienia, Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego, dokonywano analizy ryzyka w ciągu 24 godzin od momentu otrzymania powiadomienia.

W ramach funkcjonowania systemu RASFF przekazywano informacje pomiędzy Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej w celu wyeliminowania na całym terytorium UE ryzyka związanego z żywnością oraz osiągnięcie wysokiego jednolitego poziomu bezpieczeństwa żywności na terytorium całej UE.

W 2019 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna skutecznie realizowała cele określone w Wieloletnim Planie Kontroli dla Polski na lata 2015-2019. PIS systematycznie doskonalił system nadzoru nad bezpieczeństwem żywności w zakresie swoich kompetencji poprzez wprowadzanie nowelizacji procedur urzędowej kontroli żywności, uwzględniając w nich zagadnienia dotyczące analizy ryzyka.

Ponadto działania prowadzone przez PIS w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności są poddawane systematycznym audytom wewnętrznym. Program audytów wewnętrznych jest corocznie przeglądany i aktualizowany. W celu zwiększenia skuteczności i przydatności audytów wewnętrznych w 2019 roku zwrócono szczególną uwagę na audyty tematyczne np. obejmujące zagadnienia dot. zanieczyszczeń

chemicznych, zanieczyszczeń mikrobiologicznych, kontroli granicznych. W 2019 roku trwały prace nad opracowaniem udokumentowanej procedury planowania audytów w oparciu o analizę ryzyka. Procedura ta systematyzuje elementy wykorzystywane dotychczas w procesie planowania audytów, które jednak nie były dokumentowane. Procedura zostanie wykorzystana w 2020 roku do zaplanowania kolejnego cyklu audytowego obejmującego lata 2020-2024.

Państwowa Inspekcja Sanitarna ustawicznie doskonali zintegrowany system badań laboratoryjnych, poprzez doposażenie laboratoriów i wprowadzanie nowych metod analitycznych. W roku 2019 podobnie jak w latach ubiegłych laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej mając na celu zapewnienie wykonywania badań metodami akredytowanymi rozszerzyły lub zmodyfikowały możliwości analityczne laboratoriów, tak aby w pełni realizować zadania wynikające z „Planu pobierania próbek do badań żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu” na 2019 r. W ww. Planie bowiem uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych dot. bezpieczeństwa żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz ocenę ryzyka.

W 2019 r. podjęto w Państwowej Inspekcji Sanitarnej szereg działań zmierzających do ustanowienia Działu Laboratoryjnego Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bydgoszczy – laboratorium referencyjnym Ministra Zdrowia ds. wirusów przenoszonych przez żywność. Ww. laboratorium zostało wpisane do wykazu laboratoriów referencyjnych *rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 12 kwietnia 2019r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych (Dz. U z 2019r. poz. 799)*.

Od 2018 r. wdrożono działania mające na celu restrukturyzację bazy laboratoryjnej PIS w obszarze badania pozostałości pestycydów w żywności. Działania te były owocem misji Komisji Europejskiej DG SANTE F dot. przeglądu systemu badania pozostałości pestycydów w żywności pochodzenia roślinnego w Polsce realizowanego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W tym celu podjęto ścisłą współpracę z Krajowym Laboratorium Referencyjnym ds. pozostałości pestycydów w żywności umiejscowionym w WSSE w Warszawie, które to laboratorium spełnia wymagania unijne stawiane laboratoriom badającym pozostałości pestycydów w żywności w Unii Europejskiej. Działania te były kontynuowane w 2019 r. i polegały na poddaniu szczegółowej analizie zasobów bazy laboratoryjnej posiadanej dotychczas przez sieć

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

laboratoriów PIS badających pozostałości pestycydów w żywności (tj. Krajowe Laboratorium Referencyjne w WSSE Warszawa oraz 4 laboratoria wojewódzkich stacji) w kontekście możliwości doposażenia i rozszerzenia zakresu badanych związków przez te laboratoria. Rozważa się możliwość powołania kolejnego laboratorium badającego pozostałości pestycydów w żywności, które może zastąpić jedno z dotychczas działających laboratoriów.

Spśród siedmiu celów strategicznych wyznaczonych w MANCP na lata 2015-2019 dla organów urzędowej kontroli w Polsce, Inspekcja Handlowa realizowała cel II dotyczący restrukturyzacji bazy laboratoryjnej i doskonalenia możliwości analitycznych laboratoriów oraz cel VII dotyczący wzmocnienia działań kontrolnych ukierunkowanych na zwalczanie oszustw żywnościowych zagrażających ekonomicznym interesom konsumentów poprzez ujawnianie zafałszowań żywności i zwalczanie oszukańczych praktyk rynkowych. W ramach realizacji tych celów laboratoria UOKiK wdrożyły nowe metody badań oraz rozszerzyły zakresy akredytacji (szczegóły zawarto w punkcie 4.5.3.).

Realizując cel zwalczania oszustw żywnościowych, praktycznie w każdym temacie kontroli prowadzono badania w kierunku ujawniania zafałszowań żywności. Inspekcja Handlowa w 2019 r. kontynuowała kontrole podjęte w 2017 r. i 2018 r. między innymi w obszarach dotyczących znakowania krajem pochodzenia świeżych owoców i warzyw, świeżego mięsa czerwonego, kontrole usług gastronomicznych, w tym w szczególności cateringu szpitalnego.

W ocenie UOKiK, podjęte działania na poziomie Unii Europejskiej związane ze zwalczaniem oszustw żywnościowych, w tym ustanowienie systemu pomocy i współpracy administracyjnej (system AAC) ułatwiającego wymianę informacji o transgranicznych oszustwach żywnościowych, dają obok bezpieczeństwa zdrowotnego należyłą rangę również sprawom związanym z bezpieczeństwem ekonomicznym, a przez to wzmocniają pozycję organów urzędowej kontroli żywności zajmujących się jedynie tym aspektem prawa żywnościowego czyniąc kontrolę bardziej skuteczną w podnoszeniu jakości środków spożywczych i ochrony interesów konsumentów.

SPIS TABEL

TABELA 1 INSPEKCJA WETERYNARYJNA - KONTROLE URZĘDOWE PODMIOTÓW/ZAKŁADÓW.....	7
TABELA 2 KONTROLE URZĘDOWE WYMAGAJĄCE STAŁEJ LUB REGULARNEJ OBECNOŚCI PRACOWNIKÓW LUB PRZEDSTAWICIELI WŁAŚCIWYCH ORGANÓW W OBIEKTACH PODMIOTU.....	9
TABELA 3 PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA – KONTROLE URZĘDOWE PODMIOTÓW/ZAKŁADÓW.....	11
TABELA 4 PIORIN - KONTROLE URZĘDOWE PODMIOTÓW/ZAKŁADÓW.....	15
TABELA 5 KONTROLE URZĘDOWE PODMIOTÓW/ZAKŁADÓW - PRZYPADKI NIEZGODNOŚCI.....	15
TABELA 6 OPIS SYSTEMU KONTROLI (ART. 92F I ZAŁ. XIII B DO ROZPORZĄDZENIA KOMISJI (WE) NR 889/2008.....	21
TABELA 7 LISTA JEDNOSTEK CERTYFIKUJĄCYCH.....	30
TABELA 8 INFORMACJE DOTYCZĄCE KONTROLI U PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH.....	33
TABELA 9 INFORMACJE DOTYCZĄCE NADZORU I AUDYTÓW.....	36
TABELA 10 WNIOSKI DOTYCZĄCE SYSTEMU KONTROLI W ZAKRESIE PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ.....	37
TABELA 11 LICZBA WAŻNYCH ŚWIADECTW JAKOŚCI I CERTYFIKATÓW ZGODNOŚCI WG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2019R.....	53
TABELA 12 KONTROLE URZĘDOWE PRODUKTÓW/TOWARÓW W PODZIALE WEDŁUG ZASAD HORYZONTALNYCH I KATEGORII ŻYWNOSCI.....	62
TABELA 13 KONTROLE URZĘDOWE PRODUKTÓW/TOWARÓW W PODZIALE WEDŁUG ZASAD HORYZONTALNYCH I KATEGORII ŻYWNOSCI - PRZYPADKI NIEZGODNOŚCI.....	65
TABELA 14 PASZE I BEZPIECZEŃSTWO PASZ - KONTROLE URZĘDOWE.....	71
TABELA 15 WYMOGI DOTYCZĄCE ZDROWIA ZWIERZĄT - KONTROLE URZĘDOWE.....	73
TABELA 16 WYMOGI DOTYCZĄCE ZDROWIA ZWIERZĄT - PRZYPADKI NIEZGODNOŚCI.....	75
TABELA 17 ZAPOBIEGANIE RYZYKU DLA ZDROWIA LUDZI I ZWIERZĄT STWARZANEMU PRZEZ PRODUKTY UBOCZNE POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I PRODUKTY POCHODNE ORAZ OGRANICZANIE TAKIEGO RYZYKA - KONTROLE URZĘDOWE.....	78
TABELA 18 ZAPOBIEGANIE RYZYKU DLA ZDROWIA LUDZI I ZWIERZĄT STWARZANEMU PRZEZ PRODUKTY UBOCZNE POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I PRODUKTY POCHODNE ORAZ OGRANICZANIE TAKIEGO RYZYKA - PRZYPADKI NIEZGODNOŚCI.....	79
TABELA 19 DOBROSTAN ZWIERZĄT W GOSPODARSTWACH.....	81
TABELA 20 DOBROSTAN ZWIERZĄT PODCZAS TRANSPORTU.....	82
TABELA 21 NADZÓR NAD DOBROSTANEM ZWIERZĄT PODCZAS UBOJU W RZEŹNIACH.....	85
TABELA 22 STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ W LATACH 2018 - 2019.....	88
TABELA 23 KONTROLE URZĘDOWE PRODUKTÓW/TOWARÓW W PODZIALE WEDŁUG ZASAD HORYZONTALNYCH I KATEGORII ŻYWNOSCI W ROKU 2019.....	95
TABELA 24 KONTROLE URZĘDOWE PRODUKTÓW/TOWARÓW W PODZIALE WEDŁUG ZASAD HORYZONTALNYCH I KATEGORII ŻYWNOSCI.....	98
TABELA 25 PRZYPADKI NIESPEŁNIANIA WYMOGÓW PRZEZ PODMIOTY/ZAKŁADY.....	101
TABELA 26 DZIAŁALNOŚĆ REPRESYJNA PIS.....	102
TABELA 27 ZAMIERZONE UWALNIANIE DO ŚRODOWISKA ORGANIZMÓW GENETYCZNIE ZMODYFIKOWANYCH (GMO) DO CELÓW PRODUKCJI ŻYWNOSCI I PASZY – KONTROLE URZĘDOWE.....	105
TABELA 28 ZAMIERZONE UWALNIANIE DO ŚRODOWISKA ORGANIZMÓW GENETYCZNIE ZMODYFIKOWANYCH (GMO) DO CELÓW PRODUKCJI ŻYWNOSCI I PASZY – PRZYPADKI NIEZGODNOŚCI.....	105
TABELA 29 ŚRODKI OCHRONNE PRZECIWKO AGROFAGOM ROŚLIN – KONTROLE URZĘDOWE.....	106
TABELA 30 ŚRODKI OCHRONNE PRZECIWKO AGROFAGOM ROŚLIN – PRZYPADKI NIEZGODNOŚCI.....	107
TABELA 31 WYMOGI DOTYCZĄCE WPROWADZANIA DO OBROTU I STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN ORAZ ZRÓWNOWAŻONEGO STOSOWANIA PESTYCYDÓW, Z WYJĄTKIEM SPRZĘTU DO APLIKACJI PESTYCYDÓW - KONTROLE URZĘDOWE.....	108
TABELA 32 WYMOGI DOTYCZĄCE WPROWADZANIA DO OBROTU I STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN ORAZ ZRÓWNOWAŻONEGO STOSOWANIA PESTYCYDÓW, Z WYJĄTKIEM SPRZĘTU DO APLIKACJI	

ZINTEGROWANY WIELOLETNI PLAN KONTROLI DLA POLSKI

RAPORT ROCZNY 2019

PESTYCYDÓW - PRZYPADKI NIEZGODNOŚCI.....	109
TABELA 33 UDZIAŁ PROCENTOWY PRÓBEK O JAKOŚCI NIEZGODNEJ Z PRZEPISAMI LUB DEKLARACJĄ JAKOŚCIOWĄ W STOSUNKU DO PRÓBEK ZBADANYCH PRZEZ LABORATORIA GIJHARS W 2019 ROKU, W RAMACH URZĘDOWEJ KONTROLI ŻYWNOŚCI.....	111
TABELA 34 ZESTAWIENIE LICZBY PARTII OBJĘTYCH KONTROLĄ JAKOŚCI HANDLOWEJ W 2019 R.....	113
TABELA 35 DECYZJE ADMINISTRACYJNE WYDANE PRZEZ ORGANA IJHARS	136
TABELA 36 SPOSÓB ROZPATRZENIA ODWOŁAŃ OD DECYZJI ADMINISTRACYJNYCH WNIESIONYCH DO GŁÓWNEGO INSPEKTORA JHARS W 2019 R.	142
TABELA 37 ODSETEK LICZBY PARTII ZAKWESTIONOWANYCH W LICZBIE PARTII ZBADANYCH PRODUKTÓW	145
TABELA 38 ODSETEK LICZBY PARTII ZAKWESTIONOWANYCH W LICZBIE PARTII ZBADANYCH WYBRANYCH GRUP PRODUKTÓW OBJĘTYCH KONTROLAMI PLANOWYMI I NIEPLANOWYMI	153
TABELA 39 ZESTAWIENIE SZKOLEŃ ORGANIZOWANYCH PRZEZ GŁÓWNY INSPEKTORAT JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH.....	178
TABELA 40 ZESTAWIENIE SZKOLEŃ ORGANIZOWANYCH PRZEZ WOJEWÓDZKIE INSPEKTORATY JHARS.....	179